

ནམ་འགྲེལ་ལེའུ་གསུམ་པའི་དོགས་ གནད་བྱུང་བཞོད།

ཚུམ་བ་པོ། དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚུམ་མྱིག་ཁང་།

ཚུམ་པ་ཤོ་དགོ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ལེར་ཁྲེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚུམ་ཁྲེས་ཁང་།

སེར་བྲེས་རིག་མཛོད་དེབ་སྤྱི་ལོ་ཨང་།

SJRB-0272

དེབ་གསལ་ཚོན་སྤྱི་གཤིས་བར་ཚུ་སོར་བཞག་བྲེས་ཡོད།
སེར་བྲེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས་ལྷ་སྤྱི་གཤིས།
སེར་བྲེས་རིག་མཛོད་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས་སློག་རྩལ་འབྲུལ་དེབ་ཏུ་བསྐྱོད།
སེར་བྲེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འབྲེམས་སྤེལ་བྲེས།
༢༠༡༥ ཟླ་བརྒྱད་པར་གསར་དུ་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས།
༢༠༢༠ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༩ ལ་བསྐྱར་སྤྱི་གཤིས།

སེར་བྲེས་རིག་མཛོད་ཨ་བྲུང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་ཨ་བྲུང་།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

བསྐྱར་སྤྱི་གཤིས། རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས།

གསལ་བཤད།

འབྲུལ་དེབ་འདི་ནི་དེབ་ཏུ་གསལ་བའི་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས་པ་བརྒྱད་པར་ཅ་འདི་ག་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས་ཁང་ཏུ་འབྱོར་
བ་ལྟར། དགེ་ལུགས་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ལེབས་མཁན་ནམས་ལ་ཕན་སྤེལ་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ། འདི་ག་ཚོམ་
སྤྱི་གཤིས་མ་དཔེ་སོར་བཞག་གིས་འབྲུལ་དེབ་ཏུ་ཚོམ་སྤྱི་གཤིས་པ་མ་གཏོགས་ལྷས་དག་སོགས་
བཏང་མེད།

དཀར་ཆག

སྟོན་སྒྲེང་།	vi
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ལེའུ་གསུམ་པའི་དྲོགས་གནད་འགའ་ཞིག་ཟུར་དུ་བཞོད་པ་ མདོན་སྟུང་ལེའུ་ལྡེ་མིག་	༡
ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལ་དབྱད་པ།	༣
མཁས་བླ་ལྟུང་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྦྱབ་པའི་ རིགས་པ།	༥
མཁས་བླ་ལྟུང་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྦྱབ་པའི་ རིགས་པ་བཞི།	༥
སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྦྱབ་པའི་ཅ་བ་རྣམས་དང་དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ ལམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྦྱོར་དག་	༧
རྩེ་དགེ་འདུན་བླ་པའི་བླ་ལྟུང་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་ སྦྱབ་པའི་རིགས་པ་བརྒྱད།	༡༠
ཚད་མ་བླ་ལྟུང་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྦྱབ་པའི་རིགས་ པ།	༡༠
ཚད་མའི་གངས་རེས་སྦྱབ་པའི་རྟགས་དང་དེའི་རྟགས་ཚུལ་རི་ལྟར་སྦྱབ་ ཚུལ།	༡༣

རྟགས་འདྲི་མེས་ཀྱི་སྐབས་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཟེན་འདྲ་ མིན།	༡༩
མདོན་སུམ་ལྟར་སྒྲུབ་ཀྱི་དབྱེ་བསྟུ་དང་བྱེ་བའི་དགོས་པ།	༢༥
འབྲུག་པ་སྐྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་མིན་དབྱེད་པ།	༣༠
ཡིད་མདོན་སྐྱབ་ཚུལ།	༤༡
མདོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་སྐྱབ་ཚུལ།	༤༣
མདོ་སྤེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུལ།	༤༤
རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུལ།	༤༧
ཡིད་མདོན་ཀྱི་རྒྱུན་གསུལ།	༥༢
ཡིད་མདོན་སྐྱེ་ཚུལ་ཀྱི་སྐོར།	༤༠
རང་རིག་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པའི་སྐོར།	༢༤
ཆད་མའི་གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་གངས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་སྐོར།	༢༩
ཆད་མའི་གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་སྟོད་ཡུལ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་ཚུལ།	༤༠
གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་ངོ་བོ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་ཚུལ།	༤༡
ཆད་མའི་གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་ཆད་མའི་འབྲས་བུ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་ པའི་སྐོར།	༤༣
འབྲས་རྟོག་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གསུམ་པ་གསུམ་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཉེར་མཁོ།	༤༤
རྗེས་དཔག་གི་ཆད་འབྲས་ཀྱི་སྐོར།	༤༥
ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་.....	༧༡

ལྷན་ཅིག་དཔེགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་འགོད་པ།	༥༡
རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་སྐྱབ་པ།	༥༣
རྟགས་དེའི་རྗེས་ཁྱབ་སྐྱབ་པ།	༥༣
རྟགས་དེའི་ཕྱོག་ཁྱབ་སྐྱབ་པ།	༥༣
རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ།	༥༣
རྟགས་དེའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ།	༥༤
རྟགས་དེའི་གཏན་ཆེགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ།	༥༥
རྟགས་དེའི་མཐུན་དཔེ་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ།	༡༠༤
སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྗེས་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལ་དབྱེད་པ།	༡༠༥
སེམས་ཅན་རྣམས་བདེན་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འཛོག་ཚུལ།	༡༠༩
རྣམས་བདེན་པའི་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་སོགས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར། ...	༡༡༧
རྣམས་རྒྱུ་གྱི་བྱི་བཅས་བྱི་མེད་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར།	༡༡༥
རྣམས་བདེན་རྒྱུ་གྱི་གྲུབ་མཐའ་གང་བཞིན་དང་སྡེ་བདུན་གྱི་དགོངས་པ་མཐར་ སྐྱབ་གི་སྒོར།	༡༣༠
ཐེག་བསྐྱུས་སུ་གསུངས་པའི་མི་ལམ་དང་གཟུགས་བརྟན་གྱི་རིགས་པ། ..	༡༣༣
ཉི་ཤུ་པར་རྟུལ་ཆ་མེད་འགོག་པའི་རིགས་པ།	༡༣༤
ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་གཟུང་འཛིན་གྱི་མཚན་ཉིད་སྐྱེ་ལ་འདྲ་བ་འགོག་པའི་ རིགས་པ།	༡༣༥
ཕྱོགས་སྒྲུང་གིས་རྟུལ་འདུས་པ་དང་སྤྲ་རབ་གཟུང་དོན་ཡིན་པ་འགོག་པའི་	

རིགས་པ།	༡༣༠
མིང་གི་ཕྱ་རོལ་སྒོ་མེད་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་སྟོང་ཉིད་ སྐབ་བྱེད་ཀྱི་ཉགས་སྟོང་གསུམ།	༡༣༡
ཐལ་འགྱུར་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།	༡༣༣
ཕྱ་རོལ་མེད་ན་སྟོད་བཅུད་ཀྱི་འདིག་རྟེན་རྣམས་བྲུབ་ཚུལ།	༡༣༥
ལུང་འདྲེན་ཐུག་དཔེ་ཁག་གི་ངོ་སྟོན།	༡༣༧
མི་བད་བ་བཟུང་ཅུ།	༡༤༡

སྒྲིབ་སྒྲུབ།

༡༡། དེ་ཡང་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཆོག་པའི་བསྟོན་པ་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ལས།
བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་དེ་ཉིད་གསལ་མཛད་པ། རྒྱལ་པའི་ལུགས་བཟང་སྟེ་བ་ཐམས་ཅད་
དུ། ལུས་དང་སྟོག་གྲང་བཏང་ནས་འཛིན་པ་ལ། སྐྱད་ཅིག་ཅམ་ཡང་སྟོན་པར་མ་སྒྱར་
ཅིག ཅེས་དང་། འཛིན་པ་མཆོག་དེས་དཀའ་བ་དཔག་མེད་གྱིས། འཛིན་པ་སྟོང་པོ་མཛད་
ནས་བསྐྱབས་པ་འདི། ཐབས་གང་ཞིག་གིས་འཕེལ་བར་འགྱུར་སྟམ་པའི། རྣམ་པར་དཔྱད་
པས་ཉིན་མཆོག་འདྲ་བར་ཤོག ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་པའི་བསྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་
ཉིད་རང་གི་ལུས་སྟོག་ལས་གྲང་གཅེས་པར་བཟུང་སྟེ་དེ་ཉིད་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་
གནས་པའི་ཐབས་སུ་ཉིན་མཆོག་ཀྱང་ཉུང་བ་མེད་པའི་འབད་བཅོམ་གྱིས་དཔྱད་པ་མཛད་
དགོས་པ་གསུངས་པ་བཞིན། སྤྱི་ཞི་པན་བདེ་ལེགས་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྩ་རྒྱལ་
པའི་བསྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་དར་ཤིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་ཐབས་ཀྱི་ལས་སུ་བྱ་
བ་ནི། བདེ་སྦྱིད་འདོད་པའི་འཛམ་གླིང་སྟེ་འགྲོ་ཀྱན་དང་ཁྱད་པར་རང་ཅག་སྟོན་པའི་རྗེས་
འབྲུག་རྣམས་ལ་ཁྱར་དུ་བབས་ཤིང་།

དེ་ཡང་རྒྱལ་མཆོག་དག་འདུན་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྒྲ་ནས། ཤིང་རྩ་ཆེ་གཉིས་དབྱིག་
གཉིན་ཡོན་ཤག་གི། གཞུང་ལུགས་སྟོབ་པའི་རིམ་བ་བྲུ་ཆང་བྲེས། སྟེ་འདིར་དབྱར་གྱི་མཆོ་
ལྷར་རབ་འཕེལ་ཞིང་། མཁས་པའི་བྲུ་བ་རྣམ་གསུམ་རྒྱས་པར་ཤོག ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་།
ཁྲིམས་ལྷན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་འདུས་པའི་སྟེ། བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེ་
བ། འཆད་ཅོད་ཅོམ་སོགས་ཡར་ངོའི་རྒྱ་བ་བཞིན། ཤོད་ནས་ཤོད་འཕེལ་བྱལ་བསྟན་རབ་རྒྱས་
ཤོག ཅེས་དང་། ཁྱད་པར་མཁས་མང་བརྒྱ་པོ་འདུས་པའི་གནས། བྲེས་པ་བྲུ་ཆང་དཔོན་སྟོབ་

འཁོར་བཅས་ལ། །སྤང་དགའི་བསམ་སྦྱོར་ངན་བ་ཞི་བ་དང་། །འཆད་ཚོད་ཚུལ་ལ་ནམ་ཡང་
གཡེལ་མེད་ཤོག །ཅེས་རང་ཅག་ནམས་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་ཞལ་འདོན་གལ་ཆེན་དུ་བཅི་བ་ཤིང་ཁྱིམས་
ཁྱད་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་སྒོན་ཆེག་འདི་གསུམ་ཆ་ལས། ཟུབ་པའི་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་
ཐབས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ནི། འཆད་ཚོད་ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཁས་པའི་བྱ་བ་ནམ་གསུམ་འདི་ཉིད་ཀྱི་
སྒོ་ནས་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། དེའི་བྱིར་གྲུས་པས་ཀྱང་ཡུན་རིང་པོའི་བར་དུ་དཀའ་ངལ་དུ་མ་
ཁྱད་དུ་བསད་ནས་གཞུང་ཆེན་པོ་ནམས་ལ་སྒོ་བ་སྦྱོར་བྱུང་ཐག་བྱས་ཁུལ་གྱི་ཡིག་འཛིག་ཚུལ་
ཐེས་འགའ་ཞིག་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་ཁྲོད་ནས་ནམ་འགྲེལ་ལའི་གསུམ་པའི་དོགས་གནད་
འགའ་ཞིག་ཟུར་བཀོད་པ་མཛོན་སུམ་ལེའུའི་ལྷེ་མེག་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དམའ་བར་བསྐྱེད་བྱས་ཤིང་
ཚུལ་ཡིག་འདི་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱེད་སྐབས་ནི་ཡིག་ཆོགས་ཆེ་བར་དོགས་ནས་རྩ་གཞུང་གི་ཆོག་
དོན་ཡོངས་རྫོགས་འགྲེལ་བཤད་མ་བྱས་ཤིང་། གཙོ་བོ་གཞུང་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཁག་ཅིག་ཟུར་
འདོན་བྱས་ནས་བཀོད་ཡོད་ལ། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་ཡང་མ་ཡིན་ཡིན་ཁུལ་ལྟ་བུས་མ་བྱས་པ་
སྒོ་འཕེལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཆེད་དང་། གཞུང་དོན་འཆོལ་བདེ་བ་སོགས་ལ་ཕན་ཆེ་བར་བསམ་ནས་
གཞུང་སོ་སོའི་ལུང་ཆོག་ནམས་ཆོག་རིས་བཞིན་དུ་བཀོད་དེ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ལྟ་བུར་བྱས་ཤིང་།
སྐབས་སྐབས་སུ་རང་གི་འཆར་སྤང་གི་བསམ་ཚུལ་ཡང་ཅུང་ཟད་རེ་བཀོད་དེ་བསྒྲིགས་ཡོད།

གཞུང་ཆོག་ནམས་ཁུངས་སུ་བྱས་ནས་ཚོད་པ་དང་ཚོད་ལན་གྱི་དགག་བཞག་གི་ཚུལ་དུ་
བྱས་ཏེ་ཡི་གེར་བཀོད་ཀྱང་འཇུས་མེད། འོན་ཀྱང་ཡིག་ཆོགས་མངས་པར་དོགས་ནས་བཀོད་
མེད་ལ་གལ་ཏེ་དགོས་གལ་བྱུང་ན་བྱིས་སུ་བཀོད་ཆོག་པ་དང་། སྤང་གྱི་མ་དཔེ་དུ་དཔེ་
གཟུགས་གི་ཤོག་གངས་འགའ་ཞིག་བྱིས་སུ་དེབ་གཟུགས་གསར་ཆེད་བྱུང་བས་སྐབས་བདེ་བར་
བསམ་སྟེ་དེབ་གཟུགས་ཀྱི་ཤོག་གངས་སུ་བཅོས་ཡོད་ལ། ལུང་ཁུངས་ཀྱི་བྲག་དཔེ་དེ་ནམས་ཀྱི་
མཛད་པ་པོ་དང་། པར་བསྐྱེད་ཁང་། པར་བསྐྱེད་ཀྱི་ལོ་སོགས་བལྟ་བདེ་བའི་ཆེད་མཁུག་ཏུ་ཟུར་
བཀོད་གྱིས་རོ་སྦྱོད་བྱས་ཡོད།

ལས་རིམ་འདི་དག་གི་ཁོད་དུ་སྤྱན་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་། སྤྱན་དཔལ་འཕྱོར་རབ་
རྒྱས་གཉིས་ཀྱིས་ཞབས་ལེན་གདན་སྟན་གྱི་ཞབས་ཁྱེད་མེད་གནང་བ་དང་། དགེ་སློང་བྱམས་
བ་ཆོས་དབང་ནས་དཀའ་ངལ་ཁྱད་བསད་ཀྱིས་བར་ཅ་གསར་བཅུག་དང་། ཡི་གེའི་རྒྱག་སྒྲུབ་
དེ་བཞིན་ཁྱེད་དག་ལན་མང་གནང་བ་སོགས་ལྷག་བསམ་ཐོལ་མེད་ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་ཆེར་བཞེས་ཀྱི་
སློན་རྒྱུ་རྒྱལ་འདེགས་གནང་བ་དང་། སྤྱན་བསོད་ནམས་ཐུབ་བསྟན་དང་། སྤྱན་བསྟན་བ་འཕེལ་
རྒྱས། སྤྱན་ཡེ་ཤེས་དགའ་བ། ཨ་ཅག་བསྟན་འཛིན་དཔལ་ལོ། ཆ་མོ་མཁུན་བཅུ་སྟོལ་མ། ཆ་མོ་
དབྱངས་སྒྱིད་སྟོལ་མ། ཆ་མོ་བསྟན་འཛིན་དག་འདུལ། ཆ་མོ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་བཅས་ནང་མི་
ནམས་དང་། གཞན་ཡང་སྤྱིན་བདག་ཁག་ནས་བར་བསྟན་གྱི་རོགས་དཔལ་གནང་བ་བཅས་ཁོང་
ནམས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྷན་གྱི།

མདོར་ན། དགེ་ཅ་འདིས་མཆོན་བའི་དུས་གསུམ་གྱི་ནམ་དཀར་གྱི་ཕུང་པོ་ནི་སྟེང་མཆིས་
བ་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱལ་བའི་བསྟན་བ་རིན་པོ་ཆེ་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་བ་དང་།
སྤྱན་རས་གཟིགས་མི་ཡི་གར་གྱི་ནམ་བར་རོལ་བ་སྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བསྟན་འཛིན་
རྒྱ་མཚོ་མཆོག་གིས་དབུས་ཆོས་འབྲེལ་དངོས་ཐོབ་ཀྱི་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མ་དམ་བ་ནམས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆེ་
བརྟན་ཅིང་མཛད་འཕྲིན་ཕྱོགས་དུས་ཀུན་དུ་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་བ་དང་། ཤོང་
གསལ་འབྲེལ་ཐོབ་ནམས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་སེམས་ཅན་ཆེ་དང་ལྷན་བ་ནམས་ཀྱི་མི་འདོད་པའི་
ཉེར་འཆེའི་རིགས་ཀུན་ཞི་ནས་གང་བསམ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་ཀྱིས་འབྲུག་བ་དང་། ཆེ་ལས་འདས་
བ། པ་ཆེ་རིང་དབང་པོ་དང་། བ་སྐྱལ་ལྷ། ཨ་སྤྱེ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་སྟོན། ཨ་ཞེ་སྟོན་དགའ། ཨ་ཁྱ་
བཙན་འབྲས་རྟེན། ཨ་ཁྱ་ཆེ་བརྟན། ཨ་ཁང་དག་དབང་སྟོ་ཆོས་སོགས་སེམས་ཅན་ཆེ་འདས་
ཡོངས་ཀྱི་སྟོན་བསགས་ལས་ངན་ནམས་བྱང་ཞིང་དག་ནས་དཔ་རྟེན་རིམ་བརྒྱུད་ཀྱི་ལྷ་མེད་སྐྱ་
བཞིའི་གོ་འཕང་ལྷ་དུ་ཐོབ་པའི་རྒྱར་ལྷ་དུ་ཐོབ་སྟོན་དང་བཅས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་
ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷ་ཆོས་བཟང་པོ་ལ་གྲིས་བར་དགེལ། །

༡༡། །ཆོད་མ་ནམ་འབྲེལ་གྱི་ཡི་ཤྱ་གསུམ་པའི་དོགས་གནད་
 འགའ་ཞིག་རྒྱར་བྱ་བའོད་པ་མདོན་སྤྱུམ་
 ཡི་ཤྱའི་ལྗེ་མིག །

༡༢། །ལྷ་མ་དང་མགོན་པོ་འཇམ་པའི་དབྱངས་དབྱེར་མ་མཆིས་པའི་ཞབས་ལ་
 གྲུས་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་འཆའ་ཞིང་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཆོད་མའི་སྤྱེས་མཆོག་ནམ་
 འཛེན་ཟས་གཙང་སྤྲས། །ཆོད་མའི་སྒོལ་འབྲེད་ཕྱོགས་སྒྲང་ཆོས་གྲགས་དང། །ཆོད་
 མའི་མངའ་བདག་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྤྲས་སོགས། །ཆོད་མའི་ལྷ་བརྒྱད་ཡོངས་ལ་སྙིང་
 ནས་འདུད། །རབ་འབྱམས་རྒྱལ་བའི་མཛད་པའི་ཁུར་བསྐྱམས་ཏེ། །ཅོད་དུས་འགོ་
 ལ་ལམ་བཟང་མཆོན་པའི་མིག །བཀའ་བློན་འཁོར་མེད་དངོས་རྒྱུད་ཡོངས་འཛིན་
 ནས། །བྱང་ཚུབ་བར་དུ་འབྲལ་མེད་རྗེས་སུ་བྱུངས། །གང་གི་མཆོན་ཅམ་འཛིན་
 པའི་སྤྱེ་པོ་ལ། །མཆོག་དང་ཐུན་མོང་དངོས་གྲུབ་མ་ལུས་པ། །བདེ་ལྷག་ཅོལ་མཛད་
 རྒྱལ་ཡུམ་སྒོལ་མ་ལ། །གྲུས་པས་འདུད་དོ་བཅེ་བས་བྱ་བཞིན་སྤྱོདས། །མཁས་
 དབང་ནམ་མཁའི་ཁྱུང་ལ་འདི་མི་དགོས། །ལྷན་པོ་ཉུག་པའི་བྱ་ལ་འདིས་མི་
 པན། །ཁྲོ་དམན་བདག་ཉིད་ཡིད་ཀྱི་བརྗེད་བྱང་དང། །སྤྲལ་མཉམ་འགའ་ལའང་
 པན་པའི་བསམ་པས་འབྲི། །ལེགས་བཤད་དཀའ་གནས་རྒྱར་བཅད་གཞི་མཆོག་

སྟེང་། །རོ་མཚར་ལེགས་བཤད་ལུང་རིགས་མདའ་སྟོང་སྤྲུལ། །རྣམ་དཔྱོད་འཕང་
ཅུལ་ལྡན་རྣམས་འདི་ལོངས་ཤིག །དཀའ་གནད་དམིགས་འབེན་འབེགས་པར་སོམ་
ཉི་མེད། །

ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལ་དབྱད་པ།

ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལ་དབྱད་པ་ནི། ཁོ་ན་རེ། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་སྐབས་འདིར་རང་དོན་ལེའུ་དང་པོ་དང་། མངོན་སུམ་ལེའུ་
ཕྱིས་སུ་བསྟན་པ་མི་འཐད་དེ། ཚད་མ་ཀུན་བརྒྱས་ལས་མངོན་སུམ་ལེའུ་དང་པོ་
དང་། རང་དོན་ལེའུ་དེའི་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་གང་ཞིག །དེ་གཉིས་ཅ་འགྲེལ་ཡིན་པས་
ཅ་བས་བསྟན་པའི་གོ་རིམ་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱིར་དང་། རྣམ་ངེས་སོགས་སུ་ཡང་
མངོན་སུམ་ལེའུ་དང་པོ་དང་། རང་དོན་ལེའུ་ཕྱིས་སུ་བཤད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེ་ན། སྟོན་
མེད་དེ། ཚད་མ་ཀུན་བརྒྱས་སོགས་སུ་མངོན་སུམ་ལེའུ་དང་པོ་དང་། རང་དོན་རྗེས་
དཔག་གི་ལེའུ་ཕྱིས་སུ་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་ནི་རྒྱད་ལ་སྟེ་བའི་རྒྱ་
འབྲས་ཀྱི་རིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་ལ། རྣམ་འགྲེལ་དུ་རང་དོན་ལེའུ་
སྟོན་དུ་དང་མངོན་སུམ་ལེའུ་ཕྱིས་སུ་གསུངས་པ་ནི་གཞན་གྱི་ལོག་རྟོག་འགོག་པའི་
དགོས་པ་ལ་སྟོས་པའི་བཤད་པའི་རིམ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༩ ལས། ཁོ་ན་རེ། བསྟན་བཅོས་
འདིར་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་པོར་འཆད་མི་རིགས་པར་ཐལ། བསྟན་བཅོས་འདི་
ཀུན་བརྒྱས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གང་ཞིག་ཀུན་བརྒྱས་སུ་མངོན་སུམ་དང་པོར་བསྟན་པའི་
བྱིར་ཞེ་ན་སྟོན་མེད་དེ། ཀུན་བརྒྱས་སུ་རྒྱད་ལ་སྟེ་བའི་རིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་

མངོན་སུམ་དང་པོར་བཤད། བརྟན་བཙུག་འདིར་དགོས་པ་ལ་སྟོན་པའི་རིམ་པའི་
དབང་དུ་བྱས་ནས་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་པོར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཆད་མ་མདོའི་
དོན་བདེ་ཆེག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་པོར་འཆད་པ་ལ་
དགོས་པ་ཡོད་དེ། མདོ་དོན་བདེ་ཆེག་ཏུ་རྟོགས་པ་ལ་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་
པར་འབྲེད་དགོས། ཚུར་མཐོང་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྲེད་
པ་རྗེས་དཔག་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་རང་འབྲེལ་ལས་དོན་དང་དོན་
མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་བརྟན་པ་ཅན་ཡིན་ལ་ཞེས་དང་།
ཤུགས། གལ་ཏེ་སྟོན་བཤུགས་ཀྱི་གྲགས་པ་ཆད་མ་ཀྱང་བདུས་འཆད་པར་བྱེད་
ན། ཅིའི་ཕྱིར་རང་འགར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་འདི་རྣམ་པར་འདོགས་སྟུང་པའི་ཐེ་ཆོམ་
བསལ་བའི་ཕྱིར་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟོན་ཏེ་ཞེས་
གསུངས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་འབྲེལ་ ༡ ལས། དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་ནི་རྗེས་སུ་
དཔག་པ་ལ་བརྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལ། དེ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པས་དེ་རྣམ་པར་
བཞག་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ་ཞེས་གསུངས།

འོན་དགོས་པ་ལ་སྟོན་པའི་ལོག་རྟོག་འགོག་པའི་རིམ་པའི་དབང་གིས་
རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་པོར་འཆད་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་བའི་རྒྱ་འབྲས་
ཀྱི་རིམ་པའི་མངོན་སུམ་དང་པོར་འགོ་རྒྱུལ་རི་ལྟར་ཞེ་ན། རྣམ་ངེས་དར་ཁྲིཀ་ ༡༥
ལས། གསུམ་པ་ནི་མན་པ་དང་མི་མན་པ་ཐོབ་པ་དང་སྟོང་བ་ལ་ངེས་པར་ཡང་དག་
པའི་ཤེས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བ་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་ཏེ་བར་ཞི་

བའི་མྱང་འདས་ཐོབ་པ་ལ་ནི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ནལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་གོམས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་བདག་མེད་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་
གྱིས་བསྐྱེམས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། དེ་དག་ལ་འཁོར་བའི་ཅ་བ་གང་ཟག་
གི་བདག་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སུན་སྤྱང་བ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དངོས་སྟོབས་
རྗེས་དཔག་གིས་རྟོགས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་སོ། །དེ་སྤྱི་བ་ལ་བདག་མེད་སྐྱབ་
པའི་གཏན་ཆེགས་ཀྱི་ཚུལ་ནམས་ཐ་སྟོན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཆད་མ་དང་
རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ལ་བྱག་པར་འབྲེལ་ཆགས་ཤིང་བར་མ་ཆད་པར་སྐྱབ་
དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་འཁོར་བའི་སྐྱག་བསྐྱེལ་སྤོང་བ་ལ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་
པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་གསལ་བས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་རན་འགྲོའི་
སྐྱག་བསྐྱེལ་ཆེ་ཆུང་དང་། ཆེ་རིང་བྱང་སོགས་ཤིན་ཏུ་སྐྱོག་གྲུར་གྱི་དོན་ནམས་ཀྱང་
དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཅིང་དེའི་ཚུལ་
ནམས་ཀྱང་སྤར་ལྟར་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །རན་འགྲོའི་རྒྱ་བཀག་ནས་ཕྱི་མ་ལ་མངོན་
མཐོ་སྐྱབ་པ་སོགས་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་
གི་ཚུལ་ལ་གཏིང་ཚུགས་པའི་ངེས་པ་འདོངས་དགོས་ཏེ། ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་གང་
ཟག་དབང་པོ་ནི་རྒྱལ་གཉིས་ལས། སྤྲ་མས་ནི་ཐར་བ་ཐོབ་དགོས་པ་དང་རུས་པ་
གཉིས་ཆད་མས་བྱུང་ནས་ཐར་བ་སྐྱབ་པར་དམ་འཆའ་ཞིང་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཡིན་
ལ། གང་ཟག་ཕྱི་མས་ནི་དང་པོར་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་བསམས་ནས་ཐར་བ་
དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་སྤྱོད་ཞིང་། དེའི་རྗེས་སུ་བདག་མེད་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཡང་དེ་
དག་ལ་ཡང་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །སྤར་བཤད་པ་

དེ་དག་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བསྐྱབ་པ་ལ་ཡང་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། རིགས་པའི་བསྐྱེད་
བཙུགས་འདིར་ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་ཆད་
མས་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་ཐ་སྟད་པའི་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ལ་ཐུག་པའི་བར་གཏན་ལ་
འབེབས་པ་ཡིན་ནོ། །གྲུབ་མཐས་སྟོ་མ་བསྐྱར་བའི་གང་ཟག་ནམས་ཀྱང་འདོད་དོན་
ཐོབ་པ་དང་མི་འདོད་པའི་དོན་སྟོང་བ་ལ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་
ཏེ། ཐེ་ཚོམ་བྱངས་ནས་འབྱུག་པ་ལ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་འབྲེན་པའི་ཆད་མ་སྟོན་དུ་འགྲོ་
དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ནལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གོམས་པ་
དང་། འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་སྟོང་བ་དང་ངན་འགྲོའི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཆེ་ཆུང་དང་།
དེའི་ཆེ་རིང་བྱང་དང་། ལྷ་དང་མིའི་མངོན་མཐོ་དང་། ཐར་བ་ལ་ཡང་དབང་པོ་རྣ་
རྒྱལ་དག་གི་བདག་མེད་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཆད་མས་
གྲུབ་པ་དང་། དེ་ལྟར་གྲུབ་མཐས་སྟོ་བསྐྱར་བ་ནམས་ཀྱི་འདོད་དོན་ཐོབ་པ་དང་མི་
འདོད་པ་སྟོང་བ་མངོན་སུམ་སྟེ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ལ་རག་ལས་པ་མ་ཟད་གྲུབ་
མཐས་སྟོ་མ་བསྐྱར་བའི་སྟེ་པོ་ནམས་ཀྱི་ཡང་འདོད་དོན་ཐོབ་པ་དང་མི་འདོད་པའི་
དོན་སྟོང་བ་ལ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །

མཁས་གྲུབ་སྟེ་ག་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་སྟེ་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་

རིགས་པ།

མཁས་གྲུབ་སྟེ་ག་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་སྟེ་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་

རིགས་པ་བཞི་ནི།

༡༽ རིགས་པ་དང་པོ་སྤྱོད་ཅིན་པས་དངོས་པོ་མིན་པར་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། བརྫོང་བྱ་ཉིད་ཕྱིར་དེ་དངོས་མིན། །ཞེས་དང་། མཁས་བྱུང་ལྷན་ཆེན་
༡༣ ལས། སྤྱི་མཚན་དེ་ཚོས་ཅན། དངོས་པོ་མིན་ཏེ། སྤྱི་དངོས་ཀྱི་བརྫོང་བྱ་སྟེ་སྤྱོད་
ཅིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩོག་བྱུང་སྐྱབ་པ་ནི། དབང་སོགས་འབྲས་བཙས་ཞེས་སོགས་
ཀྱི་མཁས་བྱུང་ལྷན་ཆེན་ལ་གཟིགས།

༢༽ རིགས་པ་གཉིས་པ་གསལ་བ་དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་ནས་འགོག་པ་ནི།

ཅ་བར། གཞན་ཉིད་ཡིན་ན་དེ་འབྲེལ་མེད། །དེ་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པར་
བྱུང། །ཅེས་དང་། མཁས་བྱུང་ལྷན་ཆེན་ ༡༣ ལས། སྤྱི་དེ་ནི་ཚོས་ཅན། རང་བཞིན་
གྱིས་མེད་དེ། རྫས་གཅིག་ཡིན་ན་གསལ་བ་ནམས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བ་མ་ཟད། གཞན་
ཉིད་ཡིན་ན་དེ་དག་དང་འབྲེལ་མེད་ཏུ་འགྱུར་བས་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཏུ་གང་ཏུ་
ཡང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་སྐྱབ་ཚུལ་རིགས་ལྡན་རིགས་མིན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་
མཁས་བྱུང་ལྷན་ཆེན་ལ་གཟིགས།

༣༽ རིགས་པ་གསུམ་པ་སྤྱང་ཚུལ་མཚུངས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། ཞིག་ལ་སྤྱུ་ལས་སློང་འོང། །སྤྱང་བ་དེ་འོང་མ་ཞིག་ལའང་། །ཞེས་དང་།
མཁས་བྱུང་ལྷན་ཆེན་ ༩༠ ལས། མ་ཞིག་པ་ད་སྤྱང་གི་བྱམ་པ་ལ་རྟོག་པའི་སློང་
ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱང་ཡུལ་དངོས་པོར་མེད་དེ། ཁྱོད་བྱམ་སྤྱུ་ལས་ཞིག་ཟིན་པའི་
བྱམ་པ་ལ་རྟོག་པའི་སློང་ལ་རིང་སྤྱང་བ་དེ་འོང་སྤྱང་ཞིང་དེ་དང་སྤྱང་ཚུལ་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་སྐྱབ་ཚུལ་ན་བ་ལ་སོགས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཁས་བྱུང་ལྷན་ཆེན་ལ་

གཟིགས།

༤༽ རིགས་པ་བཞི་པ་བརྒྱུ་ལ་བསྟོན་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྐབ་པ་ནི།

ཅ་བར། རྟོས་པ་མ་ཡིན་སྲི་ཡི་ནི། །མོ་ལ་དེ་ལྟར་སྤང་བ་མེད། །ཅེས་དང་།
མཁས་བྱ་བ་རྟེན་ཆེན་ ༤༣ ལས། རྟམ་པའི་སྲི་མོ་ནི་ཆོས་ཅན། །བྱོད་ཀྱི་སྤང་ཡུལ་
དངོས་པོར་མེད་དེ། བརྒྱུ་ལ་བསྟོན་པར་བྱོད་ལ་བྱམ་པ་དེ་ལྟར་བྱ་སྤང་བ་མེད་པའི་
བྱམ་འཛིན་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། །བྱ་བ་སྐྱབ་ཚུལ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཀྱི་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་མཁས་བྱ་བ་རྟེན་ཆེན་ལ་གཟིགས།

སྲི་མཆན་དངོས་མེད་བྱ་སྐྱབ་པའི་ཅ་བ་ནུས་དང་དེའི་ཐད་ཀྱི་ནུས་བཞུག་ཐར་
ལམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྦྱར་དག །

ནུས་བཞུག་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་གསུངས་པའི་སྲི་མཆན་དངོས་མེད་
བྱ་སྐྱབ་པའི་སྦྱར་དག་ནི།

༡༽ རིགས་པ་དང་པོ་དོན་དམ་པ་སྤྱི་བརྗོད་བྱ་བཀག་པའི་སྒོ་ནས་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། བརྗོད་བྱ་ཉིད་བྱིར་དེ་དངོས་མིན། །དབང་སོགས་འབྲས་བཙས་ཉིད་བྱིར་
རོ། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༩ ལས། རྟམ་པའི་དོན་སྲི་ཆོས་ཅན། རྟམ་
པའི་དངོས་པོ་མིན་པར་ཐལ། དོན་དམ་པ་སྤྱི་བརྗོད་བྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་དངོས་
པོ་ཡིན་ན་བྱམ་པར་འགྱུར་དགོས་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས།

༢༽ རིགས་པ་གཉིས་པ་སྤྱི་བརྗོད་བྱ་དོན་དམ་པར་དེ་ཉིད་དང་གཞན་བྱ་བརྗོད་བྱ་མེད་
པའི་སྒོ་ནས་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། གཞན་ཉིད་ཡིན་ན་དེ་འབྲེལ་མེད། །དེ་བྱིར་རང་བཞིན་མེད་པར་
བྱལ། །ཅེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༩ ལས། །སྤྱི་དེ་ཚོས་ཅན། རང་བཞིན་
མེད་པར་བྱལ་སྟེ། གསལ་བ་རང་མཚན་དང་རྣམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་
བྱལ་བ་དེའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༣༽ རིགས་པ་གསུམ་པ་ཡུལ་ཅན་གྱི་དོས་ནས་བརྟགས་ལ་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། ཞིག་ལ་སྐྱ་ལས་སློང་འོང། །སྤང་བ་དེ་འདྲ་མ་ཞིག་ལའང་། །ཞེས་དང་།
ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༧ ལས། མ་ཞིག་པ་ད་ལྟར་གྱི་བུམ་པ་ལ་རྟོག་པའི་སློ་ཚོས་
ཅན། དངོས་སོ་རང་མཚན་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱི་
བདག་སྟེན་ལས་ཞིག་པ་ལ་རྟོག་པའི་སློ་ལ་ཅི་འདྲ་སྤང་བ་དེ་དང་འདྲ་བར་མི་གསལ་
བར་སྤང་བའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༤༽ རིགས་པ་བཞི་པ་གསལ་བ་དང་རྣམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་ལ་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། དེ་བྱིར་མཚུངས་ཉིད་སྤྱི་འདི་ལ། །དངོས་སོ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་
ཡིན། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨ ལས། གསལ་བ་རྣམས་མཚུངས་པ་
ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་འདི་ནི་ཚོས་ཅན། དངོས་སོ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། རང་མཚན་
དང་རྣམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་བྱལ་བ་དེའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༥༽ རིགས་པ་ལྔ་པ་འབྲས་བུ་ཡིན་མིན་བརྟགས་ལ་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། རིགས་རྣམས་འབྲས་བུ་མིན་བྱིར་ན། །མ་འབྲེལ་བྱིར་དང་དངོས་མེད་
འཇུག། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༩ ལས། །རིགས་རྣམས་ཚོས་ཅན། །དངོས་

མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གསལ་བའི་འབྲས་བུ་མེན་པ་གང་ཞིག ། རྒྱ་གཞན་ལས་ཀྱང་
མ་སྐྱེས་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༡༥༥ རིགས་པ་རྒྱག་པ་བརྒྱུ་ལ་བཟོས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། ཤེས་པ་གང་དེ་བརྒྱ་དག་ལ། ། ཟློས་པ་མ་ཡིན་སྤྱི་ཡི་ནི། ། རྫོ་ལ་དེ་ལྟར་
སྣང་བ་མེད། ། ཅེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༡ ལས། སྤྱི་ཡི་རྫོ་ཆོས་ཅན། རྟོད་
ལ་རང་ཡུལ་སྣང་བ་རྩས་སུ་བྱུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོད་ཀྱི་ཡུལ་བརྒྱུ་ལ་བཟོས་པ་མེད་
པ་དེ་ལྟར་སྣང་བ་མེད་པར་བརྒྱུ་ལ་བཟོས་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༡༥༦ རིགས་པ་བདུན་པ་ཤེས་པ་ལ་ཡན་གར་བར་མི་སྣང་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དགག་པ་ནི།

ཅ་བར། རྣམ་པ་འགས་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་ལ། ། དེ་དངོས་སྣང་བ་མེད་བྱིར་རོ། ། ཞེས་
དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༤ ལས། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ། སྤྱི་དོན་གཞན་མེད་དེ།
ཡོད་ན་རང་འཛིན་ཤེས་པ་ལ་བཟོས་མེད་ཡན་གར་བར་སྣང་དགོས་པ་ལ། རྣམ་པ་
འགའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་། རང་འཛིན་ཤེས་པ་ལ་དེ་འདྲའི་དངོས་པོར་སྣང་བ་མེད་པའི་
བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༡༥༧ རིགས་པ་བརྒྱད་པ་དོན་བསྟུན་གྱི་རིགས་ལ། ། དོན་བྱེད་ལུས་སྟོང་ཡིན་པས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། དོན་བྱེད་པ་ཡང་མི་རུང་ངོ་། ། དེ་མི་རུང་བྱིར་རང་བཞིན་མེད། ། ཅེས་
དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༠ ལས། སྤྱི་མཚན་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རང་འཛིན་ཤེས་
པ་བསྐྱེད་པ་ཅམ་གྱི་དོན་བྱེད་པར་ཡང་མི་རུང་བར་ཐལ། དེ་ལྟར་གོང་དུ་བསྐྱབས་པ་
དེའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

གོང་གི་རིགས་པ་གཉིས་པ་དང་བཞི་པར་བྱད་པར་གང་ཡོད་དབྱད་པར་བྱ་
ཞིང་ཆད་མའི་ལེགས་བཤད་དུ་རིགས་པ་བཞི་པའི་མིང་གི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མི་འབྲ་ལ་
སྒྲུང་བ་འགོད་ཚུལ་ཡང་མི་འབྲ་བར་བཀོད་ཡོད།

རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་གྲུབ་སྒྲིག་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྒྲུབ་
པའི་རིགས་པ་བརྒྱད།

ཆད་མ་གྲུབ་སྒྲིག་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱི་མཆན་དངོས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་
ནི།

༡༽ རིགས་པ་དང་པོ་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པས་སྒྲུབ་པ་ནི།

ཅ་བར། བརྗོད་བྱ་ཉིད་ཕྱིར་དེ་དངོས་མིན། །དབང་པོ་གས་འབྲས་བཅས་ཉིད་ཕྱིར་
རོ། །ཞེས་དང་། གྲུབ་སྒྲིག་ ༥ ལས། རྟོག་པ་ལ་༼གཞུགས་སུ་སྒྲུང་བ་༽དེ་ཆོས་ཅན།
དངོས་པོ་མིན་ཏེ། རང་སྒྲུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཚོ་ལ་རི་ལྟར་སྒྲུང་བ་ལྟར་སྒྲུས་བརྗོད་བྱ་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།

༢༽ རིགས་པ་གཉིས་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་མིན་པས་སྒྲུབ་པ་ནི།

ཅ་བར། གཞན་ཉིད་ཡིན་ན་དེ་འབྲེལ་མེད། །དེ་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པར་
གྲུབ། །ཅེས་དང་། གྲུབ་སྒྲིག་ ༡༩ ལས། འུམ་སྤྱི་ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་རང་བཞིན་
དུ་མེད་པར་གྲུབ་སྟེ། འུམ་གསལ་དང་རྗེས་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་འང་མ་གྲུབ་པ་དེའི་
ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།

༣༽ རིགས་པ་གསུམ་པ་སྒྲང་ཚུལ་མཚུངས་པས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། ཞིག་ལ་སྐྱ་ལས་སྒོ་རི་འདྲ། སྒྲང་བ་དེ་འདྲ་མ་ཞིག་ལའང་། ཞེས་དང་།
བྱབ་སྒྲིག་ ༡༤ ལས། མ་ཞིག་པ་ད་ལྟར་གྱི་བུམ་བ་ལའང་རྟོག་པའི་སྒོ་ཆོས་ཅན།
གཟུང་དོན་དངོས་པོར་མེད་དེ། སྐྱ་ལས་ཞིག་པ་ལ་རྟོག་པའི་སྒོ་ལ་རི་འདྲར་སྒྲང་བ་དེ་
འདྲ་བར་སྒྲང་ཚུལ་མཚུངས་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༤༽ རིགས་པ་བཞི་པ་སྐྱ་ཉིད་ཡིན་པས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། དེ་བྱིར་མཚུངས་ཉིད་སྐྱི་འདི་ལ། དངོས་པོ་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་
ཡིན། ཞེས་དང་། བྱབ་སྒྲིག་ ༡༧ ལས། གསལ་བ་ལ་མཚུངས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱི་འདི་ཆོས་
ཅན། དངོས་པོ་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྐྱི་མཆན་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར། ཞེས་
གསུངས།

༥༽ རིགས་པ་ལྔ་པ་འབྲས་བྱ་མིན་པས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། རིགས་རྣམས་འབྲས་བྱ་མིན་བྱིར་ན། མ་འབྲེལ་བ་དང་དངོས་མེད་
འགྱུར། ཞེས་དང་། བྱབ་སྒྲིག་ ༡༨ ལས། རིགས་རྣམས་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་ལ་དོན་
དམ་པར་མ་འབྲེལ་བར་དང་དངོས་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། འབྲས་བྱ་མིན་པའི་བྱིར།
ཞེས་གསུངས།

༦༽ རིགས་པ་དྲུག་པ་བརྟ་ལ་ལྟོས་པས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། ཤེས་པ་གང་དེ་བརྟ་དག་ལ། ལྟོས་པ་མ་ཡིན་སྐྱི་ཡི་ནི། རྒྱོ་ལ་དེ་ལྟར་
སྒྲང་བ་མེད། ཅེས་དང་། བྱབ་སྒྲིག་ ༡༩ ལས། སྐྱི་འདིན་པའི་སྒོ་ཆོས་ཅན། གཟུང་

དོན་མེད་དེ། བན་ལ་མི་སྟོས་པ་དེ་སྟར་སྟངས་བ་མེད་པར་རང་ཡུལ་འཛིན་པ་བན་ལ་
སྟོས་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

༡༽ རིགས་པ་བདུན་པ་ཡན་གར་དུ་མི་སྟར་བས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། རྣམ་པ་འགས་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་ལ། །དེ་དངོས་སྟངས་བ་མེད་བྱིར་རོ། །ཞེས་
དང་། བྱབ་ལྷིག་ ༡༣ ལས། སྤྱི་ཚེས་ཅན། དངོས་མེད་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་འགས་ཀྱང་
རྣམ་ཤེས་མ་འཁྲུལ་པ་ལ་དངོས་པོར་སྟངས་བ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།

༡༽ རིགས་པ་བརྒྱད་པ་དོན་བྱེད་ལྷན་སྟངས་ཡིན་པས་སྐྱབ་པ་ནི།

ཅ་བར། དོན་བྱེད་པར་ཡང་མི་རུང་ངོ་། །དེ་མི་རུང་བྱིར་རང་བཞིན་མེད། །ཅེས་
དང་། བྱབ་ལྷིག་ ༡༤ ལས། སྤྱི་དེ་ནི་ཚེས་ཅན། དངོས་པོའི་རང་བཞིན་དུ་མེད་དེ།
དོན་བྱེད་པ་དེ་མི་རུང་བའི་བྱིར་ཏེ། རང་འཛིན་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་ཅམ་གྱིའང་དོན་བྱེད་
པར་མི་རུང་བའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

ཆད་མའི་གངས་ངེས་སྐྱབ་པའི་རྟགས་དང་དེའི་རྟགས་ཚུལ་ངེ་སྟར་སྐྱབ་ཚུལ།

ཆད་མའི་གངས་ངེས་སྐྱབ་པའི་རྟགས་དང་དེའི་རྟགས་ཚུལ་ངེ་སྟར་སྐྱབ་
ཚུལ་ནི།

ཆད་མ་ལ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས།

ཅ་བར། གཞལ་བྱ་གཉིས་བྱིར་ཆད་མ་གཉིས། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་

༡ ལས། །ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། །ཆད་མ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ཏེ། གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་
གངས་ངེས་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས། །རྗེའི་ཆད་མའི་ལམ་སྤྲིག་དང་མངོན་སུམ་ལེའུའི་

སྤྱི་ཀ་ལས། འདི་ཆད་མའི་གངས་ཤེས་སྐྱབ་པའི་རྟགས་མ་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་བཟོད་
པ་སོགས་སྒྲོན་དུ་མར་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

རྟགས་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་དང་པོ་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོའི་སྒྲོན་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི།

ཙམ་བར། དོན་བྱེད་རྒྱས་དང་མི་རྒྱས་ཕྱིར། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ན
ལས། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། །གཞལ་བྱ་རང་མཆན་དང་སྤྱི་མཆན་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། དེ་
ལ་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་དང་མི་རྒྱས་པ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས།

རྟགས་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་གཉིས་པ་ཡུལ་ཅན་སྒྲོའི་སྒྲོན་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི།

ཙམ་བར། འབྲ་དང་མི་འབྲ་ཉིད་ཕྱིར་དང་། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ན
ལས། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། །གཞལ་བྱ་རང་མཆན་དང་སྤྱི་མཆན་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། །འབྲ་བ་ཐུན་མོང་
བ་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒྲོན་སྐྱབ་སྒྲོ་འདོགས་གསལ་དུ་གཅོད་པ་དང་མི་འབྲ་བ་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པ་ཉིད་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་པའི་སྒྲོན་སྐྱབ་སྒྲོ་འདོགས་གསལ་དུ་གཅོད་པ་
གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས།

རྟགས་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་གསུམ་པ་ཡུལ་ཅན་སྒྲོའི་སྒྲོན་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི།

ཙམ་བར། སྤྱི་ཡི་ཡུལ་དང་ཡུལ་མིན་ཕྱིར། །ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ན
ལས། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། །གཞལ་བྱ་རང་མཆན་དང་སྤྱི་མཆན་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། །རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྤྱིའི་
བདག་རྒྱུན་ཅམ་ཀྱི་སྤྱང་བའི་ཡུལ་དང་། དེ་ཅམ་གྱིས་སྤྱང་བའི་ཡུལ་མིན་པར་རང་གི་
ངོ་བོའི་སྒྲོན་སྐྱབ་པའི་ཡུལ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས།

རྟགས་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་བཞི་པ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲོན་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི།

ཅ་བར། ལྷ་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་ན། ལྷོ་ནི་ཡོད་དང་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་།
ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། རྒྱེས་བྱ་ཚས་ཅན། གཞལ་བྱ་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་

གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། རང་གི་གཟུང་ཡུལ་ལས་ལྷ་མཚན་གཞན་བདེ་དང་ཅོལ་བ་
སོགས་ཡོད་པ་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་རང་འཛིན་གྱི་ལྷོ་ནི་ཡོད་པའི་ཡུལ་དང་། དེ་ཅམ་ལ་
བལྟོས་པ་མིན་པར་རང་ཉིད་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་བྱུང་བ་མེད་ན་རང་འཛིན་གྱི་ལྷོ་མེད་པའི་
ཡུལ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།

མཁས་བྱུང་རྒྱུ་ཆེན་དང་རིགས་རྒྱན་ལས། རོན་དམ་རོན་བྱེད་རྒྱས་པ་
གང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་འདི་ཁྲབ་སྐྱབ་ཀྱི་གཞུང་དུ་མཛད་ནས་དེ་ཡང་
རྟགས་དང་པོའི་ཁྲབ་པ་སྐྱབ་པ་ནི། རོན་དམ་རོན་བྱེད་རྒྱས་པ་གང་། །དེ་འདིར་རོན་
དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །གཞན་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡོད་པ་སྟེ། །དེ་དག་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་
བཤད། །ཅེས་དང་། བོང་གི་རྟགས་གཉིས་པའི་ཁྲབ་པ་སྐྱབ་པ་ནི། ཐུན་མོང་མིན་
པ་སྤང་བ་གང་། །དེ་འདིར་རོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །གཞན་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡོད་པ་
སྟེ། །དེ་དག་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད། །ཅེས་དང་། བོང་གི་རྟགས་གསུམ་པའི་
ཁྲབ་པ་སྐྱབ་པ་ནི། སྐྱ་རོན་མིན་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་འདིར་རོན་དམ་ཞེས་སོགས་
དང་། བོང་གི་རྟགས་བཞི་པའི་ཁྲབ་པ་སྐྱབ་པ་ནི། ལྷ་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་
ན། །རང་ལྷོ་སྤྱེད་པ་བྱེད་པ་གང་། །དེ་འདིར་ཞེས་སོགས་འདོན་པ་བསྐྱར་ནས་ཁྲབ་
སྐྱབ་ལ་སྐྱར་བར་གསུངས་ཤིང་། སྐར་གྱི་རྟགས་དེ་དེ་ཅམ་གྱིས་སྐྱབ་རྒྱས་མོད་ཀྱི་
བཞིར་བཀོད་པའི་དགོས་པ་ནི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། རང་རིག་གི་འཁྱགས་ལ་
བྱུང་པའི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། མཁས་བྱུང་

རྒྱུ་ཆེན་ལས། གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་ལ། རོ་པོ་དང་། སྤང་ཚུལ། དུལ་ཅན། བྱེད་
ལས་ཀྱིས་བྱུང་བར་སྟེ་བྱུང་བར་མི་འབྲ་བ་བཞི་ཡོད་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པར་
གསུངས་སོ། ། གོང་གི་རྒྱ་མཚན་གཞན་ནི་ཞེས་སོགས་ཤང་བ་གཉིས་ལ་རྒྱུ་
གཉིས་འབྲེལ་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་ཡོད་དོ། །

འོན་ཀྱང་འདིར་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ན།
ཆད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་བྱངས་ངེས་ཏེ། གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་
ངེས་པའི་བྱིར། ཞེས་སྤང་བཞིན་བཀོད་ན། ཉགས་དེ་གཞལ་བྱ་གཉིས་བྱིར་ཆད་མ་
གཉིས། ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཉགས་སྤྱིར་ཡིན་ནམ་མིན། མིན་ན་དེའི་སྐབས་ཀྱི་
ཉགས་སྤྱིར་གང་ཞིག་བཀོད། ཡིན་ན་མི་འཐད་དེ། དེ་ནི་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མི་
ཉག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པའི་སྤྱི་མི་ཉག་པར་སྐབས་པའི་ཉགས་
བཀོད་པ་བཞིན། བྱིགས་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བྱས་པའི་སྤྱིར་ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་
ཡང་། མངོན་སུམ་ལེའུ་རྒྱུ་ ༡༢༡ ལས། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆད་མ་གཉིས་པོ་
དེར་ངེས་ཏེ། ཞེས་འགོད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མི་ཉག་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་
སྤྱི་མི་ཉག་པར་བསྐྱབ་པའི་སྤྱིར་བ་ལ་འགོད་ན་ཅི་འགྲུར། ཤེས་བྱ་ཅན་སྤྱི་ཉག་མི་
ཉག་ཅོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཅོད་གཞི་ཆོས་ཅན་མིན་ལ། བྱིགས་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་
བྱས་པས་ཉགས་ཡང་དག་ཏུ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན་སྤྱི་མ་ལའང་རི་ལྟ་བ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།
ཆད་མ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་སྐབས་འདིར་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ཉགས་སྤྱིར་ནི། ཆད་མ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་མངོན་རྗེས་
གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་བྱིར། ཞེས་

འགོད་ཅེ་ན། སྤྱི་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་སྤྱི་མི་རྟག་
པར་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་འགོད་པ་བཞིན་དེ་ལ་ཡང་ཕྱོགས་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བྱས་
པའི་སྦྱོན་ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་སུམ་ལེའུ་ལྷོ་ཁྱེ་ ༧༧ ལས། ཆད་མ་
ཆོས་ཅན། ཁྱིད་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། ཁྱིད་ཀྱི་གཞལ་བྱ་རང་སྦྱི་གཉིས་སུ་
གངས་ངེས་པའི་བྱིར། ཞེས་འགོད་དོ་ཞེ་ན། སྤྱི་ཆོས་ཅན། ཁྱིད་མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ།
ཁྱིད་བྱས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་བཀོད་ན་ཅི་འགྲུ། ཁྱིད་ཅེས་པ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་
ལ་བྱ་དགོས་པས་སྤྱི་མི་རྟག་པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་དང་དོན་འབྲེལ་ཞེ་ན།
འདིར་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། ཁྱིད་ཅེས་པ་ཆད་མ་ལ་བྱ་དགོས་པས་ཡང་ཕྱོགས་བསྐྱབ་
བྱའི་ཆོས་སུ་བྱས་པར་འགྲུར་རོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

འོན་དེ་འདྲའི་སྦྱོར་བ་དེ་གཉིས་གཞལ་བྱ་གཉིས་བྱིར་ཆད་མ་གཉིས་ཞེས་
པའི་སྐབས་ནས་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་སྦྱོར་མིན་ན་དེའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་དེ་གང་
འགོད་ཅེ་ན། ཁ་ཅིག་དེའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་ནི་སྤྱི་ཀྱི་དེ་དག་འགོད་དགོས་ལ།
འོན་ཀྱང་དེ་དག་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་མི་དགོས་སོ་ཞེ་ན། འདི་ལ་མངོན་སུམ་ལེའུ་
ལྷོ་ཁྱེ་ལས་སྦྱོན་དུ་མ་བཏང་སྟེ། དངོས་འགལ་ལ་ཕྱང་གསུམ་པ་ཁས་ལེན་དགོས་
པར་ཐལ་བའི་སྦྱོན་དང་། རང་ཆེག་འགལ་བའི་སྦྱོན་དང་། ཚུལ་གསུམ་ཆང་བའི་
རྟགས་ལ་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་སྦྱོན་དང་། རྟགས་སྦྱོར་དང་ཐལ་
སྦྱོར་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་སྦྱོན་དང་། རྟགས་
ཡང་དག་དང་ལྟར་སྤྱང་གང་གི་ཡང་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འགོད་ཚུལ་
ཡོད་པར་ཐལ་བའི་སྦྱོན་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། ། དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་སུམ་ལེའུ་ལྷོ་ཁྱེ་

༥༥༡ ལས། གཞུང་ལ་རང་གི་དམ་བཅའ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲིབ་བ་དེ་ལྟར་བཞུགས་ཀྱང་
རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཅི་དགོས་སྟུང་ནི། རྟགས་སུ་བཞུགས་པ་ལ་རྟགས་
ཡང་དག་དང་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཡིན་མི་དགོས་སོ་ཞེས་དངོས་འགའ་
ལ་ཐུང་གསུམ་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། ཅ་སྒྲིབ་འདི་ལྟར་བཞུགས་ཀྱང་
རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བ་ཁས་སྒྲུབ་ནས་གཞུང་ལོག་མ་དག་སྒྲིབ་བ་
འདིའི་སྒྲིགས་ཆོས་དང་། བྱུང་བའི་ཚུལ་སྒྲུབ་པར་སྒྲིབ་ན་རང་ཆོག་འགའ་བ་དང་།
ཚུལ་གསུམ་ཆང་པའི་རྟགས་ཡིན་ཀྱང་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲིབ་དགོས་
པར་འགྱུར་ལ། ཐལ་སྒྲིབ་དང་རྟགས་སྒྲིབ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སྒྲིབ་བ་འགོད་ཚུལ་
དང་། རྟགས་སྒྲིབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྒྲུབ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སྒྲིབ་བ་
འགོད་ཚུལ་དུ་སྒྲིབ་བ་འགོད་པ་སོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་འཆེ་བ་བོད་མིན་པ་འཕགས་
ཡུལ་གྱི་ཕྱི་ནང་གི་རྟོག་གེ་པ་སུ་ལའང་མེད་དོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་ཅ་བའི་གཞུང་དེས་སྐབས་ཀྱི་སྒྲིབ་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་འགོད་ཅེ་ན།
ཆད་མ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རང་མཆོན་སྒྲུབ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་གསར་དུ་མི་སྒྲིབ་པའི་
རིག་པ་དང་སྒྱི་མཆོན་སྒྲུབ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་གསར་དུ་མི་སྒྲིབ་པའི་རིག་པ་གཉིས་སུ་
གངས་ངེས་ཏེ། གཞུང་གྲུ་ལ་རང་སྒྱི་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པའི་བྱིར། ཞེས་འགོད་
ལ། དེ་ལྟར་བཞུགས་ན་སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་དེ་ནམས་སྒྲིབ་ལུས་སོ་སྟུང་པ་མ་ཟད་ཅ་གཞུང་
དང་ཡང་འགྲིག་གས་སྟུང་ཡང་། སྒྲིབ་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་དག་ལས་སྒྲིབ་ཀྱི་
རྟགས་སྒྲིབ་དེ་རང་གསལ་བས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ཡང་ན། ཆད་
མ་གཉིས་བྱིར། ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བསྟན་པའི་ཆད་མའི་གངས་ངེས་སྒྲུབ་

པའི་རྟགས་ནི་འདི་ཉིད་བཀོད་དགོས་ལ། སྤྲུལ་མཆོག་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྤར་
ལྟར་བཀོད་པ་ནི་གཞུང་སྤྱིར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ལ། དེའི་ཕྱིར་གཞུང་དེའི་གཞུང་སྤྱིར་
དང་དེའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་ཆད་མའི་གངས་ངེས་སྐབས་པའི་གཏན་ཆོག་གས་
གཉིས་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པས་འགལ་བ་མེད་ཅེས་ཞིབ་ཆ་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་ཆོག་གས་
དབྱེད་དགོས།

རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཀྱི་སྐབས་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཟེན་འདྲ་མིན།

རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཟེན་འདྲ་
མིན་ཡོད་པ་ལས། ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༡༣༩ ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། རང་འབྲས་
རྗེས་དབག་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་འཇལ་བའི་སྒོ། རྟགས་འདྲིན་སེམས་
ཀྱི་མཆོན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། སྤྱགས་ཚེས་འཇལ་བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་དང་
ཁྲབ་པ་འཇལ་བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་དང་། དེ་དག་རེ་རེ་ལའང་ཆད་མ་དང་།
དབྱེད་ཤེས་གཉིས་གཉིས་དང་། དེ་གཉིས་རེ་རེ་ལའང་མདོན་སྤུལ་དང་རྟོག་པ་
གཉིས་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །གསུངས་ཚུལ་འདི་ལྟར་ན་རྟགས་འདྲིན་
སེམས་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་ཡང་དག་གི་རྒྱད་ལ་སྤྱིར་དགོས་པའི་གསལ་ཁ་མེད་པ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་ཆད་མ་མདོན་རྗེས་སོགས་འདྲིག་པ་དང་རྟགས་
ཡང་དག་གི་ཚུལ་འཇལ་བའི་སྒོ་ཡིན་དགོས་པ་གསུངས་པས། ཡོངས་འདྲིན་སྒོ་
རིག་དང་སྡེ་བདུན་རྒྱན་དང་། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སོགས་དང་སྤྱིར་
ནས་དབྱེད་དགོས།

སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༩༠ ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། མཆོན་ཉིད་ནི། དེ་སྤྱིར་ཀྱི་

ཚུལ་གསུམ་འཇཉལ་པའི་ཚད་མས་དངས་ནས་སྐྱེས་པའི་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ག་
དུས་གཅིག་ཏུ་དབྱ་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༥༩ ལས། དེ་སྐབས་ཀྱི་
ཚུལ་གསུམ་ག་དུས་གཅིག་ཏུ་དབྱ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་སྟོབས་ལས་སྐྱེས་པ་ཉིད།
རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཡིན་ལ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་
དབྱ་བ་དབྱུང་ཤེས་ཡིན་དགོས་པ་དང་དེ་ལ་ཚད་མ་མི་འདོད་ཅིང་། སྟོབ་དཔོན་
ཡབ་སྲས་ཀྱིས་རྟགས་འདྲིན་སེམས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་དུ་གསུངས་པས་དེ་ལ་
མངོན་སུམ་ཡང་མི་བཞེད་པ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་མིང་གིས་བཏགས་ནས་བསྟན་
པ་ཙམ་ཡིན་པས་རྗེས་དཔག་ཡང་མི་བཞེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་ཚོས་རྒྱང་
བ་འཇཉལ་བའི་སྟོན་དང་། རྗེས་བྱུང་རྒྱང་བ་འཇཉལ་བའི་སྟོན་རྟགས་འདྲིན་སེམས་མི་
བཞེད་པས། རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་ཕྱོགས་ཚོས་འཇཉལ་བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་
དང་། བྱུང་བ་འཇཉལ་བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་སོགས་ཀྱི་ནུས་དབྱེ་སོགས་མི་
བཞེད་པ་མ་ཟད། དེ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ག་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་རྟགས་
བཞོད་ཅིང་། དེའི་སྐབས་སུ་ཚུལ་གསུམ་འཇཉལ་བའི་སྟོན་སྐྱེས་ལ། ཚུལ་གསུམ་དུས་
གཅིག་ཏུ་དབྱ་བའི་ཆེད་དུ་སྐབས་ངག་བཞོད་ཅིང་། དེའི་སྐབས་རྟགས་འདྲིན་སེམས་
སྐྱེས་པ་ལ། དེ་ནས་བསྐྱབ་བྱ་བྱུང་བར་གསུངས་སོ། །

མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆེ་ལ། རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་དབྱ་བ་དབྱུང་ཤེས་སུ་
བཞེད་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ནི་འོས་མེད་ཀྱི་རིགས་པས་གྲུབ་སྟེ། ཕྱོགས་
སྤང་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་རྟགས་འདྲིན་སེམས་རྗེས་དཔག་གི་མིང་གིས་བཏགས་པ་ཡིན་
ཀྱི་རྗེས་དཔག་དངོས་མིན་པར་གསུངས་པས་དེ་རྗེས་དཔག་ཏུ་མི་འཐད་ཅིང་།

མངོན་སུམ་ལྟར་སྒྲུབ་པས་མངོན་སུམ་དུ་ཡང་མི་འཐད་བས། དེ་ལྟར་ན་
བན་པ་དབྱད་ཤེས་སུ་འཛིག་པ་ལས་འོས་མེད་དེ་ཞེས་འོས་མེད་ཀྱི་རིགས་བས་
བྱུང་པོ། །རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དབལ་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་
ལ་ཁུངས་གང་ཡོད་དབྱད་དགོས།

རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། རྟགས་འཛིན་
སེམས་ལ་ཆད་མ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་གཞུང་འགྲེལ་ཁུངས་མ་གང་ན་ཡང་མི་
སྒྲུབ་བས་ཕྱོགས་ཚོས་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དང་འབྲེལ་བ་འཇལ་བའི་ཆད་མ་
རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་བཞག་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པར་སེམས་སོ་ཞེས་
གསུངས་བས། རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་དབྱད་ཤེས་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཆད་མ་ཡང་
འཛིག་པར་གསུངས་ཤིང་། རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་དབྱད་ཤེས་ཡིན་དགོས་པ་
ལ་ཁུངས་མེད་པར་གསུངས་སོ། །ཕྱོགས་སྒྲུབ་ཡབ་སྐུས་ཀྱིས་རྟགས་འཛིན་
སེམས་མངོན་སུམ་མིན་པ་དང་། རྗེས་དབལ་མིན་པར་གསུངས་པ་ནི་རྣམ་
བཤད་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟགས་འཛིན་སེམས་བྱེ་བྲག་པ་
གཅིག་ལ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ལ་མིན་ནོ་ཞེས་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཞིང་།
གཞུང་དེ་དག་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་མཁས་བྱུང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་མི་
འབྲ་བ་ཡོད་དོ། །རྣམ་བཤད་ལས་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་སྒོ་རྟགས་འཛིན་སེམས་
སུ་གསུངས་ལ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། ཅ་བར། དངོས་གང་ཅི་ལྟ་བུ་གྱུར་པ། །དེ་
འབྲ་དེ་ནི་རྟགས་སེམས་ཀྱི། །རྒྱ་ཡིན་དེ་ལས་དེ་ལྟ་ཡི། །དངོས་ལ་དེ་བསྐྱེད་
རྟགས་ཅན་སྒོ། །ཞེས་པའི་གཞུང་འདིས་སྐྱབ་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དབལ་

རང་མཚན་ལ་རག་ལས་པར་བསྟན་པའི་སྐབས་འདིར་འབྲེལ་བ་ལ་རག་ལས་
བ་ནི་བསྟན་དགོས་ལ། བསྟན་ཚུལ་ཡང་། འབྲེལ་བ་ལ་རག་ལས་བ་བསྟན་པའི་
གཞུང་དངོས་སུ་མེད་ཅིང་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་རག་ལས་བ་དངོས་སུ་བསྟན་
བས་འབྲེལ་བ་ལ་རག་ལས་པར་སྐབ་དགོས་ལ་དེ་ལྟར་ན་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་སྐོ་
རྟགས་འདྲིན་སེམས་སུ་བྱལ་ཅིང་། བསྟན་ཚུལ་ཡང་རྟགས་ཚད་གཞི་ལ་འདྲིན་
པའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་གཙོ་བོ་དང་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་སྐོ་རྟགས་འདྲིན་
སེམས་པལ་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པ་གསུངས་སོ། །

མདོན་སུམ་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་ ༣༠༩ ལས། རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཀྱིས་
རྟགས་གཅིག་ཕྱ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི་རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་
བའང་འདྲེལ་བར་བྱེད་པས་འབྲེལ་ཡུལ་མི་རྟག་པ་ལའང་མི་སྐྱ་བས། སྤར་བ་ཤད་
པའི་སྐྱོན་མེད་ལ། སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་དེ། རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་
མི་སྐྱ་བར་བསྐྱབ་པ་ལ་དེ་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་འབྲེལ། དེ་རྟགས་ལ་འབྲེལ། དེ་
བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བ་ངེས་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡོངས་འདྲིན་སྐོ་རིག་ ༣༡༩ ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། རང་ཉིད་སྐྱ་བྱས་པ་
དང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་བྱལ་བ་གང་རུང་ལ་མི་སྐྱ་བ་ཡང་ཡིན། རང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་
བྱས་པ་བརྟེན་ནས་བྱང་བའི་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
གི་རྒྱ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་བྱུང་པའི་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་
པར་སྐྱབ་པའི་ཕྱི་རྒྱུ་ཡང་དག་གི་རྒྱུ་ཀྱི་རིག་པ་དེ། རང་ཉིད་བྱས་པའི་རྟགས་
ཀྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅེས་གསུངས་

སོ། །གསུངས་ཚུལ་འདི་ནི་པལ་ཆེར་ཆད་མ་རིགས་རྒྱ་དང་འབྲ་ལ། ཉགས་འཛིན་
སེམས་ལ་སྤྱོད་ལ་ཡང་དག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རིག་པ་ཡིན་དགོས་ན། རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་
ཉགས་ཡང་དག་ལ་ཉགས་འཛིན་སེམས་ཡོད་མེད་དང་། སྤྱོད་ལ་ཡང་དག་དང་སྤྱོད་
ཚོལ་ལྟར་སྤང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་བྱུང་འཇལ་བའི་སྒོ་སོགས་ཉགས་འཛིན་སེམས་
ཡིན་མེན་དབྱེད་དགོས། སྤྱིར་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་རང་རྒྱུ་ཉགས་འཛིན་སེམས་ལ་
བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ནི་ཁས་ལེན་དགོས་སོ། །

གཞན་ཡང་སྤྱོད་དོན་རིགས་རྒྱ་ ༡༩༥ དང་། སྤེ་བདུན་རྒྱ་ ༣༥༥
བཅས་སུ་ཉགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་མཁས་པའི་འདོད་པ་དག་
བཀོད་ནས་དགག་སྒྲུབ་རྒྱས་པར་གནང་འདུག་པ་རྣམས་ངེས་པར་གཟིགས་
གལ་ཆེད། །

མངོན་སུམ་ལེའུའི་ཁྲིཿ ༡༩༠ ལས། དེ་ལྟར་ན་ཉགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་
གསུམ་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དང་། ཆད་མ་དེ་དག་གིས་བྲངས་པའི་ཚུལ་གསུམ་བྲན་
པའི་དབྱེད་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་སྤྱིར་བ་དེ་སྒྲོར་གྱི་ཉགས་འཛིན་སེམས་སུ་བསྟན་པ་
ཡིན་ནི་ཞེས་ཉགས་ཡང་དག་གང་ཡིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དང་། དེ་
འབྲའི་ཚུལ་གསུམ་བྲན་པའི་དབྱེད་ཤེས་རྣམས་ཉགས་དེའི་ཉགས་འཛིན་སེམས་སུ་
གསུངས་སོ། །

ཡང་མངོན་སུམ་ལེའུའི་ཁྲིཿ ༡༩༡ ལས། གཞན་ཡང་། འདི་ལྟར་བསམ་
པར་བྱ་སྟེ། ཅི་སྐྱ་ཉག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་ཉགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆེ། བྱས་པ་
སྐྱ་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པར་ངེས་པའི་ཆད་མ་དེ་དེ་སྐྱ་གྱི་ཉགས་

འདྲིན་སེམས་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན། མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐབ་ཀྱི་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་
རྒྱ་མི་བྱེད་པའི་བྱིར་ཏེ། རྟགས་འདྲིན་སེམས་ནི་རྟགས་ཅན་གྱི་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱར་
བཤད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེ་ན། འོ་ན་དེ་སྐབ་ལ་སྟོགས་ཆོས་ཆད་མས་ངེས་པ་མེད་པར་
ཐལ། སྟོགས་ཆོས་ཆད་མས་ངེས་པ་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱར་བཤད་པའི་བྱིར་
རོ། །རྟགས་ཡང་དག་གི་སྟོགས་ཆོས་ཆད་མས་ངེས་པ་བསྐབ་བྱ་རྟགས་པའི་རྗེས་
དཔག་གི་རྒྱར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། སྟོགས་ཆོས་ངེས་པའི་ཆད་མ་ཡིན་ན་དེའི་རྒྱ་
ཡིན་པས་ཁྲབ་པར་མ་བཤད་དོ་ཞེ་ན། རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་
རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཡིན་ན་
རྗེས་དཔག་གི་རྒྱ་ཡིན་པས་ཁྲབ་པ་གང་དུ་བཤད། ཅེས་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ལ་
བསྐབ་བྱ་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱ་ཡིན་མི་དགོས་པ་དང་། རྟགས་ལྟར་སྣང་
ལའང་རྟགས་འདྲིན་སེམས་འདྲིན་ཏུ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩༡ ལས། གཞན་ཡང་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཡིན་ན། རྟགས་
ཡང་དག་གི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཡིན་པས་ཁྲབ་པའི་སྐབ་བྱེད་ཅིང་བསྟན་དུ་མེད་
དོ། །དེས་ན་བྱས་པས་སྐྱ་རྟག་པར་བསྐབ་པ་ལ་སྟོགས་ཆོས་འཇལ་བའི་རྟགས་
འདྲིན་སེམས་ཡོད་ཀྱང་ཁྲབ་པ་འཇལ་བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་སྟོགས་སུ་མེད་
པས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་མི་ཁུས་ལ། མིག་གི་གཟུང་བྱས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་
བསྐབ་པའི་ཁྲབ་པ་འཇལ་བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་ཡོད་ཀྱང་སྟོགས་ཆོས་འཇལ་
བའི་རྟགས་འདྲིན་སེམས་སྟོགས་སུ་མེད་པས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་པར་
མ་ཁུས་པ་ཡིན་པས། རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་པ་ལ་དེ་སྐབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་

འཇམ་བའི་རྟགས་འཛིན་ཆད་མ་གསུམ་དང་། དེས་བྲངས་པའི་དབྱེད་ཤེས་གསུམ་
གངས་ཆང་བ་རྒྱ་ཚོགས་སུ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་
རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་པས་ཁྲབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་པ་དང་།
རྒྱ་ཚོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར་ཞེས་པའི་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ལ་
ཐོགས་ཚས་འཇམ་བའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡོད་ཀྱང་། ཁྲབ་པ་འཇམ་བའི་རྟགས་
འཛིན་སེམས་ཐོགས་སུ་མེད་པས་རྟགས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་
འཛིག་ཏུ་མེད་པ་དང་། རྒྱ་ཚོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་
བྱིར། ཞེས་པའི་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡོད་ཀྱང་། ཐོགས་ཚས་འཇམ་བའི་
རྟགས་འཛིན་སེམས་ཐོགས་སུ་མེད་པས་རྟགས་དེ་ལ་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་
བཞག་ཏུ་མེད་པ་དང་། རྟགས་དེའི་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་པ་ལ་རྟགས་དེའི་
ཚུལ་གསུམ་འཇམ་བའི་ཆད་མ་གསུམ་ཀ་དང་། ཚུལ་གསུམ་བྲན་པའི་དབྱེད་ཤེས་
ནམས་རྒྱ་ཚོགས་གངས་ཆང་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །

ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩༩ ལས། དེས་ན་ཚོས་མཚོག་གི་ལུགས་འདི་རང་ལུགས་
ལ་ཁས་ལེན་པ་ནའང་། རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་གང་
རུང་འཛིན་པའི་ཆད་མ་དང་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་འཛིན་པའི་དབྱེད་ཤེས་གང་རུང་
ཡིན་པ། ཞེས་པ་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ནི་མ་ཁྲབ་པའི་
སྐྱོན་དང་བཅས་པའོ། །དེའི་བྱིར་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད་ལ་དེ་ལྟར་འཛིག་པ་ལ་ནི་སྐྱོན་མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
པས་རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་འཇམ་བའི་

ཆད་མ་དང་། ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་འཛིན་པའི་དབྱེད་ཤེས་གང་རུང་ཡིན་པ་དེ།
རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་བཞག་ན་མཆོན་ཉིད་བྱུང་བའི་སྒྲིན་ཡོད་
པ་དང་། དེ་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་བཞག་ན་འཐད་པར་གསུངས་
སོ། །ལོང་དུ་བྲངས་པའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་རྣམས་ཀྱང་འདིར་བྲན་
པར་བྱའོ། །

ཡང་མངོན་སུམ་ལེའུའི་བཞེད་བྱང་ ༣༤ ལས། རྟགས་འཛིན་སེམས་ནི་
ཚུལ་གསུམ་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དང་དེའི་སྒྲོབས་ཀྱིས་བྲངས་པའི་དབྱེད་ཤེས་ཡིན་
པས་དེ་ཚུལ་གསུམ་ལ་མི་སྒྲིབ་པར་ངེས་པར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་
འཛིན་རྗེས་དཔག་ཡོད་ན་རྟགས་ཅན་ལས་ལོགས་སུ་བསྐྱན་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ།
རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཉེས་བཤད་མི་གནས་
ཏེ། རྟགས་འཛིན་རྗེས་དཔག་ཅ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་ནང་དུ་
འདུས་པས་དེ་ལས་ལོགས་སུ་བསྐྱན་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ་བ་ནི་རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ།
སྒྲིབ་རྗེས་དཔག་གི་ནང་དུ་འདུས་པས་སྒྲ་མ་དེ་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་དོན་མེད་དུ་
ཐལ་བ་ནི་བྲབ་པ་མ་གྲུབ་པས་སུན་འབྲིན་ལྟར་སྤང་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གི་དབྱེ་བསྐྱུ་དང་བྱེ་བའི་དགོས་པ།

མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གི་དབྱེ་ཚུལ་ནི། སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་གིས་མངོན་
སུམ་ལྟར་སྤང་བདུན་གསུངས་ཏེ། ཀུན་བདུས་ལས། འབྲུལ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་
དང་། །རྗེས་དཔག་རྗེས་སུ་དཔག་ལས་བྱུང་། །བྲན་དང་མངོན་འདོད་ཅེས་
བྱའོ། །མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་རབ་རིབ་བཅས། །ཞེས་སྒྲིག་རྒྱུ་ལ་ཆུར་འཛིན་པའི་

རྟོག་པ་འབྲུལ་བའི་རྟོག་པ་དང་། རགས་པ་དང་རྒྱན་ལ་རྟོག་པའི་སྒྲོ་ཀྱན་རྫོབ་པའི་
རྟོག་པ་དང་། རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་རྗེས་དཔག་གི་རྟོག་
པ་དང་། རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་དང་།
འདས་ཐེན་གྱི་དོན་རྣམས་ཐན་པ་ལྟ་བུ་ཐན་པའི་རྟོག་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་དོན་
རྣམས་མཛོན་པར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་མཛོན་འདོད་གྱི་རྟོག་པ་སྟེ་རྟོག་པ་མཛོན་སུམ་
ལྟར་སྤང་བྱུག་དང་། སྟོག་རྒྱ་ལ་རྒྱར་འཛིན་པའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་རབ་རིབ་ཅན་གྱི་
མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་སྟེ་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་བདུན་གསུངས་སོ། །

སྟོབ་དཔོན་ཚེས་གྱི་གྲགས་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས། མཛོན་སུམ་
ལྟར་སྤང་རྣམ་པ་བཞི། རྟོག་པའི་ཤེས་པ་རྣམ་གསུམ་དང་། རྟེན་བསྐྱད་པ་ལས་
བྱུང་བ་ཅན། རྟོག་པ་མེད་པ་གཅིག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་ལ། བརྟ་
ཡི་རྟེན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་དང་། དོན་གཞན་ལ་སྟོ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་དང་། རྟོག་ཏུ་
གྱུར་པའི་དོན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་སྟེ། རྟོག་པ་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གསུམ་དང་། བསྐྱད་
པ་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་སྟེ་རྟོག་མེད་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གཅིག་བཅས་མཛོན་
སུམ་ལྟར་སྤང་བཞིར་གསུངས་སོ། །

མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་བྱེ་བའི་དགོས་པ་ནི། སྤྱིར་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྤང་
གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། རིགས་སྒྲོ་ནས་གསུངས་པ་བཞིན་ཡང་དག་པའི་ལམ་
གྱི་གོལ་ས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། བྱེ་བྲག་སྐབས་འདིར་མཛོན་
སུམ་ལྟར་སྤང་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། མཛོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་གྱི་ཟུར་
གཅིག་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞེས་པའི་གཅད་བྱ་ངོས་བཟུང་བའི་ཆེད་དུ་རྟོག་པ་མཛོན་

སུམ་ལྟར་སྒྲུང་གསུངས་ཤིང་། མི་སྤྱི་བའི་གཅད་བྱ་ངོས་བརྒྱུང་བའི་ཆེད་དུ་རྟོག་
མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྒྲུང་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། བྱད་པར་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་
སྒྲུང་ལ་དུག་ལས་དང་པོ་གཉིས་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། ནམ་འགྲེལ་ལས།
དབང་སྦྱེས་མིན་པར་བྱལ་དོན་དུ། །གཉིས་བཤད་འབྲུལ་པ་མཐོང་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རིགས་པ་ཅན་པས་དེ་གཉིས་དབང་ཤེས་སྤྱི་འདོད་པས་དེ་འགོག་
པའི་ཅོད་གཞི་ཤེས་པའི་ཆེད་རྟོག་པ་དང་པོ་གཉིས་གསུངས་ལ། རྟོག་པ་ཕྱི་མ་བཞི་
གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། ནམ་འགྲེལ་ལས། རྗེས་དཔག་སོགས་བྱལ་བརྗོད་པ་
ནི། །སྤྲ་མ་གཉིས་ཉིད་བསྐྱབ་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རིགས་པ་ཅན་པས་
དེ་བཞི་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་བྱལ་ཐིན་ཡང་། རྟོག་པ་སྤྲ་མ་གཉིས་དབང་ཤེས་
མིན་པར་སྐྱབ་པའི་མཐུན་དཔེར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་བསྐྱན་པ་ཡིན་ནོ། །

རྟོག་པ་ཕྱི་མ་བཞི་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུ་བའི་དགོས་པ་ནི། ནམ་འགྲེལ་ལས། ཇི་
ལྟར་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་དོན་ཅན། །བན་པ་ལ་སོགས་རྟོག་པ་འདི། །བདེ་ལ་ལྟོས་པའི་རང་
ཚུལ་ཅན། །མངོན་སུམ་དོན་ལ་འཛིན་མི་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀུན་བདུས་
ལས་གསུངས་པའི་རྟོག་པ་ཕྱི་མ་བཞི་པོ་དེ། ནམ་འགྲེལ་དུ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་
ཅན་ཞེས་པའི་རྟོག་པ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུ་ནས་བསྐྱན་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། རྟོག་པ་
བཞི་པོ་དེ་རང་ལུལ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཇལ་བ་དང་། རྟོག་པ་མངོན་སུམ་
ལྟར་སྒྲུང་དུ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་དཔེར་རིགས་གཅིག་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་ལྟར་
བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར། འོན་རྟོག་པ་སྤྲ་མ་གཉིས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་བགྲང་དགོས་ཏེ། དེ་ལ་
ཡང་རྒྱ་མཆན་མཆུངས་སོ་སྤྲུམ་ན། དེ་གཉིས་ལྟར་སྒྲུང་དུ་སྐྱབ་པའི་ཆོས་ཅན་ཅམ་

དུ་མཚུངས་ཀྱང་། རིགས་པ་ཅན་པས་འཁྲུལ་པའི་རྟོག་པ་དེ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་
ཡང་དབང་ཤེས་སུ་འདོད་ལ། ཀུན་རྫོབ་པའི་རྟོག་པ་སྟེ་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་དེ་མངོན་
སུམ་དུ་ཡང་འདོད་པས་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་དུ་སྦྱབ་པའི་ཅོད་གཞི་མི་འདྲ་
བའི་ཆ་གཉིས་ཡོད་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ཞེས་རིགས་རྒྱན་ལས་གསུངས་པ་
ལྟར་དང་། ཡང་ན་སྔ་མ་དབང་ཤེས་མིན་པ་ཅན་སྦྱབ་ཅིང་གཉིས་པ་དབང་པོའི་
མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་སྦྱབ་པས་སྦྱབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཆ་ནས་སོ་སོར་བྱེ་བ་ཡིན་
ཟེར་དགོས་སམ་དབྱང་། འོ་ན་རྣམ་འགྲེལ་དུ་རྟོག་པ་བྱི་མ་བཞི་གངས་གཅིག་དུ་
འཛིན་པ་བཞིན་ཀུན་བདུས་སུ་ཡང་གཅིག་དུ་བགྱངས་རིགས་ལ། དེ་ལྟར་མ་བགྱང་
པ་སོ་སོར་བགྱང་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྔ་མ་གཉིས་
དབང་ཤེས་མིན་པར་སྦྱབ་པའི་མཐུན་དཔེའི་དབྱེ་བའི་རྣམ་གངས་བསྟན་པའི་ཆེད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་དགོས་སམ།

རིགས་པ་ཅན་པ་རྟོག་པ་དང་སོ་གཉིས་དབང་ཤེས་སུ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱ་ནི།
རྣམ་འགྲེལ་ལས། བདེ་རྟེན་ཅན་དང་དོན་གཞན་ལ། །སྟོ་འདོགས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་
དག །མངོན་སུམ་ཉེར་འཇུག་ཅན་ཉིད་ཕྱིར། །འགའ་ཆེ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དོན་ནི། བདེ་རྟེན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་དང་། དོན་གཞན་ལ་
སྟོ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་དག་ཆོས་ཅན། དུས་འགའ་ཞིག་གི་ཆེ་རིགས་པ་ཅན་པ་
ཁྱོད་དབང་ཤེས་སུ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་རང་མཚན་འཛིན་པའི་
མངོན་སུམ་དང་ལུལ་དུས་ཉེ་བར་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར།
རྟོག་པ་སྔ་མ་གཉིས་ཅོད་གཞི་དང་བྱི་མ་བཞི་དཔེར་བྲས་པའི་གཏན་

ཆོགས་ནི། ནམ་འབྲེལ་ལས། དེ་ལྟར་སྒོག་ཏུ་གྱུར་དོན་ཅན། །བན་བ་ལ་སོགས་
ཏོག་པ་འདི། །བད་ལ་སྟོས་པའི་ངང་རྩལ་ཅན། །མངོན་སུམ་དོན་ལ་འཛིན་མི་
བྱེད། །དེ་ལྟར་ཉམས་སྤྱོད་བན་མེད་པར། །བུམ་བ་ལ་སོགས་དེ་དག་ལ། །ཤེས་
ཡོད་མིན་པས་དེ་ཡང་ནི། །མངོན་སུམ་ལས་ནི་ཡོངས་ཉམས་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས། དོན་ནི། སྒྲིག་རྒྱ་ལ་རྩུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཏོག་པ་དང་། ལྟ་
སྒྲིང་བ་ལ་བུམ་བར་འཛིན་པའི་ཀྱན་རྩིས་པའི་ཏོག་པ་གཉིས་སོ་འདི་ཆོས་ཅན།
དབང་སོ་མངོན་སུམ་ལས་ནི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། སྒྲིང་ཉམས་
སུ་སྤྱོད་པའི་བུམ་གཟུགས་དང་རྩུ་ལ་སོགས་པ་བན་བ་མེད་པར་བུམ་བ་དང་སྒྲིག་
རྒྱ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་འདི་བུམ་པའོ། །འདི་རྩུ་འཛིན་ཤེས་ཤེས་པ་ཡོད་པར་མིན་པས་
སོ་སྟེ་མིན་པའི་བྱིར། དབང་ན་རིགས་པ་ཅན་པ་ཁྱོད་རང་གི་ལུགས་ལ་རི་ལྟར་
སྒོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་ཅན་གྱི་བན་བ་ལ་སོགས་པའི་ཏོག་པ་བྱི་མ་བཞི་སོ་འདི་བད་
ལ་བསྟོས་པའི་ངང་རྩལ་ཅན་ཡིན་པས། མངོན་སུམ་གྱི་དོན་ལ་འཛིན་པར་མི་བྱེད་
པ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཏོག་པ་དང་སོ་གཉིས་སོ་སོར་བྱེ་སྟེ་ཆོས་ཅན་སོ་སོ་བ་
དང་། ཏོག་པ་བྱི་མ་བཞི་སོ་སོར་བྱེ་སྟེ་དབེ་རེ་རེ་བ་དང་། ཉགས་ཆོས་ལའང་སོ་
སོར་བྱེ་སྟེ་གཏན་ཆོགས་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་འགོད་ཆོག་པ་འདྲའོ། །

ཏོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་ལོགས་སུ་སྟོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཆད་པ་
ནམ་འབྲེལ་ལས། འདི་ནི་བཞི་བ་དམིགས་བསལ་ཏེ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་མི་
སྒྲི་བ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་དུ་བསྟན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
དབང་ན་མདོའི་སྤྱོད་གཞིའི་སྐབས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དགྲ་བཙམ་པ་ཞེས་སྤྱིར་བཏང་

ནས་དང་གང་ཟག་གཅིག་མ་གཏོགས་ཞེས་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་བ་བཞིན། མིང་
དང་རིགས་སོགས་སྒྲིང་བ་ཡི། །རྟོག་བ་དང་བྲལ་མངོན་སུམ་སོ། །ཞེས་སྤྱིའི་ཆ་
ནས་རྟོག་བ་དང་བྲལ་བ་མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོར་བསྟན་ནས། མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་
རབ་རིབ་བཅས་ཞེས་དམིགས་བསལ་སྒྲིག་རྒྱ་རྒྱར་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་རྟོག་
བ་དང་བྲལ་ཡང་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་ཏེ། སྒོ་མངོན་
སུམ་བ་ལ་མ་འཁྲལ་བ་གཅིག་དགོས་པར་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་མ་འཁྲལ་བ་མངོན་
སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟུར་དུ་བསྟན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པའི་བྱིར།

རྣམ་ངེས་དར་ལྷིག་ ༡༠༠ ན་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་དང་
བསྟུ་ཚུལ་བཅས་ཡོད་པས་གཟིགས།

འཇུག་བ་སྤྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་མིན་དབྱད་པ།

འཇུག་བ་སྤྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་མིན་དབྱད་པ་ལ། འཇུག་
བ་རང་འགྲེལ་ ༡༥༥ ལས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་མྱུགས་འཛིན་འདབ་མ་བརྒྱ་འཕགས་པ་
ལྟར་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བ་རྣམས་འཇུག་བ་སྤྱར་བས་ཅིག་ཅར་དུ་འཇུག་བ་ལྟ་བུར་
མངོན་པ་ཡིན་ལོ། །དེའི་བྱིར་ཐུག་བ་མེད་པའི་སྒྲིན་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བའི་བྱིར་
གདོན་མི་ཟ་བར་རང་རིག་ཁས་སྤང་བར་བྱ་དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས།

དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༡༡༣ ལས། དེ་རྣམས་འཇུག་བ་སྤྱར་བས་ཅིག་
ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་དུ་བཀག་པས་ན། གཞུང་འདི་དེ་
གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་སུ་འཛོག་དཀའ་བར་སྤང་སྟེ་པལ་ཆེར་རྒྱ་དཔེ་མ་དག་པའི་སྒྲིན་
ཡིན་ནམ་འོན་ཀྱང་སྒོ་གོས་དང་ལྗན་བ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱད་པར་བྱའོ་ཞེས་གཞུང་

འདི་རྒྱ་དཔེ་ཡི་གེ་མ་དག་པ་དང་། རང་རིག་འདོད་མཁན་གྱི་མདོ་སེམས་དེ་གཉིས་
གིས་འཇུག་པ་སྦྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱ་རྒྱུ་མི་བཞེད་པར་གསུངས་སྟུངས་
ཡང་དབྱེད་དགོས།

རྒྱ་དཔེ་ཡི་གེ་མ་དག་ཅེས་པའི་དོན་ལ། འགའ་ཞིག །རང་འགྲེལ་དུ་ནམ་
པར་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ནས་ལྟ་བུར་མདོན་པ་ཡིན་ཅོད་ཞེས་པའི་བར་ཐམས་ཅད་རང་
འགྲེལ་གྱི་གཞུང་མ་ཡིན་པས་དེ་ཐམས་ཅད་མ་དག་ཅེས་ཟེར་བ་དང་། ཡང་འགའ་
ཞིག །རྒྱ་དཔེ་མ་དག་ཅེས་པ་གཞུང་དེ་ཆ་ཆང་ལ་མིན་གྱི་འཇུག་པ་སྦྱར་བས་ཞེས་
པའི་བྱེད་སྒྲུ་སྦྱར་བ་རྒྱ་དཔེ་མ་དག་ཅེས་པའི་དོན་དང་། དེ་ཡང་འཇུག་པ་སྦྱར་བ་
ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲུལ་བའི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་
སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་གྱི་དེ་ནམ་འགྲེལ་དུ་མ་བཀག་ལ། ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མ་ཡིན་
པས་དེ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་ནམ་འགྲེལ་དུ་བཀག་གོ། འཇུག་པ་སྦྱར་བ་ཅིག་
ཅར་དུ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མ་ཡིན་ཏེ། འཇུག་པ་སྦྱར་བ་ལ། ཅིག་ཅར་དུ་
འཁྲུལ་བས་བྱུང་བ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར། རོན་འཇུག་པ་སྦྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་
འཁྲུལ་བའི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲུལ་བ་ལ་འཇུག་
པ་སྦྱར་བ་སྔོན་དུ་འགྲོ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་སྔོན་དུ་མ་སོང་བར་མཐོང་རྟོག་ཅིག་
ཅར་དུ་འཁྲུལ་བ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། ནམ་འགྲེལ་ལས། རྒྱ་ལ་རང་བཞིན་
རི་སྟེང་ཅིག །ཅེས་སོགས་དང་། ནམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ ༩ ལས། དེ་མེད་པར་
འབྱུང་བ་ནི་དེར་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ་ཞེས་སོགས་གྱིས་
དབྱེད་པར་བྱའོ། །

རྒྱུ་ཆེན་ ༡༠༥ ལས། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་བའི་ཆེ་འདི་
གཟུགས་སོ་སྟེ་དུ་རྟོག་པ་ན་སྒྲོ་དེ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་མ་མཐོང་བ་ནི་འཁྲུལ་རྒྱུ་འདི་
དབང་གིས་མཐོང་རྟོག་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བ་ཡིན་གྱི། རྒྲོ་དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་ནོ། །མཐོང་རྟོག་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ་དེ་ཡང་འདི་ལྟར། རྒྱུད་གཅིག་གི་
རྟོག་བཅས་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད་ཁ་ཅིག་ཡུལ་གཅིག་ལ་ཅིག་ཅར་དུ་ནི་འཇུག་པའི་
ཕྱིར་རྒྱན་སོ་དག་དེ་དག་ལ་ནི་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པ་ཡིན་ལ། རམ་ཞེས་བས་འཁྲུལ་རྒྱ་
གཞན་ཡང་སྟོན་ཏེ། རྒྲོ་ཁ་ཅིག་རིམ་གྱིས་འབྱུང་ཡང་སྐད་ཅིག་གཞན་གྱིས་བར་མ་
ཚོད་བས་འཇུག་པ་སྤྱར་བའི་ཕྱིར་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་ལོ་ཞེས་བཤོ། །

འདིར་ལྟ་དབང་རྒྲོས་ལན་སྤྲ་མ་རྣམ་ཤེས་དུ་མ་ཅིག་ཅར་རྒྱུད་གཅིག་ལ་
སྤྱེ་བར་འདོད་པའི་ལན་དང་། ཕྱི་མ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་རྒྲོ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྤྱེ་མི་མིན་
བར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་པའི་ལན་དུ་བྱས་ནས་དོན་དམ་པར་ཁོ་བོ་ཅག་
ལན་འདི་འདོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཁོ་བོ་འདི་ལ་མགུ་བ་མི་སྟོན་
བས་ཕྱིས་རྣམ་ཤེས་ཅིག་ཅར་འཇུག་པ་སྟོན་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཤགས་ལ། དེའི་
རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱུ་བྱེད་དག་ཀྱང་དེ་ལྟར་སྤྲ་ཞིང་། འཇུག་པ་སྤྱར་
བ་གཅིག་གི་འཁྲུལ་རྒྱུར་རང་ལུགས་ལ་མི་བཞེད་དོ་ཞེས་སྤྲ་མོད། འཇུག་པ་
སྤྱར་བ་ཞེས་པ་ནི་སྐད་ཅིག་སྤྱེ་བར་མ་ཆད་དུ་བྱུང་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་པས་དེ་
སྤྱེ་བྱི་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུར་རང་ལུགས་ལ་མི་བཞེད་ན། འདྲ་བ་གཞན་ནི་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། །ལ་ལར་ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་ཏེ། །འཁྲུལ་ཕྱིར་སྐྱོང་གི་ཐ་དད་
བཞིན། །ཞེས་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཇི་ལྟར་སྐྱོང་། འཇུག་པ་སྤྱར་བས་

གཅིག་ཏུ་འབྱུང་བ་རང་ལུགས་ལ་ཁས་མི་ལེན་པར་འདོད་པས་ནི། སྐད་ཅིག་
མ་ཟི་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་ནས་རྟག་པར་སྒོ་འདོགས་པའི་ཚུལ་ལ་ཡིད་མ་གཏད་
པར་ཟད་དོ། །འོ་ན། ཡི་གེའང་ཅིག་ཅར་ཐོས་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
འདུག་པ་སྒྱུར་བས་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་བ་འགོག་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་
འདུག་པ་སྒྱུར་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཅིག་ཏུ་མཐོང་བའི་རྒྱུར་སྒྱུ་བ་འགོག་པ་
ཡིན་གྱི། གཅིག་ཏུ་འབྱུང་བའི་རྒྱུར་སྒྱུ་བ་འགོག་པ་ག་ལ་ཡིན། དེ་གཉིས་མ་
ཐུང་པས་ནོངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྗེའི་གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ་ ༣༠༩ ལས། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་
འདུག་པ་སྒྱུར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་བཀག་ཅེས་
འདུག་ཀྱི་ཆེན་མོར་གསུངས་པའང་ཆད་མའི་མདོའི་དར་རྒྱིག་ཏུ་བཤད་པ་ལྟར།
རིམ་བཞིན་འབབ་པ་དེ་ཉིད་ལ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དེ་ལ་བྱེད་དགོས་ཀྱི། རྟོག་
བཅས་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད། །གཅིག་ཅར་དུ་ནི་འདུག་ཕྱིར་རམ། །ཞེས་སོགས་
དང་། མགལ་མེ་ལ་སོགས་སྒྱུར་འདུག་པའི། །རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་གཞོད་པ་
ཅན། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཉ། གཞུང་ཕྱི་མ་དེས་འདུག་པ་
སྒྱུར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱུར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི་བཀག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྟོག་ཆེན་དང་རྣམ་བཤད་སོགས་སུ་བལྟས་ན་གསལ་ལོ། །འདི་དག་ཞིབ་ཆ་དང་
བཅས་པ་ཁོ་བོས་གཞན་དུ་བཤད་ཟིན་པས་འདིར་མ་སྒྲོས་སོ། །ཞེས་གསུངས།

ཡང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྗེའི་འདུག་པའི་ཆོག་འགྲེལ་ ༣༢༩ ལས། རང་རིག་
འདོད་པའི་གཞན་ལུགས་བརྗོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་འདུག་འགྲེལ་ལས། རྣམ་པར་ཤེས་

བ་མུག་ལའི་འདབ་མ་བརྒྱ་འཕེགས་བ་ལྟར། རིམ་གྱིས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཅིག་ཆར་
འཇུག་བ་ལྟ་བུར་མངོན་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་དོན་འགྲེལ་བཤད་དང་ཐོད་མར་
མོས་བཤད་བ་ནི་མི་འཐད་པར་རྣམ་བཤད་དང་ཡིག་ཆར་གསལ་བར་གསུངས་
བས་འདིར་མ་བཞོད་ལ། རྣམ་བཤད་ལས། དེས་ན་རྣམ་ཤེས་རིགས་མཐུན་ཅིག་
ཆར་དུ་སྐྱེ་བར་བརྟན་པའི་ལན་དུ། དེ་རྣམས་འཇུག་བ་སྦྱར་བས་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་ཡང་
ཅིག་ཆར་དུ་སྐྱེ་བར་མངོན་ཞེས་འཆད་དགོས་པ་འདྲ་བ་ཞིག་སྤང་ཡང་། རང་རིག་
སྦྱབ་མཁན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་འཇུག་བ་སྦྱར་བ་ཅིག་ཆར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་བ་རྣམ་
འགྲེལ་དུ་བཀག་པས་ན། གཞུང་དེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་སུ་འཛོག་དཀའ་བར་སྤང་
སྟེ། བལ་ཆེར་རྒྱ་དཔེ་མ་དག་པའི་སྐྱོན་ཡིན་ནམ་འོན་ཀྱང་སྒོ་གྲོས་དང་ལྡན་བ་
རྣམས་ཀྱིས་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་ཚུལ་ཅུང་
ཟད་འགོད་ན། གཞུང་འདི་སྐབས་འདིའི་རང་རིག་སྦྱབ་མཁན་མདོ་སེམས་གཉིས་
ཀྱི་ལུགས་སུ་འཛོག་མི་རུང་སྟེ། སྐབས་འདིའི་རང་རིག་སྦྱབ་མཁན་མདོ་སེམས་
གཉིས་ཀྱིས་ཁ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཁ་བོ་ལ་ལྟ་བའི་ཆེ་ཁ་བོའི་སྟེང་གི་སྡོ་སེར་
དཀར་དམར་གྱི་གངས་དང་མཉམ་པའི་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དུ་མ་མི་སྐྱེ་བར་ཁ་བོ་
ཙམ་འཛིན་པའི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཕུ་སྐྱེ་བར་འདོད་བ་གང་ཞིག་། དེ་མ་ཟད་དེ་གཉིས་
ཀྱིས་འཇུག་བ་སྦྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་བ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་དུ་བཀག་
པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱུང་སྟེ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་གཅིག་གིས་དོན་དུ་མ་ཅིག་
ཅར་འཛིན་བ་འཐད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཉེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཉིལ་སོགས་ཐ་དད་
ལ་ངེ་ལྟར། ཅིག་ཅར་འཛིན་པར་སྤང་བ་ཡིན། །འདི་ལ་མཁྱོགས་པར་བཤད་ཟིན་

ཏོ། །ཞེས་སྒོ་གཅིག་གིས་དོན་དུ་མ་འདྲིན་པ་མེད་ན་ཉིལ་སོགས་ཐ་དད་དུ་མའི་ཕྱང་
པོ་ལ་རི་ལྟར་ཅིག་ཅར་འདྲིན་པར་སྒྲུང་བ་ཡིན། འདི་ལ་འཇུག་པ་མཐོགས་པས་
ཅིག་ཅར་འདྲིན་པའི་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི། ཅིག་ཅར་འདྲིན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་
སྒྲིན་སྒྲོང་མི་འཐད་པར་སྒྲུང་བ་འདད་ཟེན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱེ་མ་ལེབ་ཁ་
ལ་སོགས་གཞུགས། །དུ་མའང་རི་ལྟར་སྒྲུང་བར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། ལྷ་ཆོགས་
སྒྲུང་ཅན་དོན་རྣམས་ལ། །ཞེས་སོགས་ཚད་ཚུལ་གྱིས་ཀྱང་ཤེས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། རིམ་བཞིན་འབབ་པ་དེ་ཉིད་ལ། །རི་ལྟར་
རིམ་མིན་འདྲིན་མི་འགྱུར། །སྒོ་རྣམས་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དུས་མཚུངས་ཅི་
ལྟར་དེ་དག་ལ། །འགའ་ཞིག་རིམ་མིན་སྒྲུང་བ་དང་། །གཞན་ནི་རིམ་ལྡན་སྒྲུང་བར་
འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་དོན་ཀུན་འདྲིན་པ་ལ། །འདི་ནི་རིམ་མིན་ཐམས་པར་འགྱུར། །ཞེས་
འཇུག་པ་སྒྲུང་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་འདོད་པ་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་
དོན་ཞིབ་དུ་བཤད་ན་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཁ་པོ་ལ་ལྟ་བའི་ཆེ་ཁ་པོའི་
སྟེང་གི་སྒོ་མེར་དཀར་དམར་གྱི་གངས་དང་མཉམ་པའི་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དུ་མ་
རིམ་གྱིས་སྒྲེ་ཡང་འཇུག་པ་སྒྲུང་བས་ཅིག་ཅར་སྒྲེ་བར་སྒྲུང་བ་ཡིན་ནོ་ཟེར་བ་ལ།
འོ་ན་ཉིལ་ལ་སོགས་པའི་འབྲུའི་རྒྱན་མ་ཆད་པར་འབྲུང་ཁུངས་ནས་རིམ་བཞིན་
འབབ་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་འབྲུའི་གངས་དང་མཉམ་པའི་རྣམ་ཤེས་དུ་མ་རིམ་མིན་ཏེ་
ཅིག་ཅར་སྒྲེ་བར་སྒྲུང་བར་རི་ལྟར་མི་འགྱུར་ཏེ་ཅིག་ཅར་སྒྲེ་བར་སྒྲུང་བར་ཐལ།
རྣམ་ཤེས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དུས་སྒྲུང་བར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུས་སྒྲུང་བར་
མཚུངས་པ་ལ་འགའ་ཞིག་རིམ་མིན་ཏེ་ཅིག་ཅར་དུ་སྒྲེ་བར་སྒྲུང་བ་དང་། གཞན་ནི་

རིམ་ལྔ་ན་སྐྱེ་བར་སྤང་བར་རིམ་ལྔ་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་འབྱུང་བྱུང་
པོ་ལ་ལྟ་བུའམ། འབྱུང་བྱུན་བར་མ་ཆད་པར་རིམ་བཞིན་འབབ་པ་ལ་ལྟ་བ་གཉིས་
ཀའི་ཆེ་ཆུང་ཤེས་དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་སྤང་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་མི་འཐད་དོ་
ཞེས་པའོ། །གཞན་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་དུ་འཇུག་པ་སྤྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱ་
ཡིན་པ་བཀག་པར་ཐལ། ཡི་གེའང་ཅིག་ཅར་ཐོས་པར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་སྐབས་
སྟུ། ས་རྩུང་སུ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཆེ་ཡང་ཅིག་ཅར་ཐོས་པར་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་བར་
ཐལ། ཐོས་པ་ཆེས་སྤྱར་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དང་པོར་ས་དང་དེའི་རྗེས་སུ་རྩོས་
བའི་རིམ་པ་ལས་མཆོ་གོ་ཞིང་། དང་པོར་ར་དང་དེའི་རྗེས་སུ་ས་ཐོས་པའི་རིམ་པ་
ལས་རོ་གོ་བའི་བྱུང་བར་མེད་པར་ཐལ། ས་རྩུང་ར་སུ་ཞེས་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀ་
ལ་ས་དང་ར་ཅིག་ཅར་ཐོས་པར་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇུག་པ་ཆེས་
སྤྱར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འཇུག་འགྲེལ་དུ་གཞུང་དེ་སྐབས་
འདིའི་རང་རིག་འདོད་མཁན་གྱི་རང་ལུགས་ལྟ་བུར་བཀོད་པ་ནི་རྒྱ་དཔེ་མ་དག་
པའི་སྐྱོན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ནི་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཁ་
ཅིག་ན་རེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས་འཇུག་པ་སྤྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་
བཀག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེར་འཇུག་པ་སྤྱར་བ་དེ་ཅིག་ཆར་དུ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱར་
བཤད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། རྟོག་བཅས་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད། ཅིག་ཅར་དུ་
ནི་འཇུག་ཕྱིར་རམ། །འཇུག་པ་སྤྱར་ཕྱིར་སྐྱོན་པོ་དག་ །དེ་དག་ལ་ནི་གཅིག་ཏུ་
ཞེན། །ཞེས་དང་། མགལ་མེ་ལ་སོགས་སྤྱར་འཇུག་པའི། །རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་གཞོན་
པ་ཅན། །མིག་ལས་འཁོར་ལོར་འཁྲུལ་སྐྱེ་ཡི། །དེ་མཐོང་མཆོམས་སྤྱིར་ལས་མ་

ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ཁྲབ་སྟེ། ལུང་དང་པོས་འཇུག་པ་མུར་བ་དེ་
མཐོང་རྟོག་གཅིག་ཏུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱུར་བཤད་ཀྱི་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱུར་མ་
བཤད་ལ། གཉིས་པས་ནི་མགལ་མེ་སྔ་ཕྱི་བར་མ་ཆད་པར་འབྱུང་བར་འཁྲལ་བའི་
རྒྱུར་བཤད་ཀྱི། མགལ་མེ་སྔ་ཕྱི་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་བར་འཁྲལ་བའི་རྒྱུར་མ་བཤད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་དང་པོའི་དོན་ནི། རིགས་པ་ཅན་གྱིས་དབང་ཤེས་རྟོག་པར་
འདོད་པ་ནི། གཞུགས་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་དང་གཞུགས་སོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པའི་
རྟོག་པ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་འཛིན་པའི་འཁྲལ་རྒྱ་ནི། རྒྱུད་
གཅིག་གི་རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད་ཅིག་ཅར་དུ་ཡུལ་གཅིག་ལ་འཇུག་
པའི་ཕྱིར་རམ། དེ་གཉིས་རིམ་གྱིས་འབྱུང་ཡང་སྐད་ཅིག་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་
པས་འཇུག་པ་མུར་བའི་ཕྱིར་གཅིག་ཏུ་འཁྲལ་ལོ་ཞེས་བ་ཡིན་ལ། ཡིག་ཆར་ལུང་
འདི་འཇུག་པ་མུར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་བཀག་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་
བྲངས་པ་ནི་ཡི་གེ་ཞོར་རམ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ལུང་གཉིས་པའི་དོན་ནི། རིགས་པ་
ཅན་གྱི་ལུགས་ལ། ཤེས་པ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་སྐྱེ་བས། དབང་ཤེས་གྱིས་གཞུགས་
མཐོང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་འདས་པའི་དོན་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཆེ་རྟོག་པས་བར་
དུ་ཆད་ཅིང་ཆད་ཅིང་འཇུག་པ་ཡིན་ཀྱང་། དངོས་པོ་འཛིན་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་
ཐོགས་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་བར་མ་ཆད་པ་ལྟར་སྤང་ཞིང་ཞེན་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་
ན་མགལ་མེ་སྔ་ཕྱི་བར་དུ་ཆོད་ཀྱང་འཇུག་པ་མུར་བས་རྟོག་པས་བར་མ་ཆད་དུ་
མཆོམས་སྦྱར་བ་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་འཁོར་ལོའི་རྣམ་པར་མཐོང་བ་བཞིན་
རོ། །ཞེས་པའི་དཔེ་འགོག་པ་ནི། མགལ་མེ་ལ་སོགས་མུར་འཇུག་པའི། །ཞེས་

སོགས་འདི་ཡིན་ལ། མགལ་མེ་ལ་སོགས་སྤྱར་དུ་འཇུག་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་
གནོད་པ་ཅན་གྱི་མིག་དབང་བསྐྱད་པ་ལས་འཁོར་ལོར་འཇུག་པའི་དབང་ཤེས་སྤྱི་
བ་ཡིན་གྱི། མགལ་མེ་བསྐྱོར་བ་དེ་འཁོར་ལོར་མཐོང་བ་ཉོག་པས་སྤྱི་སྤྱི་མཆོམས་
སྤྱར་བའི་དབང་ལས་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བཤོ། །དེ་དག་ནི་རྣམ་ངེས་རྒྱུ་ཆེན་དང་ཐར་
ལམ་གསལ་བྱེད་ལྟར་གྱིས་བ་ཡིན་ལ། རྣམ་འགྲེལ་རྒྱུ་ཆེན་ལས། འོ་ན་ཡི་གེའང་
ཅིག་ཆར་ཐོས་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་གྱིས་འཇུག་པ་སྤྱར་བས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་
པ་འགོག་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་འཇུག་པ་སྤྱར་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཅིག་ཏུ་
མཐོང་བའི་རྒྱར་སྤྱི་བ་འགོག་པ་ཡིན་གྱི། གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྒྱར་སྤྱི་བ་འགོག་པ་
ག་ལ་ཡིན། དེ་གཉིས་མ་བྱེད་པས་ནོངས་བ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རིམ་
བཞིན་འབབ་པ་དེ་ཉིད་ལ། །ཞེས་སོགས་གྱི་དོན་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །བཤད་
ཚུལ་འདི་ལྟར་ན་འཇུག་རྒྱུ་ཆེན་མོ་དང་འགལ་བ་སྤོང་ཚུལ་དཀའ་བར་སྤང་ཞིང་།
ཁོ་བོས་སྤར་སྤོའི་ཡིག་ཆའི་འགལ་འདོད་དུ་འཇུག་རྒྱུ་ཆེན་མོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་
རྒྱུ་ཆེན་གཉིས་མི་འགལ་བར་བཤད་ཁུལ་བྱས་ཀྱང་། འདིར་བཤད་པ་ལྟར་ཁས་
ཐུངས་ན་ལེགས་སམ་སྤྲུལ་མོ། །ཞེས་གསུངས་མོ། །

ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་ ༣༣༥ ལས།
གཉིས་པ་གཟུང་འཛིན་གྱངས་མཉམ་འདོད་པ་ལ། མདོ་སྤེའི་སྐབས་གྱི་གཟུང་འཛིན་
རིམ་འབྱུང་བ་ལྟ་བུར་འདོད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམ་བཤེན་པ་ཡང་ཡོད་པར་མངོན་ཏེ་
སེམས་ཅན་རྣམ་བཤེན་འགོག་པའི་སྐབས་སུ་འཐད་ལྡན་ཆེ་བ་ལས། དེའི་ཕྱིར་དེ་
ལྟར་ཤེས་པའི་ཆ་གསུམ་དུ་སྤང་བ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོགས་གྱིས་རྣམ་བཤེན་ཕྱོགས་

སྤར་བཞོད་ནས་དེ་དག་དགག་པའི་སྐབས་སུ། དེ་ཉིད་ལས། དུས་ཐ་དད་པ་ཡང་མ་
ཡིན་ཏེ། ཅིག་ཅར་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་ཕྱིར། སྤར་དུ་འཇུག་པ་ལས་ཅིག་ཅར་སྤར་
བར་འཇུག་བའང་མིན་ཏེ། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ཀྱིས་སྤར་བར་བྱད་
བར་མེད་པའི་ཕྱིར། རིམ་གྱིས་སྤར་བ་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་འདིའི་སྟོགས་སྤར་སྟོན་པོ་རགས་པར་སྤར་བ་གཅིག་ཤུའི་རྣམ་ཏྲོག་ལ། སྟོན་
པོའི་རྣམ་པ་ཉམས་སྤྱོད་ལ་སྟོག་པས་སྤྱེ་བའི་གཟུང་བ་དང་། འཛིན་པ་དང་། རིག་
པའི་ཆ་གསུམ་བརྟགས་པའི་དེ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་མ་སྤྱོད་བར་བཤད་པ་ལ།
ཅིག་ཅར་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བར་སྤར་དུས་ཐ་དད་མིན་པར་གྲུབ་པ་ལ་སྟོགས་སྤར་དུས་
ཕྱིར་སྤྱོད་ཡང་འཇུག་པ་སྤར་བར་ཅིག་ཅར་སྤར་བས་ན་དེ་འཇུག་ཟེར་བར། འོ་ན་
རིམ་གྱིས་སྤར་བ་མེད་པར་ཐལ་བས་བཀག་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱིར། བླ་བོའི་སྡོ་སེར་
སོགས་ཁ་དོག་གི་གངས་ལྷར་གྱི་རྣམ་པ་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བར་འདོད་པ་གཅིག་
དང་། ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། མདོ་སྤེ་པ་ལྷར་སེམས་ཅན་རྣམ་བཤེན་པ་ལའང་
གཟུང་འཛིན་རིམ་འབྱུང་བ་འདོད་པ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། དེའི་འཇུག་པ་སྤར་བ་
ཅིག་ཅར་དུ་འཇུག་བའི་རྒྱར་ཁས་ལེན་པ་དང་། སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས། དུས་
ཐ་དད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིག་ཅར་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་ཕྱིར། སྤར་དུ་འཇུག་པ་ལས་
ཅིག་ཅར་སྤར་བར་འཇུག་བའང་མིན་ཏེ། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ཀྱིས་
སྤར་བར་བྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། རིམ་གྱིས་སྤར་བ་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་རིམ་གྱིས་སྤར་བ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ་
ཉིད་ཀྱིས་འཇུག་པ་སྤར་བར་བྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རིགས་པས་འཇུག་

བ་སྐྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་བཀག་བ་དང་། སློབ་དཔོན་ཚས་
མཆོག་འདུག་པ་སྐྱར་བ་ཅིག་ཅར་འཁྲལ་བའི་རྒྱར་མི་བཞེད་པ་གསལ་ལོ། །དེར་
མ་ཟད། སློབ་དཔོན་ལྟ་དབང་སློ་ཡང་འདུག་པ་སྐྱར་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འཁྲལ་བའི་རྒྱར་
མི་བཞེད་པ་ནི། རྒྱུ་ཆེན་ ༡༠༥ ཏུ་གསལ་ལོ། །

རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༥༥ ལས། དེས་ན་དབང་ཤེས་ལ་
བྱེ་རོལ་བྱེ་དོན་མེད་བཞིན་དུ་གསལ་བར་སྤང་ན་བདག་རྒྱེན་དབང་པོ་བསྐྱད་པ་
སོགས་འཁྲལ་བའི་རྒྱ་བཞི་པོ་གང་རུང་ལས་སྐྱེས་པར་འགྱུར་ལ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཡོངས་འདྲིན་སློ་རིག་ ༡༡༤ ལས། གཉིས་བ་ལ་ཡང་བཞི་ཡོད་དེ། འཁྲལ་
རྒྱ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ། འཁྲལ་རྒྱ་གནས་ལ་ཡོད་པ། འཁྲལ་རྒྱ་ལུལ་ལ་ཡོད་པ། འཁྲལ་
རྒྱ་དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་ལ་ཡོད་པ་དང་བཞི་ཡོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་ནི། མིག་རབ་རིབ་
ཀྱིས་བསྐྱད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆེ་གཅིག་ཆེ་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་
དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་བྱིར། གཉིས་བ་ནི། གྱུར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་
ནས་ལྟོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེ་བའི་བྱིར། གསུམ་བ་ནི། མགལ་
མེ་སྐྱར་དུ་བསྐྱོར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་སྤང་བའི་
དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་བྱིར། བཞི་བ་ནི། ཡིད་ཞེ་སྤང་གིས་དཀྱག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ།
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་གཞི་དམར་པོར་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་བྱིར། རྟོག་མེད་
ལོག་ཤེས། རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་། མེད་པ་གསལ་སྤང་ཅན་གྱི་ཤེས་བ་
རྣམས་དོན་གཅིག་གོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱུ་ཆེན་ ༡༠༥ ལས། དེ་བས་ན་རང་ལུགས་ལའང་མཐོང་ཉོག་ཅིག་ཅར་
བ་ལ་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་བ་དང་། མཐོང་ཉོག་རིམ་གྱིས་བ་ལ་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་བ་
གཉིས་ཡོད་བ་ལས། དང་པོར་འབྲུལ་རྒྱ་ཡུལ་གཅིག་ལ་དུས་མཉམ་དུ་འབྲུག་བ་
ཡིན་ལ། གཉིས་པའི་འབྲུལ་རྒྱ་འབྲུག་བ་སྐྱར་བ་ཡིན་ཞེས་བཤོ། །བཤད་བར་བྱ་བ་
མང་ཡང་མངས་བར་འགྱུར་བས་མཆོན་བ་ཅམ་ལས་མ་བྲིས་ཤིང་། ཁོ་བོ་འབབ་
ཞིག་སྐྱ་བའི་ཁྱ་མཆོག་སྟེ། གཞན་དག་ནི་སྐབས་འདིར་བྱུང་བའི་མཐའ་ལ་བདག་
གཞན་བརྗེ་བའི་ལྷག་བསམ་འདྲིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡིད་མངོན་སྐྱབ་ཚུལ།

ཡིད་མངོན་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། ཁ་ཅིག །ཡིད་མངོན་མེད་དེ། མིག་གཟུགས་ལ་
བལྟ་བ་ལ་མངོན་དུ་ཐོགས་པའི་དུས་ཀྱི་གཟུགས་གསལ་བར་སྤང་བའི་ཤེས་བ་ནི་
དབང་ཤེས་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། མིག་གཟུགས་ལ་ལྟ་བ་མི་ཐོགས་པའི་དུས་སུ་གཟུགས་
གསལ་བར་སྤང་བའི་ཤེས་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཡིད་མངོན་མེད་པའི་སྐྱབ་
བྱེད་གཅིག་དང་། གཞན་ཡང་ཡིད་མངོན་མེད་དེ། ཡིད་མངོན་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་ལུང་
ཅམ་དུ་ཟད་ཀྱི་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཆད་མས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆོས་མཆོག་གིས་
ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་སྐྱབ་པ་ལ་ཆད་མ་གཞན་ནི་བཅའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྐྱབ་བྱེད་གཅིག་སྟེ་སྐྱབ་བྱེད་ལྟར་སྤང་གཉིས་འགོད།

རང་ལུགས་ནི་དེ་གཉིས་རིམ་བ་བཞིན་འགོག་བ་ལ། ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་
༥༩ ལས། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤང་སྤྱོད་བ་ནི་འདྲིན་བ་ན་ཞེས་སོགས་རང་ལུགས་
དང་། དེའི་ཕྱིར་དབང་བོའི་རྣམ་པར་ཤེས་ཞེས་སོགས་གཞན་ལུགས་ཡིན་པར་

ཐལ། ཡིད་མངོན་མེད་པའི་བྱིར། ཉགས་ཁས། ཞེས་སོགས་སྐྱབ་བྱེད་སྔ་མ་དེ་
འགོག་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༩ ལས། སྤྱན་བ་བཏང་བ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་འབྱུང་བ་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཆད་མས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་ལུང་ཅམ་དུ་ཟད་ཀྱི་
དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཆད་མས་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར་ཏེ། ཤེན་ཏུ་སྒོག་གྱུར་ཡིན་པའི་བྱིར་
རོ། །བྱབ་པ་སྔ་མ་ཁས། གཞན་ཡང་། གཞུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་གཉིས་ཏེ། མིག་
དང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ། །ཞེས་པའི་ལུང་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱབ་པ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། ཡིད་མངོན་མེད་པའི་བྱིར་ཞེས་སྐྱབ་བྱེད་བྱི་མ་དེ་འགོག་གོ། །

རང་ལུགས་ཡིད་མངོན་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། གཞུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་གཉིས་
ཏེ། མིག་དང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ། །ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་
དོན་ལ་མི་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱུང་བ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་བྱིར།
ཞེས་པའི་ཡིད་ཆེས་ལུང་གི་ཉགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་དགོས་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་
གིས། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་སྐྱབ་པ་ལ་ཆད་མ་གཞན་བཅའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༩༣ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡིད་
མངོན་ཡོད་པར་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཆད་མས་གྲུབ་སྟེ། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆད་
མས་གྲུབ་པའི་བྱིར་ཏེ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་ཟེར་ཡང་འཐད་པར་དཀའ་
བས། གཞུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་མིག་དང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ། །ཞེས་
པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱབ་སྟེ། དབྱུང་བ་གསུམ་གྱིས་
དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པའི་ཉགས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་
གིས་གྲུབ་སྟེ། ཆོས་མཆོག་གིས། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་སྐྱབ་པ་ལ་ཆད་མ་གཞན་ནི་

བཅའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།

མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་སྐྱབ་ཚུལ།

མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་སྐྱབ་ཚུལ་ལ་གཉིས། ཉགས་ལ་མ་བརྟེན་པར་སྐྱབ་
ཚུལ་དང་། ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མ་ནམ་འབྲེལ་
ལས། མངོན་སུམ་རྟོག་དང་བྲལ་བ་ནི། །མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲུབ་པར་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དོན་ནི། ལོག་རྟོག་སོགས་མི་ལྡན་པའི་མཁས་པ་
འགའ་ཞིག་ནི། སྔ་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་རྟོག་བྲལ་ཡིན་པ་ཉགས་ཀྱིས་སྐྱབ་མི་
དགོས་པར་སྔ་འཛིན་ཉམས་སྤྱོད་གི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཀྱིས་འབྲུབ་པར་
གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་ཚུལ་ལ་གཉིས། རང་རིག་མངོན་སུམ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་ཚུལ་དང་། རང་མཚན་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྒོ་ཡི་ཉགས་ཀྱིས་
སྐྱབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། ནམ་
འབྲེལ་ལས། མངོན་སུམ་རྟོག་དང་བྲལ་བ་ནི། །མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲུབ་པར་
འགྱུར། །ཀྱང་གི་ནམ་རྟོག་མིང་དོན་ཅན། །སོ་སོ་རང་གི་རིག་བྱ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས།

དེའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། སྔ་འཛིན་དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། སྔ་དོན་སྣང་
ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཏེ། དབང་ལེས་དང་རྟོག་པ་ཐ་དད་པ་རང་
གི་སྤྱོད་བྱེད་རང་རིག་ནམས་ལ་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞོད་པར་བྱའོ། །འདི་ལེའུ་
དང་པོར། བྱས་མི་རྟག་གི་ཐ་དད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཀྱིས་འབྲུབ་པར་གསུངས་

བ་དང་འབྲེལ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྟེན་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༡༠༠ ལས། དེས་ན་
འདིར་མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲུབ་པར་འགྱུར་ཞེས་པ་ནི། དབང་ཤེས་རྟོག་བྲལ་
ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་དང་རྟོག་པ་ནམས་པ་ཐ་དད་པར་རང་རང་གི་སྤྱིང་བྱེད་རང་རིག་
ནམས་ལ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འབྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་
ཏེ་རག་དོན་ཡང་དེ་ཉིད་དོ། །དེ་ལྟ་མིན་པར་རང་རང་གི་སྤྱིང་བྱེད་རང་རིག་གིས་
རྟོག་བྲལ་དུ་གཞུག་པ་ལ་བྱས་ན་སུ་ཡང་དབང་ཤེས་རྟོག་པར་སྒྲོ་འདོགས་མི་སྲིད་
པར་ཐལ་ལོ། །འདི་ཙམ་ལ་སྒྲོ་ཁ་ཕྱོགས་པའང་སུ་ཡོད་སྒྲོས་ཤིག །ཞེས་པའི་བར་
གསུངས་སོ། །

དེ་ཡང་རང་རིག་གིས་རྟོག་བྲལ་དུ་འབྲུབ་ཚུལ་ནི། མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་མ་
ཡིན་པ་སྒྲི་སྒྲི་དང་དོན་སྒྲི་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་ན། རང་སྤྱིང་བྱེད་ཀྱི་རང་རིག་མངོན་
སུམ་གྱིས་བྲུབ་དགོས་པ་ལས་མ་བྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །

ནམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༡༩ ལས། རྟོག་པ་ནམས་ཀྱི་གཟུང་
ཡུལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་གཞུག་བྱར་རིགས་པ་སྒྲི་བས་ཡང་དང་ཡང་དུ་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་མེད་དང་པོའི་ནམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༢ ལས། དེ་ཡང་
དབང་པོ་རྣམས་སྤྱིང་བྱེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ཙམ་དང་། དབང་པོ་རྣམས་ན་རྟག་
རྒྱ་ཡོད་པ་དང་རྟག་རྒྱ་མེད་པ་ལ་གཞི་དེ་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་ལ་བཟོས་སོ་ཞེས་
དབང་པོ་རྣམས་རྒྱ་མེད་དུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་རྟགས་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་
སྒྲོ་བྱར་དུ་བ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ལོག་རྟོག་འགོག་པར་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་རང་མཚན་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་ནི།
ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཅིག་ཏུ་མཐོང་བའི་བྲད་པར་ནི། །གཞན་འགའ་ཞིག་ཏུ་
མཐོང་མི་འགྱུར། །དེ་ལས་སྤྱི་གཞན་ཐ་དད་པ། །ཡོད་མིན་ཐ་དད་སྟོ་མིན་
ཟུར། །ཞེས་གསུངས། དེའི་རྩ་བའི་རྟགས་ནི་དོན་ལ་གནས་ཤིང་། དེ་ཡང་གང་ཞེ་
ན། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དབང་པོ་བདག་ཤེན་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིས་
པའི་དབང་ཤེས་རྣམས་ཆོས་ཅན། མིང་སོགས་སྤྱི་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་
མ་ཡིན་ཏེ། བྲད་པར་རང་མཚན་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཟུར།
ཞེས་པའོ། །

འདིའི་རྟགས་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དེའི་ཚུལ་ནི། སྤར་གྱི་རྟགས་
དེ་ལ་ཁ་ཅིག །རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དབང་པོ་ཤེས་པས་སྤྱི་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་དོ་ཞེ་
ན། འོ་ན་དེ་འབྲའི་སྤྱི་དེ་གསལ་བ་རྣམས་དང་རྩལ་གཅིག་གསལ་ཐ་དད་ཡིན། དེ་ལ་
གངས་ཅན་ལྟ་བུས་རྩལ་གཅིག་ཏུ་འདོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་འགོག་པ་ལ། གཅིག་ཏུ་མཐོང་
བའི་བྲད་པར་ནི། །ཞེས་སོགས་རྟེན་པ་གཉིས་གསུངས། དོན་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། གསལ་བ་རང་མཚན་དང་རྩལ་གཅིག་པའི་སྤྱི་རྟག་དངོས་གཅིག་མེད་པར་
ཐལ། གསལ་བ་རྣམས་པན་ཚུན་རྩལ་འགོ་མི་བྱེད་པའི་ཟུར་ཞེས་པའོ། །འདི་ནི་
ལེའུ་དང་པོར་གསལ་བ་རྣམས་ནི་རྩལ་མི་འགོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་འབྲའོ། །

ཡང་ན་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥ ལས། བརྟའི་དུས་གཅིག་
ཏུ་མཐོང་བའི་བྲད་པར་རང་མཚན་གཞན་ཐ་སྣང་གྱི་དུས་འགའ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་བར་
མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དངོས་པོ་སྤྱི་པན་ཚུན་རྩལ་འགོ་མི་བྱེད་པའི་ཟུར། ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

རྟགས་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་གཉིས་པ་ནི། བྱེ་བྲག་པ་ལྟ་བུས་དེ་འབྲེ་སྤྱི་དེ་
གསལ་བ་རྣམས་དང་རྩལ་ཐ་དད་ཏུ་འདོད་ཞེ་ན། དེ་འགོག་པ་ལ། དེ་ལས་སྤྱི་གཞན་
ཐ་དད་པ། །ཞེས་སོགས་ཀླང་པ་གཉིས་གསུངས། དོན་ནི། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན།
གསལ་བ་རང་མཚན་ལས་རྩལ་ཐ་དད་པའི་སྤྱི་དོན་གཞན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
དེ་ཡོད་ན་ཆད་མས་དམིགས་དགོས་པ་ལས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
པའོ། །འདི་ནི་ལེའུ་དང་པོར་རྩལ་འགོ་གཞན་ནི་སྤང་བ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་
དང་འབྲེའོ། །

ཡང་ན་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༥ ལས། གསལ་བ་དེ་ལས་
སྤྱི་གཞན་རྩལ་ཐ་དད་པ་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་ཡོད་ན་རྩལ་ཐ་དད་ཏུ་
དམིགས་པའི་སྤྱི་ཡོད་དགོས་པ་ལས། སྤྱི་དེ་འབྲེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ། །

མདོ་སྤེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱན་གསུམ།

མདོ་སྤེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱན་གསུམ་ནི། མདོ་སྤེ་པའི་ལུགས་ལ་དབང་
མདོན་གྱི་རྒྱན་གསུམ་ནི་རིམ་བཞིན། གཟུགས་འདྲིན་དབང་མདོན་ལྟ་བུར་མཚོན་
ན། གཟུགས་འདྲིན་དབང་མདོན་གྱི་སྟེང་ན། སྤྱིར་ཅམ་གྱི་ཆ་དང་། ལུལ་གྱི་རྣམ་
ལྟར་ཏུ་སྤྱེས་པའི་ཆ་དང་། ལུལ་འདྲིན་རྩལ་སྤྱི་དེ་འབྲེ་མེད་པའི་ཆ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་
རིམ་བཞིན་དེ་དག་གི་ལག་རྩལ་འདྲིན་གྱི་རྒྱན་རྣམས་ལ། གཟུགས་འདྲིན་
དབང་མདོན་གྱི་བདག་རྒྱན་དང་། དམིགས་རྒྱན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱན་ཏུ་བཞག་

གོ། དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༥༣ ལས། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ཀྱི་
སྤྱིང་ན་མྱོང་ཅམ་དང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྦྱེས་པ་དང་ཡུལ་འཛིན་ལུས་སུ་སྦྱེས་
པའི་ཆ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༥༤ ལས། མིག་དབང་གི་དོ་སྤོ་གང་ཞེ་ན།
འབྱུང་བ་ལས་སྤྱར་བ་གང་ཞིག །མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་ཀྱི་རིགས་སུ་སྤྱར་པའི་
གཞུགས་ཅན་དང་བ་ཞིག་གོ་ཞེས་དང་། རང་ལུགས་ནི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་
རྒྱུན་ཀྱི་མཆན་ཉིད། དབང་ཤེས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྦྱེད་བྱེད།
དབང་ཤེས་ཀྱི་གཞུང་དོན་གྱི་མཆན་ཉིད། དབང་ཤེས་རང་འབྲེལ་རྣམ་ལྡན་དུ་གཙོ་
བོར་དངོས་སུ་སྦྱེད་བྱེད་ཅེས་དང་། གསུམ་པ་ནི། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ཀྱི་
སྤྱི་ལོགས་སུ་བྱུང་པའི་གཞུགས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་མཆན་གཞི། གཞུགས་འཛིན་
དབང་ཤེས་ཀྱི་མཆོངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་མཆོན། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་
མྱོང་ཅམ་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྦྱེད་བྱེད་ཡིན་པ་ཞེས་རྒྱུན་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་
གསུངས་ཡོད།

སྤྱི་བདུན་རྒྱན་ ༡༤༥ ལས། དེ་ཡང་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡང་། རང་གི་དོ་སྤོ་
མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་དང་། གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྦྱེས་པའི་ཆ་དང་།
གཞུགས་ཁོ་ན་འཛིན་པར་ངེས་ཀྱི་སྤྱི་ལོགས་གཏན་འཛིན་མི་སྲིད་པའི་བྱེད་པར་
གསུམ་ཡོད་ལ། དང་པོ་ནི། རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱིས་གཙོ་བོར་བསྦྱེད་པ་ཡིན་
མོད་ཀྱི། ཞེས་སོགས་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་ཀྱི་
མཆན་ཉིད། རང་འབྲེལ་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤྱི་ལོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་ལ་ལྷག་པར་

དབང་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ཞེས་དང་། ཡང་གཉིས་པ་དམིགས་རྒྱུ་ནི། རང་འཛིན་
ཤེས་པ་རང་གི་རྣམ་ལྡན་དུ་དངོས་སུ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དབང་ཤེས་
ཀྱི་དམིགས་རྒྱུ་དང་གཟུང་དོན་དོན་གཅིག་ཅེས་དང་། གསུམ་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་
ནི། ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆད་པའི་རང་གི་སྤྲ་ལོགས་ཀྱི་ཤེས་པ་གང་། རང་
ཉིད་སྤྱང་བའི་རོ་བོར་སྦྱེད་བྱེད་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་མེལ་ ༤༤ ལས། སྦྱིར་
རྒྱུ་ལ་དབྱེ་ན། དམིགས་རྒྱུ་། བདག་རྒྱུ་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་གསུམ། མཆོན་ཉིད་
རིམ་བཞིན། ཚས་དེ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་དངོས་སུ་སྦྱེད་བྱེད་ཀྱི་བྱེད་པོ་། ཚས་དེ་
རང་དབང་དུ་སྦྱེད་བྱེད། ཚས་དེ་གསལ་རིག་གི་རོ་བོར་དངོས་སུ་སྦྱེད་བྱེད། ཅེས་
གསུངས་སོ། །

ཡོངས་འཛིན་བསྐྱེས་གྲ་ ༤༠ ལས། འདུས་བྱས་གང་དང་གང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་
དང་བདག་རྒྱུ་གཉིས་དོན་གཅིག་པར་འཛོག་དགོས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ལས། མིག་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་ཆད་མ་དག་གི་དམིགས་རྒྱུ་ལ་རང་གི་
གཞལ་བུའི་གཟུགས་ཀྱི་སྦྱེ་མཆེད་དེ་འཛོག་དགོས་ལ། རྟོག་པ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟར་
མ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། རྟོག་པའི་དམིགས་རྒྱུ་ལ་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་གྱི་
སྦྱང་གི་བག་ཆགས་ཤིག་འཛོག་དགོས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་
ལས། རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུ་ལ་རང་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཞི་
ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་དེ་འཛོག་དགོས་ལ། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་དམིགས་རྒྱུ་
ལ་རང་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་བསྐྱེས་ཆེན་གངས་མེད་གསུམ་གྱི་ཚོགས་འཛོག་དགོས་

བ་གང་ཞིག་དབང་ཤེས་རྣམས་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་
ལས། རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་པལ་ཆེར་ལ་རང་གི་དེ་མ་ཐག་
རྒྱུན་གྱི་སྟེང་གི་བག་ཆགས་ཤིག་འདྲོག། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་
རྒྱུན་འདྲོག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྩ་གཅིག་རྩ་གཉིས་
སྟུ་སྟངས་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ལ་རྩ་བ་གཅིག་པོ་དེ་དང་བར་སྟངས་
འདྲོག། སྤྲིག་རྒྱ་རྒྱ་སྟངས་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ལ་བྲེ་མ་སྟུ་པོ་དང་ཉི་
འོད་འདྲོག། སྟུ་མ་རྟ་སྟངས་དུ་སྟངས་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ལ་སྟུ་མའི་
སྟགས་རྩས་འདྲོག་པ་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ནམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ།

ནམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་ནི། སྡེ་བདུན་རྒྱུན་ ༡༢༩ ལས། འོ་
ན་འཐད་པའི་སྟོགས་གང་ཡིན་ཅེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་སྟོགས་
སྟངས་གིས་དམིགས་བརྟག་དུ། ནང་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། བྱི་རོལ་ལྟར་སྟངས་གང་
ཡིན་པ། རྟོན་ཡིན་རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར། རྟེན་རྒྱུན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཕྱིར་རོ། ཞེས་
གསུངས་པས་བརྟན་པའི་དམིགས་རྒྱུན་དང་། ཡང་ན། ལུས་པ་འདྲོག་ཕྱིར་རིམ་
གྱིས་ཡིན། ཁྱེད་པའི་དམིགས་རྒྱུན་གཉིས་ལས། དང་པོའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ།
དབང་ཤེས་ལ་བྱི་རོལ་ལྟར་སྟངས་པའི་སྟོན་པོ་སོགས་ནི་དབང་ཤེས་དེ་དང་དེའི་
དོན་ཏེ། དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་དེའི་རྒྱུན་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་
ནོ། ཁྱེད་ཕྱིར་དམིགས་པ་ཡིན་ཅེ་ན། རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར་ཁྱེད་སྟོན་ཏེ། དེའི་
དམིགས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཅེས་པའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཡིན་ཅེ་ན། གཅིག་ཆའང་མི་འཁྲུལ་ཕྱིར་ན་རྒྱུ་ཅེས་
སྒྲོས་ཏེ། དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་སྡོན་པོ་དེ་དབང་ཤེས་གཅིག་པོ་དེའི་བདག་ཉིད་
དུ་གྱུར་པའི་ཆ་ཡིན་པས། དུས་མཉམ་ཡིན་ནའང་རྒྱུ་དུ་འཐད་དེ། ཁོ་ཡུལ་དུ་ཡོད་
ན་སྟེ། མེད་ན་མི་སྟེ་བས། ཁོ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་མི་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར། ཅེས་
པའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༤༣ ལས། ད་ནི་བདག་རྒྱུ་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་
བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་གི་མཆན་ཉིད་ནི་སྤར་མདོ་སྟེ་པའི་
འདོད་པ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་
པས། སྤར་ཡང་སྒྲོས་ཏེ་བཤད་པར་མི་བྱའོ། །བདག་པོའི་རྒྱུ་ལ་མདོ་སྟེ་པ་དང་
རྣམ་རིག་པ་དག་འདོད་པ་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་པར་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་
མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུ་དུ་གྱུར་པའི་མིག་གི་དབང་པོའི་རོ་བོ་མིག་ཤེས་དོན་ལྗེའི་
ནང་ནས་གཟུགས་ཁོ་ན་ལ་འཛིན་དུ་འཇུག་ལ། གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའི་སྤྱན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བྱུང་པར་གང་ཡིན་པ་དེ་གཙོ་བོར་སྟེད་པའི་རྒྱ་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་
གཞན་གཉིས་ལས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་བ་ཞིག་ལ་འདོད་པ་འདྲ་ཡང་། མདོ་སྟེ་པ་དེ་ཉིད་
ལེས་པོར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། མེས་ཅན་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དུ་གྱུར་
པའི་ཤེས་པ་སྤྱི་མའི་སྟེང་ན་ཡོད་པའི་རྒྱས་པའི་རོ་བོར་འདོད་པ་ནི་བྱུང་པར་
རོ། །དེའི་ཕྱིར་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་གིས། ལྷན་ཅིག་བྱེད་དབང་རྒྱས་པ་ཡི། །རོ་
བོ་གང་ཡིན་དབང་པོའང་ཡིན། །དེ་ཡང་རྣམ་རིག་ལ་མི་འགལ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཞེས་གསུངས།

དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། རང་གི་རྣམ་ཤེས་སྟེང་གི་རྒྱས་དེ་ལ། །དབང་

པོ་གཞུགས་ཅན་མིག་ཅེས་བྱ་བ་རྟོག། ཁྱེས་སེམས་ཅམ་པས་མིག་གི་དབང་པོ་
རྒྱས་པ་ལ་འདོད་པ་གསུངས་སོ། །

སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༥༩ ལས། གཉིས་པ་ནི། སྤྱི་སྤང་དབང་ཤེས་ཀྱི་
དམིགས་རྒྱུན་ནི་གཉིས་ཏེ། སྤང་བའི་དམིགས་རྒྱུན་དང་རྒྱས་པ་འཛོག་པའི་
དམིགས་རྒྱུན་ནོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱི་སྤང་དབང་ཤེས་དང་རྒྱས་མཉམ་པའི་སྤྱི་པོ་ལྟ་
བུའོ་ཞེས་དང་། རྒྱས་པ་འཛོག་པའི་དམིགས་རྒྱུན་ནི། སྤྱི་སྤང་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤ་
ལོགས་སུ་བྱུང་བའི་སྤྱི་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་ཆོས་གཉིས་ཆང་
སྟེ་རང་འཛིན་ཤེས་པས་དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ། སྤྱི་སྤང་དབང་ཤེས་ལྷལ་གྱི་རྣམ་
ལྟན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། དབང་ཤེས་
ཀྱི་བདག་རྒྱུན་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ལྷལ་འཛིན་རྒྱས་སུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་
སྐྱེད་བྱེད་ནི། དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་
ཀྱི་ཐེམ་པོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དབང་ཤེས་སྤ་མའི་རྣམས་ཀྱི་སྟངས་ན་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་
ལྷལ་གྱི་རྣམ་ལྟན་དུ་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱས་པ་དང་། སྤྱིར་ཅམ་དུ་དངོས་སུ་སྐྱེད་
པའི་རྒྱས་པ་དང་། ལྷལ་འཛིན་རྒྱས་སུ་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱས་པ་གསུམ་ཡོད་ལ།
གསུམ་པོ་དེ་དོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ་ ༡༠༩ ལས། སེམས་ཅམ་པའི་སྐྱབས་སུ་
དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་གོ་དོན་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་
ཀྱི་མཆན་ཉིད། རང་གིས་བསྟོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རང་འབྲས་དབང་
ཤེས་ལྷལ་གྱི་རྣམ་ལྟན་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད། དཔེར་ན་སྤྱི་སྤང་དབང་ཤེས་སྤ་མ་

ནི་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་བར་ཚད་དམ་མ་ཚད་ཀྱང་རུང་། རང་གི་རིགས་འདྲ་སྤྱི་
སྤྱང་དབང་ཤེས་ཀྱི་མའི་དམིགས་རྒྱུ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །གཟུང་ནམ་དམིགས་རྒྱུ་
དུ་བཤད་པ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་ཡིན་གྱི་སྤྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུ་གྱི་
མཚན་ཉིད། དབང་ཤེས་ལུལ་འཛིན་དུ་གཙོ་བོར་སྤྱེད་བྱེད་ཀྱི་ས་བོན། དཔེར་ན།
སྤྱིར་སྤྱང་དབང་ཤེས་སྤྱི་མའི་རྒྱས་པའི་དབང་གིས་སྤྱིར་སྤྱང་དབང་ཤེས་སྤྱི་པོ་
འཛིན་རྒྱས་སུ་གཙོ་བོར་སྤྱེད་པའི་ཀུན་གཞིའི་སྤྱིར་གི་རྒྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་མ་ཐག་
རྒྱུ་གྱི་མཚན་ཉིད་སྤྱིར་བཞིན་ལ། དཔེར་ན་ཤེས་པ་སྤྱི་མའི་རྒྱས་པའི་དབང་གིས་
སྤྱིར་སྤྱང་དབང་ཤེས་སྤྱིར་བའི་རོ་བོར་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྤྱེད་པ་ཤེས་རྒྱུ་གྱི་
སྤྱིར་གི་རྒྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ནམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༩༩ ལས། སྤྱི་སྤྱང་ཤེས་པ་ལ་
དཔེར་བཞིན་ན། སྤྱི་འཛིན་རང་དུས་ན་སྤྱང་བའི་སྤྱི་པོ་དེ་དམིགས་རྒྱུ་དུ་
འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་རྗེས་སུ་མེད་ན་རྒྱུ་དུ་འགལ་ལ། རྗེས་སུ་ཡོད་ན་རྗེས་
ཐ་དད་མི་འཐད་པས་རྗེས་གཅིག་དུ་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟར་ན་བདག་སྤྱེ་ཁས་ལེན་
དགོས་པར་འགྱུར་བ་དང་། མེད་པར་སྤྱིར་རྒྱས་མེད་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་
ཀྱི་རིགས་པ་ལྟར་སྤྱིར་འབའ་ཞིག་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་དང་། ཁོ་བོ་ཅག་
ལ་དམིགས་རྒྱུ་མི་འཐད་པའི་སྤྱི་པོ་མེད་པར་ཐལ། སྤྱི་འཛིན་གྱི་མཚུངས་པ་དེ་
མ་ཐག་རྒྱུ་གྱི་རྗེས་ལ་ཡོད་པའི་སྤྱི་འཛིན་སྤྱི་པོའི་ནམ་པ་ཅན་དུ་བསྤྱེད་པའི་
རྒྱས་པ་དེ་དེའི་དམིགས་རྒྱུ་དུ་ཁས་ལེན་རིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩༥ ལས། དེས་ན་མིག་གི་དབང་པོ་བདག་པོའི་རྒྱུ་དང་། ཡིད་

བྱེད་སྲ་མ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུ་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དང་རྣམས་གཅིག་པའི་སྲ་
འཛིན་སྲོན་པའི་ནམ་ལྷན་དུ་བསྐྱེད་པའི་རྣམས་པ་ཞེས་སམ། དེ་དང་རྣམས་གཅིག་
པའི་སྲོན་པོ་དམིགས་པའི་རྒྱུ་ལོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་། རྒྱུ་བཞི་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དང་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་
རྒྱུ་དང་། རྒྱུ་དེ་དག་ཆོས་གང་དང་གང་ལ་འཛིག་པའི་ཚུལ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་
གསུངས་སོ། །རྩ་ལེ་ནམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོ་ ༡༩ ལས། རྒྱུ་བཞི་པོ་དེ་
གང་ལ་འཛིག་པ་ལ་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་ནི། རྒྱ་རྒྱུ་ནི་མཛོད་ལས། རྒྱ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་ལྔ་
ཡིན། །ཞེས་བྱེད་རྒྱ་མ་གཏོགས་པ་རྒྱ་ལྔ་དང་། དམིགས་པའི་རྒྱུ་ནི། དམིགས་པ་
ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དོ། །ཞེས་རྣམ་ཤེས་བྱ་གི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཐམས་
ཅད་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ནི། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་སྐྱེས་པ་རྣམས། །ཐ་མ་མིན་
མཚུངས་དེ་མ་ཐག །ཅེས་ལྷག་མེད་དུ་འཇུག་པ་ལས་གཞན་པའི་སེམས་སེམས་
བྱུང་སྐྱེས་རྣམས་དང་། བདག་པོའི་རྒྱུ་ནི། བྱེད་རྒྱ་ཞེས་བྱ་བ་དག་པོར་
བཤད། །ཅེས་བྱེད་རྒྱ་ལ་བཤད་པ་ལྟར་འདོད་ལ། རྒྱ་བྱ་གི་མཛོད་ལས། བྱེད་རྒྱ་
ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་། །སྐལ་མཉམ་མཚུངས་པ་ལྷན་པ་དང་། །ཀྱན་ཏུ་འགོ་དང་
རྣམ་སྤྲོད་དང་། །རྒྱ་ནི་རྣམ་པ་བྱ་ག་ཏུ་འདོད། །ཅེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་འདི་
ནི་མཛོད་ལུགས་བྱེད་སྲའི་འདོད་པ་གསལ་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩ ལས། སྡེ་པ་ཁ་
ཅིག་ནི། སྐབ་པར་བྱེད་པ་ནི། རྒྱ་ཡིན་ཞེས་མཆོད་ཉིད་བསྟན་པ་ལས་ནི། གང་ཞིག་
གང་གི་སྐྱེད་བྱེད་ས་པོན་གྱི་ངོ་བོར་གནས་པ་དེ་ནི་དེའི་རྒྱའི་རྒྱུ་ལོ། །ཀན་པོ་ལྷང་
བ་ལྟར་སེམས་སེམས་བྱུང་སྐྱེ་བཞིན་པ་རྣམས། རྟེན་འཁར་བ་དང་འབྲ་བའི་

དམིགས་པ་གང་གིས་སྐྱེད་པ་དེ་ནི་དེ་ཡི་དམིགས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེད། །རྒྱ་ལགགས་མ་
ཐག་པ་ནི། འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ས་ཐོན་ལགགས་མ་
ཐག་པ་ལྷ་གྲུ་འབྱུང་བའི་རྒྱུན་ཡིན་པ་བཞིན་རོ། །འབྲུག་འགྲེལ་ལས། ས་ཐོན་
ལགགས་མ་ཐག་པ་ལྷ་གྲུ་འཁྱུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རྟོ། །ཞེས་
གསུངས་ཤིང་། ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་འགོག་པའི་སྐབས་སུ། ལྷ་
གྲུ་འཁྱུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བཀག་པ་ལ་སངས་རྒྱས་བསྐྱུངས་ཀྱང་དེ་བཞིན་བྱ་
བཞེད་པས་འདི་ནི་གཞུགས་ལ་ཡང་མཁྱུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་འདོད་པའི་
ལུགས་སོ། །གང་ཞིག་ཡོད་ན་གང་འབྱུང་བ་འདི་ནི་དེའི་བདག་པོའི་རྒྱུ་རྐྱེད། །ཞེས་
གསུངས་པ་བཞིན་གཞུགས་ལ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་འདོད་པའི་ལུགས་གཅིག་དང་། ཡང་
དེ་ཉིད་ལས། རྒྱར་སྐྱེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་དང་བྱིས་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་
འདི་དག་གི་ནང་དུ་འདུ་བ་གསུངས་པ་ནི། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ་ལས། སྡེ་བ་གཞན་
ཀྱིས་བརྟགས་པའི་སྒྲོན་མདུན་དུ་སྐྱེས་པ་དང་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་རྣམས་ཞེས་
བསྐྱུར་བ་དང་དོན་གཅིག་ལ་འགྱུར་ཡང་དེ་ལྟར་ལེགས་སོ། །དེའི་དོན་ནི། འགྲེལ་
བཤད་ལས། གནས་བརྟན་པའི་སྡེ་བས་ཐ་སྙད་བརྟགས་པ་མདུན་དུ་སྐྱོར་བའི་སྒྲོན་
ནི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཀྱི་མདུན་དུ་སྐྱེས་པ་དམིགས་རྒྱུན་རོ། །ཡོད་པའི་
རྒྱུན་ནི་རྒྱ་དང་བདག་པོའི་རྒྱུན་རོ། །མེད་པའི་རྒྱུན་ནི་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་ལ་བཤད་
དོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རྒྱུན་བཞི་འདོད་ལུགས་གཅིག་གསུངས་ཡོད་ལ། དེ་
བཞིན་མངོན་ལས། བཞི་ཡིས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས། །གསུམ་ཀྱིས་
སྒྲོམས་པར་འབྲུག་པ་གཉིས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་བཞིན་སེམས་མེད་སྒྲོམས་

འདྲུག་གཉིས་ལ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་འཛིག་ཅིང་། ཡང་ཀུན་ལས་བརྟུས་ལས། ཡན་ལག་རྒྱུན་ཉིད་རྣམ་པར་བཞག་པ་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བག་ཆགས་དང་། རྒྱགས་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་བས་ཀྱང་ཡན་ལག་རྒྱུན་ཉིད་རྣམ་པར་བཞག་པར་རིགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

གསེར་ཐོང་ ༣༥༩ ལས། ཀུན་བརྟུས་ལས་ཡན་ལག་སྔ་མ་རྣམས་གྱིས་སྤྱི་མ་ལ་ཅི་རིགས་པར་རྒྱུན་བཞི་བྱེད་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་རིག་པས་རིག་པ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི་དེས་པ་ནི་མིན་ཏེ། དེས་གཞུགས་ཅན་སྤྱིད་ན་བདག་རྒྱུན་གཅིག་ལྟ་བུ་དང་གཞུགས་ཅན་གྱིས་རིག་པ་ལ་ནི་དེ་དང་དམིགས་རྒྱུན་གཉིས་དང་། གཞུགས་ཅན་ལ་ནི་རྒྱ་དང་བདག་རྒྱུན་གཉིས་བྱེད་དོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དོན་ནི། རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྔ་མས་རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་རྒྱུན་བཞི་ཀ་བྱེད་པ་དང་། རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྔ་མས་གཞུགས་ཅན་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་བདག་རྒྱུན་གཅིག་ལྟ་བུ་དང་། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཡན་ལག་སྔ་མས་རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་བདག་རྒྱུན་དང་དམིགས་རྒྱུན་གཉིས་བྱེད་པ་དང་། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཡན་ལག་སྔ་མས་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་བདག་རྒྱུན་གཉིས་བྱེད་པ་གསུངས་སོ། །

རྟེན་འབྲེལ་སྤྱི་དོན་ ༣༥༩ ལས། རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྔ་མས་རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་རྒྱུན་བཞི་ཀ་བྱེད་པ་ཡོད། དེས་གཞུགས་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཅིག་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་ཡོད། གཞུགས་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྔ་མས་གཞུགས་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་སྤྱི་མའི་རྒྱ་རྒྱུན་

དང་བདག་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པ་ཡོད། དེས་རིག་པར་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་གྱི་མའི་
དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་མ་གཏོགས་བདག་རྒྱུན་དང་དམིགས་རྒྱུན་རྒྱུ་རྒྱུན་གསུམ་ཀྱི་བྱེད་པ་
ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་ཀུན་བཏུས་ལས་ཞེས་སོགས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྡེ་
ཚན་མི་འབྲ་བ་དང་ཐ་སྙད་མི་འབྲ་བ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་སོ། །

མདོར་ན་ཚཱ་བླ་མ་དེའི་རྒྱུན་ལ་རྒྱུན་བཞི་པོ་གང་རུང་ངེས་ཤིང་རྒྱུན་བཞི་ལས་
རྒྱུན་ལྔ་པ་ཞིག་འདོག་ཚུལ་མེད་དེ། མཛོད་ལས། བཞི་ཡིས་སེམས་དང་སེམས་
བྱུང་རྣམས། །གསུམ་གྱི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་གཉིས། །གཞན་ནི་གཉིས་པོ་དག་
ལས་སྐྱེ། །དབང་ཕྱག་སོགས་མིན་རིམ་སོགས་བྱིར། །ཞེས་དང་། ཅ་བ་ཤེས་རབ་
ལས། རྒྱུན་རྣམ་བཞི་སྟེ་རྒྱུ་དང་ནི། །དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག །བདག་པོ་ཡང་
ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། །རྒྱུན་ལྔ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་དང་། ཅ་ཤེ་རྣམ་བཤད་ ༡༤
ལས། དེ་འབྲའི་ཐ་སྙད་ཅམ་མི་མཐུན་པ་རྣམས་ནི་མཚན་ཉིད་ལ་བརྟགས་ན་བཞི་པོ་
འདིར་འདུ་ལ་དབང་ཕྱག་ལ་སོགས་པ་ནི་རྒྱུན་མ་ཡིན་པས་རྒྱུན་ལྔ་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ངེས་པར་འདོན་ཏེ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ། རྒྱུན་གཅིག་ཁོ་
ནས་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་དེ། སྟོན་འཇུག་ལས། རྒྱུན་གཅིག་གིས་ནི་ཀུན་བཏུས་པ། །གང་
ན་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་དང་། སྐྱེས་རབས་ལས། རྒྱུ་གཅིག་གིས་ནི་ཀུན་
འབྱུང་པ། །གང་ན་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་དང་། འགྲེལ་བ་མདོན་པའི་རྒྱུན་ ༡༥
ལས། རྒྱུ་གཅིག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པས་རྒྱུ་རྒྱུན་དུ་མ་འདུས་ཤིང་སྤང་ནས་བྱས་པས་
ན་འདུས་བྱས། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༦ ལས། འདུས་བྱས་ནི་རྒྱུན་རྣམས་སྤང་
ཅིང་འདུས་ནས་བྱས་པ་སྟེ་རྒྱུན་གཅིག་གིས་བསྐྱེད་པ་ནི་འགལ་ཡང་མེད་དེ་ཞེས་

གསུངས་པས། རྒྱ་རྒྱུ་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་ནི་ཚོས་འགའ་ཡང་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་འབྲེལ་བ་མངོན་པའི་རྒྱན་ ༣༧ ལས། ཡུལ་གྱིས་
ནུས་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ཚུལ་ལ་.....མང་པོས་མང་པོ་སྐྱེད་བ་ནི་ཤེས་པར་སྒྲོའོ། །ཞེས་
གཅིག་གིས་གཅིག་སྐྱེད་བ་དང་། གཅིག་གིས་དུ་མ་སྐྱེད་བ་གསུངས་པ་ནི། རྒྱ་
གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་གཅིག་དང་དུ་མ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི་རྒྱ་
གཅིག་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་གཅིག་དང་དུ་མ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པར་སྟོན་པ་མིན་
པས་འགའ་བ་མེད་དོ། །

བདེན་གཉིས་ལས། དུ་མས་གཅིག་གི་དངོས་མི་བྱེད། །དུ་མས་དུ་མ་བྱེད་
པའང་མིན། །གཅིག་གིས་དུ་མའི་དངོས་མི་བྱེད། །གཅིག་གིས་གཅིག་བྱེད་པའང་
མིན། །ཞེས་གཅིག་གིས་དུ་མ་དང་གཅིག་གིས་གཅིག་མི་སྐྱེད་བ་གསུངས་པ་ནི་
དགག་བྱའི་བྱེད་པར་དང་སྦྲར་ནས་མི་སྐྱེད་བ་གསུངས་པ་ཡིན་པས་འགའ་མེད་དུ་
ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཡིད་མངོན་གྱི་རྒྱུ་གསུམ།

ཡིད་མངོན་གྱི་རྒྱུ་གསུམ་ནི། འོ་ན་ཡིད་མངོན་གྱི་དམིགས་རྒྱུ་དང་
བདག་རྒྱུ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་རི་ལྟར་འཛོག་ཅེ་ན། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་
༡༥༦ ལས། གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་སྐྱེ་ཐབས་གཅིག་གིས་
དབང་མངོན་སྐྱེད་ཅིག་ཐ་མ་དེ་ལ་ཡོད་པའི་ཡིད་མངོན་རང་དབང་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཆ་
བདག་རྒྱུ་དང་། སྤྱིང་བར་བསྐྱེད་པའི་ཆ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ཡིན་པས་རྩིས་གཅིག་ལ་
ལྟོག་པ་འགའ་བ་ཡིན་ནོ། །དབང་མངོན་ཐ་མ་དེའི་གཟུང་དོན་གྱི་རིགས་འབྲས་སྐྱེད་

ཅིག་གཉིས་པ་ནི་ཡིད་མངོན་དེའི་དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༧༩ ལས། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཤིན་ཏུ་སྒྲིག་ཏུ་གྱུར་པ་ན།
དེས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་དེའི་རྒྱུན་གསུམ་ཡང་ཤིན་ཏུ་སྒྲིག་ཏུ་གྱུར་པ་ལུང་ལ་
བརྟེན་ནས་དཔོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༤༣ ལས། གསུམ་པ་ནི། ཡིད་མངོན་རང་གི་སྤྱི་
ལོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ནི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་། དེ་དང་
དུས་མཉམ་པའི་དོན་དམིགས་རྒྱུན་དང་། དུག་སོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། །རྣམ་ཤེས་
གང་ཡིན་དེ་ཡིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡིད་མངོན་རང་གི་སྤྱི་ལོགས་དེ་མ་
ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཤེས་བདག་རྒྱུན་ཡིན་ཏེ། རྗེ་བདུན་གྱི་གཞུང་གང་དུ་ཡང་ཡིད་
མངོན་གྱི་བདག་རྒྱུན་གཞན་གསལ་པོར་མ་བཤད་ཅིང་དེ་ཡིད་མངོན་གྱི་བདག་
རྒྱུན་ཡིན་པ་ལ་རིགས་པས་གཞོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།

རྗེ་བདུན་རྒྱན་ ༡༨༡ ལས། ཁོ་བོ་ནི་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ། འདི་ལྟར་
ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡིད་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལྡན་ལ་ཁྱོད་སྤྱོད་བྱེད་རང་
རིག་མངོན་སུམ་ཆད་མ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་སྒྲོ་ལ་བལྟས་ཏེ་ཤིན་
སྒྲིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤེས་པ་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་
ལས། གཞན་ཡང་རང་སྒྲོ་སྒྲིག་ཏུ་གྱུར་པ་སྤིང་པ་ཙམ་ཡང་སྒྲོ་བ་དཔོན་གྱིས་ལན་དུ་
མར་བཀག་ན་རང་སྒྲོ་རང་ལ་ཤིན་ཏུ་སྒྲིག་ཏུ་གྱུར་པ་སྤིང་པ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཐ་ཆད་
དོ་སྤྲུམ་དུ་སེམས་སོ་ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༨༩ ལས། དེས་ན་ཡིད་
མངོན་ཤིན་སྒྲིག་ཡིན་པ་དང་སྤྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ནར་སྤྱོད་པ་སོགས་ནི་སྤྱོད་བྱེད་

མེད་པའི་དམ་བཅའ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ནུས་བཞུགས་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༧༧ ལས། འོ་ན་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་རྒྱུ་
ཀྱི་གཞུགས་འདྲིན་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དེ་ཤེས་པ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་དུ་མི་རུང་
བས་ཤེས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་རང་སྤྱོད་བྱེད་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་སྤྱོད་
དགོས་པས་མངོན་སུམ་ཆད་མས་གྲུབ་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་གང་ཟག་དེ་ལ་ཤིན་
ཏུ་སྒོག་གྱུར་དུ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། འོ་ན་དེ་སྐད་སྤྱོད་པའི་གང་ཟག་ཁྱོད་རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་
ཤེས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་དུས་ཀྱི་སྤྱང་པའི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་དེ་ཁྱོད་
རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆད་མས་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་ཁྱོད་རང་གི་རྒྱུད་
ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འཕགས་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༤༥ ལས་ཀྱང་། གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ། ཁོ་ན་
རེ། ཡིད་མངོན་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་སྒོག་གྱུར་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རིག་མངོན་
སུམ་ཆད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཉེ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་ཟག་གི་བདག་
མེད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སོ་སྐྱེའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། རང་རིག་མངོན་སུམ་
ཆད་མས་གྲུབ་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སོ་སྐྱེ་ཆོས་ཅན།
འཕགས་པར་ཐལ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱིས་ཁྱད་
པར་དུ་བྱས་པའི་ཤེས་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཉུགས་ཁས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྤྱི་བདུན་རྒྱན་ ༡༤༧ ལས། བོད་ཀྱི་མཁས་མོངས་མང་སོ་དག་སློབ་དཔོན་
ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་འཐད་ལྟ་དུ་བྱེད་པ་སྤང་མོད་ཀྱི། ཁོ་བོ་ནི་འཐད་པར་མི་
སེམས་ཉེ་འདྲི་ལྟར། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡིད་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལྟ་ལ་

ཁྱོད་ཁྱོད་བྱེད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆད་མ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་རྒྱད་ལྷན་གྱི་
སྒོ་ལ་བསྟོན་ཏེ་ཤིན་སྟོག་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། ཤེས་པ་ཡིན་པ་ཉམས་སོ་ཞེས་
སོགས་མང་དུ་གསུངས་སོ། །

ཡིད་མངོན་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་སྒོར།

ཡིད་མངོན་སྤྱི་ཚུལ་ནི། སྐབས་འདིའི་ཡིད་མངོན་སྤྱི་ཚུལ་ལ་འདོད་པ་ལྔ་
དང་བདུན་ལ་སོགས་པ་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་ཁ་ཅིག་གི་འདོད་ཚུལ་ཏེ། ཁ་
ཅིག །དང་པོ་ནི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་ཁོ་ན་སྤྱི་ལ།
གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ནི་དབང་མངོན་དང་ཡིད་
མངོན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པས་ཡིད་མངོན་ནི་དབང་མངོན་གྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་
སྤྱོད། །ཞེས་ཟེར།

དེ་འགོག་པ་ལ། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ལས། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་
སྐད་ཅིག་ལྔ་བྱེ་གཉིས་དབང་ཤེས་ཁོ་ན་ཡིན་མིན་བྱུང་པར་མེད་པ་དང་། ཆད་མ་
མདོ་ལས་ཡིད་ཀྱང་དོན་ཞེས་པའི་ཀྱང་སྒྲ་སྟོས་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ་བ་དང་། རྒྱ་
གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་སྒྲ་བའི་དབང་ཤེས་བྱེ་མ་རྣམས་ཡིད་སྒྲོ་འབྱུང་པ་ཡིན་པར་
ཐལ་བ་དང་། ཡིད་མི་གསལ་ལ་མིག་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་གང་ཟག་མེད་པར་ཐལ་
བ་བཅས་རིགས་པ་བཞིས་བཀག་གོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༡༩
ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དབང་
མངོན་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་
གཉིས་ཀ་ཡིན་ནོ། །དབང་མངོན་ལ་ཡིད་མངོན་གྱི་ཐ་སྙད་བྱས་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན།

ཡོད་དེ། རྟོག་བཅས་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད། །ཅེས་དང་། ཡིད་ཀྱང་དེ་དང་མཚུངས་
པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་སྒྲོ་
ཅིག་སྲ་མ་དང་ཕྱི་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་གཉིས་དབང་ཤེས་ཁོ་ན་ཡིན་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་
མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཉིས་རང་གི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་ལས་དངོས་
སྲ་སྦྱེས་པའི་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། གསལ་བ་ཁས། གཞན་
ཡང་། ཚད་མ་མདོར། ཡིད་ཀྱང་དོན་དང་ཞེས་པའི་ཀྱང་སྒྲ་སྒྲོས་པ་དོན་མེད་པར་
ཐལ། ཁྱོད་ལྟར་ན་ཡིད་ཀྱང་དོན་དང་ཞེས་པའི་དོན། དབང་མདོན་གཞུང་དོན་ལ་མ་
འཇུག་བར་མ་ཟད་དབང་མདོན་ཡང་གཞུང་དོན་ལ་མ་འཇུག་ཞེས་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར། རྟགས་ཁས། གཞན་ཡང་། རྒྱ་གཉིས་གསལ་བར་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་
ནམས་ཡིད་སྒྲོ་འཇུག་བར་ཐལ། དབང་མདོན་སྒྲོ་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་
མདོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་མི་བྱས་ཏེ། རྒྱ་དང་རྒྱ་གཉིས་ལ་སོགས་
སྒྲོའི། །ཞེས་པའི་གཞུང་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། ཡིད་ཤིན་ཏུ་མི་
གསལ་ལ་མིག་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་གང་ཟག་མི་སྲིད་པར་ཐལ། དབང་མདོན་སྒྲོ་
ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་མདོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །

འདོད་ཚུལ་གཉིས་པ་ནི་རྒྱན་མཁན་པོའི་ལུགས་ཏེ། དེའི་ཚུལ་ཡང་། འདོད་
ཚུལ་དེ་ནི་མདོན་སྒྲུམ་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྦྱེ་ཚུལ་དེ་ཡིན་པ་པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་
གྲགས་པའི་ནམ་འབྲེལ་ ༣༣༠ ཏུ་གསལ། སྦྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༤༩ ལས། ཚོས་
མཆོག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གཞན་ལུགས་དེ་ནམས་དགག་པར་བྱ་སྦྱེ་དབང་
མདོན་སྒྲོ་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་མདོན་ཏུ་འདོད་པ་དང་། དབང་མདོན་དང་

ཡིད་མངོན་སྤེལ་མར་སྐྱེ་བ་དང་། མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་བ་དང་། རྒྱན་གྱིས་
ཡིད་མངོན་འདོད་ཚུལ་རྣམས་མི་འཐད་པར་ཐལ་ཞེས་རྒྱན་གྱིས་ཡིད་མངོན་འདོད་
ཚུལ་དང་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་བ་སོ་སོར་བཤད་ཅིང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༩
ལས། ཡིད་མངོན་དེ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐྱེ་བ་གང་
ཞིག །དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཡིན་བ་དང་། སྤེལ་
མར་སྐྱེ་བ་དང་འགྲོས་གསུམ་བ་དང་། རྒྱན་མཁན་པོའི་ལུགས་ཀྱི་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་
ཚུལ་རྣམས་མི་འཐད་པར་བསྐྱབས་ཟེན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྐྱེ་ཚུལ་
དང་། རྒྱན་མཁན་པོའི་འདོད་ཚུལ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་གསུངས་པས་ཡང་ཡང་དབྱང་
པར་བྱའོ། །

གསུམ་བ་ནི་ཁ་ཅིག་གི་འདོད་ཚུལ་ཏེ། ཁ་ཅིག་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་ནི།
སྤེལ་མར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱད་ལ་དང་པོར་གཟུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་སྐྱེ། དེ་ནས་གཉིས་པར་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐྱེ། དེ་ནས་གསུམ་པར་
གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐྱེ་ལ། ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་སྤེལ་ནས་སྐྱེ་བས་ཡིད་མངོན་
ནི་དབང་མངོན་དང་སྤེལ་ནས་སྐྱེ་བར་འདོད་དེ། དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱོད་ན་རིགས་རྒྱན་
༥༠ ལས། ཁ་ཅིག་རྒྱན་མཁན་པོའི་དགོངས་པར་བསམས་ནས། དང་པོར་དབང་
མངོན་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་སྐྱེ། དེ་ནས་ཡིད་མངོན་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་སྐྱེ། དེ་ནས་
དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་སྐྱེ་སྟེ། མདོར་ན་དབང་མངོན་གྱིས་འགོ་བཅས་
ཡིད་མངོན་གྱིས་མཐུག་བསྐྱས་ཏེ། དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་སྤེལ་མར་སྐྱེ་འོ། །ཞེས་
ཟེར་ཞེས་གསུངས།

ལུགས་དེ་འགོག་ཚུལ་ནི། གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་སྲ་ཕྱི་
གཉིས་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་གཞུགས་ལ་འབྲུག་པ་དེའི་ཆེ་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་བར་
མ་ཆད་དུ་འབྲུག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱེད་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡིད་མངོན་གྱིས་ཆོད་
པའི་ཕྱིར། ཉགས་བྱུང་སྟེ། ཡིད་མངོན་དབང་མངོན་དང་སྟེལ་མར་སྟེ་བ་འདོད་པ་
དེའི་ཕྱིར། ཞོད་དུ་བྱུང་སྟེ། ནམ་འབྲེལ་ལས། རིམ་གྱིས་འཛིན་ན་དེ་སྤྱོད་བ། །ནམ་
ཆད་མེད་པར་སྤང་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགོག་གོ།

དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༤༠ ལས། དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་
ཡུལ་བར་མ་ཆད་དུ་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་འཛིན་པའི་བར་དུ་ཡིད་
མངོན་གྱིས་ཆོད་པའི་ཕྱིར། ཉགས་ཁས། བྱུང་སྟེ། རིམ་གྱིས་འཛིན་ན། ཞེས་
སོགས་གསུངས་སོ། །

བཞི་པ་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྟེ་བ་འདོད་ཚུལ་ནི། འདི་ཡང་ཁ་ཅིག་གི་
ལུགས་ཏེ། དེ་ཡང་ཁ་ཅིག་། ཡིད་མངོན་ནི་དབང་མངོན་དང་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྟེ་
ནས་སྟེ་བ་ཡིན་ཏེ། དུས་དང་པོ་གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་
ན་ཆེ་མེད་དུ་སྟེ། དེ་ནས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་
པ་དང་གཞུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་དེ་དག་སྤྱོད་པའི་རང་རིག་
མངོན་སུམ་བཅས་གསུམ་པོ་དེ་ནམས་དུས་གཅིག་ཏུ་སྟེའོ། །མདོར་ན་སྐད་ཅིག་
གཉིས་པའི་པན་ཆད་དུ་སྟེ་ཚུལ་ནི་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྟེ་ཚུལ་ལོ། །ཞེས་ཟེར།

འགྲོས་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ནི། ཕྱིར་ལྟ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་ནང་ལྟ་
རང་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་བཅས་གསུམ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱི་དོན་རིགས་

ཆུན་ ༤༠ ལས། ཁ་ཅིག་དང་པོར་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་
སྟེ། དེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་པའི་གཟུགས་ཀྱིས་དམིགས་རྒྱུན་
དང་མིག་གི་དབང་པོས་བདག་རྒྱུན་བྱས་ནས་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་
ཅིག་གཉིས་པ་སྟེ། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་
པོ་དེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་དེ་དང་དུས་མཉམ་པའི་གཟུགས་དང་ཡིད་དབང་གིས་
དམིགས་རྒྱུན་དང་བདག་རྒྱུན་བྱས་ནས་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་
པོ་སྟེ། དེ་ཕན་ཆད་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གངས་མཉམ་དུ་སྟེ། ལ། དེ་ལྟར་ན་
ནང་ལྟ་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་དང་། ཕྱིར་ལྟ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་ཏེ།
མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པ་ཡིན་ཞིང་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

ལུགས་དེ་འགོག་པའི་རྩལ་ནི། འགྲོས་གསུམ་པ་ཞེས་པ་མི་འཐད་དེ། ཡང་
ན་འགྲོས་གཉིས་པར་འགྱུར་ལ། ཡང་ན་འགྲོས་བཞི་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་
འགོག་གོ། །དེའི་རྩལ་ཡང་། འགྲོས་གཉིས་པར་འགྱུར་རྩལ་ནི། ནང་ལྟ་རང་རིག་
གི་འགྲོས་གཅིག་པའི་དོན་རང་རིག་གཉིས་པོ་དེ་ཁ་ནང་ལྟ་མཚུངས་པས་ཡིན་ན།
གཞན་རིག་གཉིས་པོ་དེ་ཡང་ཁ་ཕྱིར་ལྟ་ཡིན་པར་མཚུངས་པས། དེ་ལྟར་ན་ནང་ལྟ་
རང་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་དང་། ཕྱིར་ལྟ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་སྟེ་གཉིས་སུ་
འགྱུར་རོ། །འགྲོས་བཞི་པར་འགྱུར་རྩལ་ནི། དོན་རིག་གཉིས་པོ་དེ་འགྲོས་གཉིས་
སུ་འགྱུར་བའི་དོན། དོན་རིག་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཡོད་པས་ཡིན་ན་དེ་གཉིས་སྟོང་བྱེད་
ཀྱི་རང་རིག་གྲང་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཡོད་པས་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་སུ་འགྱུར་
ལ། དེ་ལྟར་ན། ནང་ལྟ་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་དང་ཕྱིར་ལྟ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་

གཉིས་བཅས་མངོན་སུམ་འགྲོས་བཞི་པར་འགྱུར་རོ། །

ཡང་ན་རང་རིག་འགྲོས་གཅིག་པའི་དོན་རང་རིག་གཉིས་ཁ་ནང་ལྟ་
མཚུངས་པས་ཡིན་ནམ། དེ་གཉིས་ལ་སྤྱིར་བྱེད་རང་རིག་གཅིག་ཁོ་ན་ངེས་པའི་
དོན་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། གཞན་རིག་གཉིས་ཀྱང་ཁ་ཕྱིར་ལྟ་མཚུངས་པས་འགྲོས་
གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་དེ་འདྲི་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གཉིས་ལ་
སྤྱིར་བྱེད་རང་རིག་གཅིག་ལས་མེད་པའི་དོན་ཡིན་ཟེར་ན་མི་འཐད་དེ། རྩམ་ཐ་དད་
པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀག་གོ།

དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༤༠ ལས། འོ་ན་ནང་ལྟ་རང་རིག་གི་
འགྲོས་གཅིག་པའི་དོན། རང་རིག་མངོན་སུམ་གཉིས་པོ་དེ་ཁ་ནང་དུ་སྤྱོད་གས་པར་
མཚུངས་པའི་སྒྲོན་པ་འཛོག་པ་ཡིན་ནམ། མངོན་སུམ་གཉིས་པོ་དེ་རང་རིག་མངོན་
སུམ་གཅིག་གིས་སྤྱིར་བའི་སྒྲོན་པ་འཛོག་པ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཕྱིར་ལྟ་དོན་
རིག་གི་འགྲོས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་ཐལ། མངོན་སུམ་དེ་གཉིས་ཁ་ཕྱིར་ལྟས་སུ་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་དང་
གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་རིག་མངོན་སུམ་གཅིག་གིས་ཉམས་སུ་
སྤྱིར་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྩམ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་
སོ། །བཏ་ཆེན་བསོད་ནམས་བྲགས་པའི་ནུས་འབྲེལ་ ༣༣ ལས། འགྲོས་གསུམ་
པ་འདི་ལ། ཐ་སྙད་མི་འཐད་པ་དང་། དོན་མི་འཐད་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་པ་བཀག་ཡོད།

ལྟ་པ་རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་བ་འདོད་པའི་ཚུལ་ནི། རང་ལུགས་ལ་རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་
བར་འདོད་ལ། དེའི་ཚུལ་ཡང་འདིར་བསྟན་ཡིད་མངོན་དེ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་

མཐར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། སོ་སྐྱེའི་རྒྱུ་ལ་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བ་ནི་གང་ཞིག །དབང་མངོན་སྐྱེ་བ་མེ་ལ་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་མངོན་དུ་མི་འཐད། དབང་མངོན་དང་སྐྱེ་ལ་མར་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་ཅིང་། འགྲོས་གསུམ་པར་སྐྱེ་བ་ཡང་མི་འཐད། གཞན་ཡང་རྒྱ་མཁན་པོའི་ལུགས་ཀྱི་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་རྣམས་མི་འཐད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་མཐའ་གཞན་བཀག་པའི་རིགས་པས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྐྱེ་དོན་རིགས་རྒྱ་མཁན་ ༤༤ ལས། བཞི་བ་ནི། ཡིད་མངོན་དེ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱ་མཐར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐྱེ་བ་གང་ཞིག །དབང་མངོན་སྐྱེ་བ་པན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཡིན་པ་དང་སྐྱེ་ལ་མར་སྐྱེ་བ་དང་འགྲོས་གསུམ་པ་དང་། རྒྱ་མཁན་པོའི་ལུགས་ཀྱི་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་རྣམས་མི་འཐད་པར་བསྐྱབས་ཐེན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཡིད་མངོན་རྒྱ་མཐར་སྐྱེ་ཚུལ་ནི་མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཐད་ལྡན་ལས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཡང་། མིག་གི་བྱ་བ་འདས་པའི་ཆེ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་ལ། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༧༤ ལས། དེས་ན་དབང་མངོན་རྫོགས་པའི་རྗེས་དེར་ཡིད་མངོན་དུས་ཀྱི་ཐུང་བའི་སྐྱེ་བ་མ་གཅིག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༣༡ ལས། གསུམ་པ་རྒྱ་མཐར་སྐྱེ་བ་འཐད་པ་ནི། དེ་ཡང་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱ་མཐར་སྐྱེ་བའི་ཡིད་མངོན་དེ་ཡིད་མངོན་མཐའ་དག་ལ་མ་ཡིན་གྱི་དོན་རིག་ཡིད་མངོན་ཡིན། དོན་རིག་ཀྱང་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུ་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་རྣམས་ལ་བྱ་ཡི། འབགས་རྒྱུ་ཀྱིས་བསྐྱུས་

བ་ལ་མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པའི་མིག་ཤེས་གཟུགས་ལ་བྱེད་བ་དང་ལྡན་བཞིན་པའི་
 ཆེ་གཟུགས་འདྲིན་ཡིད་མངོན་སྤྲེས་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུ་ལའང་
 གཟུགས་འདྲིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུའི་རྒྱན་མཐར་གཟུགས་འདྲིན་ཡིད་མངོན་དངོས་
 སུ་སྤྲེ་བར་མ་དེས་ཏེ། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུ་ལ་གཟུགས་འདྲིན་དབང་མངོན་ནས་རེག་
 བྱ་འདྲིན་པའི་དབང་མངོན་གྱི་བར་ལྡ་ཅིག་ཆར་དུ་སྤྲེས་པའི་རྒྱན་མཐར་ཡིད་ལུལ་
 གང་ལ་གོམས་བ་ཤས་ཆེ་བའི་དོན་རེག་ཡིད་མངོན་གཅིག་མ་གཏོགས་གཞན་བཞི་
 དངོས་སུ་སྤྲེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུ་ལ་སྤར་བཤད་བ་ལྟ་བུའི་
 དོན་ལྡ་འདྲིན་པའི་དབང་མངོན་ཅིག་ཆར་སྤྲེས་བ་མ་ཡིན་པར་གཟུགས་འདྲིན་
 དབང་མངོན་རྒྱུ་བ་སྤྲེས་པའི་ཆེ་རྒྱན་མཐར་གཟུགས་འདྲིན་ཡིད་མངོན་དངོས་སུ་
 སྤྲེ་བ་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ནུས་དེས་དར་ལྗིག་ ༡༣༠ ལས། འོན་དབང་པོ་མངོན་སུམ་ལྡ་དུས་གཅིག་
 ཏུ་འགགས་པའི་ཆེ་ཡིད་མངོན་ལྡ་ཅིག་ཅར་དུ་སྤྲེའམ་གཅིག་ཁོ་ནར་སྤྲེ། དང་པོ་
 ལྟར་ན། གང་ཟག་གཅིག་རྒྱུ་དུ་མར་འགྱུར་ལ། ཕྱི་མ་ལྟར་ན་འབྲས་བུའི་འཕེལ་
 འགྲིབ་རྒྱུའི་འཕེལ་འགྲིབ་རྗེས་སུ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཕྱོགས་དང་པོ་ཁས་
 མི་ལེན་ལ། གཉིས་བ་ལྟར་ན་ཡང་སྒྲོན་མེད་དེ། དབང་མངོན་གྱི་གཟུང་དོན་གྱི་སྐད་
 ཅིག་གཉིས་བ་ལ་གཏོད་པར་བྱེད་པའི་ཡིད་གཅིག་ལས་མེད་པས་ཡིད་གྱི་མངོན་
 སུམ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་དུ་མི་སྤྲེའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༤༥ ལས། འོན་འཇུག་ཤེས་ལྡ་ཅིག་ཅར་འགགས་
 པའི་ཆེ་ཡིད་མངོན་ལྡ་ཅིག་ཅར་སྤྲེའམ་མི་སྤྲེ་ཞེ་ན། དེའི་ཆེ་ཡིད་མངོན་གང་རུང་

ཅིག་སྐྱེ་བ་སྲིད་ཀྱི་ལྷ་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཡུལ་གང་ལ་འདྲིས་པ་
ཤས་ཆེ་བ་དེའི་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བ་ཡིན་གྱི་གོམས་པ་ཆ་མཉམ་ན་མི་སྐྱེ་བ་ཡིན་
ནོ། །སྐྱེ་ན་སྐྱོན་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། སྐྱེས་བུ་གཅིག་རྒྱུད་ཐ་དད་པ་ལྷར་ཐལ་བ་དང་། རྣམ་
ཤེས་ཚོགས་བྱུག་ཏུ་གྲངས་མ་ངེས་པའི་སྐྱོན་ཡོད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

སྒྲེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་མེལ་ ༡༤༩ ལས། དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་མཐར་ཁོ་
ནར་སྐྱེ་བའི་ཤེས་བྱེད་མིག་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་ཆེ་གཟུགས་གསལ་བར་སྤང་བའི་
ཤེས་པ་ཡིན་ན་མིག་ཤེས་ལས་གཞན་དུ་མི་འཐད་ཅེས་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། མིག་
བྱེད་དང་ལྷན་པའི་ཆེ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཤེས་པ་ལ་གཟུགས་གསལ་བར་
སྤང་བ་སོ་སྐྱེ་དང་འཕགས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་མང་དུ་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

སྒྲེ་བདུན་རྒྱན་ ༡༠༣ ལས། སྐྱེ་ཚུལ་ནི། དང་པོ་དབང་མངོན་སྐྱེད་ཅིག་
མ་གཅིག་སྐྱེ་ཞེས་བ་ནས། འགྲོས་དུ་ཡོད་བཅི་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་ལ། ཅི་
ནས་ཅི་ན་ཆོས་རྗེའི་བཞེད་པ་ལྟར་འགྲོས་གསུམ་དུ་བྱེད་པ་ཉིད་འཐད་པར་
རྟོགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པས། འགྲོས་གསུམ་པར་སྐྱེ་བ་འདོད་པའི་ཚུལ་དེ་
འཐད་པར་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་འདོད་པ་དུ་མ་ཡོད་པ་ལས། རྣམ་བཤད་ཐར་
ལམ་གསལ་བྱེད་དང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་སོགས་པཎ་ཆེན་ཆོས་མཆོག་གི་རྗེས་
སུ་འབྲངས་ནས་ཡིད་མངོན་རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་བའི་འདོད་ཚུལ་དེ་འཐད་པར་གསུངས་

ལ། སྤྱི་ལ་ཆེན་དང་སྡེ་བདུན་རྒྱ་ལོགས་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་དང་ས་པཎ་གྱི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་ནས་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྤྱི་ཚུལ་འཐད་པར་གསུངས་ཞེས་བཞེད་ཚུལ་ཡོད་
དེ། དེ་ཡང་དང་པོ་ནི། འཐད་ལྷན་ལས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཡང་མིག་གི་
བྱ་བ་འདས་པའི་ཆེ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས། རྣམ་པ་འདད་ཐར་ལམ་གསལ་
བྱེད་ ༡༧༤ ལས། དེས་ན་དབང་མངོན་རྫོགས་པའི་རྗེས་དེར་ཡིད་མངོན་གྱི་མཐར་
ཐུག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་སྤྱི་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆོད་མ་རིགས་རྒྱ་ ༤༥ ལས། དེས་ན་ཡིད་མངོན་རྒྱ་མཐར་སྤྱི་ཚུལ་ནི།
མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པས་བྱུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བཞེད་ཚུལ་གཉིས་པ་ནི། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་མེལ་ ༡༠༣ ལས། སྤྱི་
ཚུལ་ནི། དང་པོར་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་སྤྱི་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་
དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་བྱས་ཤིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་པའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པས་
བདག་རྒྱུ་དང་། དེའི་གཟུང་དོན་གྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པས་དམིགས་རྒྱུ་བྱས་པ་
ལས་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་སྤྱི་ཞིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཡིད་མངོན་
སྐད་ཅིག་དང་པོ་སྤྱི་ལ། དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དང་དམིགས་རྒྱུ། དབང་ཤེས་སྐད་
ཅིག་གཉིས་པ་དང་བྱུང་པར་མེད་ཅིང་། བདག་རྒྱུ་ནི་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་
པོའི་དུས་ཀྱི་ཡིད་དབང་ལས་སྤྱི་ཞིང་། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་མི་སྤྱི་བ་བྱུང་
པར་རོ། །དེ་ལྟ་ན། ཡིད་དབང་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་
གཉིས་པ་དུས་མཉམ་པ་ནས། མཐར་གཉིས་ཀ་ཡང་དུས་མཉམ་དུ་འགག་པའི་བར་
སྐར་བཞེན་བཤད་པར་བྱའོ། །འདི་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་ཡིན་ཅེས་སྤྲ་མ་དག་

ལ་གྲགས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས། བམ་ཟེའི་པོད་དུ་འགྱུར་བའི་གཞུང་ལུགས་གང་ན་
ཡང་ཁུངས་མེད་ཅིང་། རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་དེ་ཉིད་དང་མཐུན་པར་གསལ་
ལ། དེའང་རིགས་གཏེར་ལས། སྤྱི་ཚུལ་འདི་ལ་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པ་ཞེས་
པའི་ཐ་སྙད་མཛད་དེ། དེ་ཡང་དབང་ཡིད་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་སྤྱི་བ་ན་བྱིར་ལྟ་དོན་
རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་དང་། ཉན་ལྟ་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་རྣམས་སུ་ཡོད་པས་
སོ་ཞེས་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །སྤྱི་ཚུལ་འདི་ལ་འགྲོས་དུ་ཡོད་བཅེས་པ་ལ་དགོས་པ་
ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་གོ་བས། འགྲོས་དུ་ཡོད་བཅེ་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་ལ། ཅི་
ནས་ཅི་ན་ཆོས་རྗེའི་བཞེད་པ་ལྟར་འགྲོས་གསུམ་དུ་བྱེད་པ་ཉིད་འཐད་པར་རྟོགས་
སོ། །ཞེས་གསུངས།

རྗེ་ཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༡༠༩ ལས། དེ་ལྟར་སློབ་དཔོན་ཚྭ་གས་སྒྲང་
གི་སློབ་མ་ཁ་ཅིག །ཡིད་མངོན་གྱིས་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱན་དབང་མངོན་གྱིས་
བཟུང་བའི་དོན་དེ་ཁོ་ན་འཛིན་པར་འདོད་པ་བཀག་ནས། དེའི་བྱིར་ཡིད་མངོན་ནི།
རང་དབང་དུ་གཞལ་བྱ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་དེ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུས་པ་དེ་འགོག་པ་
ནི། དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོས་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་བྱ་བ་བསྐྱབས་ཟིན་པ་
ཅན་གྱི་ལས་སུ་བྱ་བར་གྱུར་པའི་གཞལ་བྱ་ལ་ནི། དེའི་དེ་མ་ཐག་འབྲས་སུ་གྱུར་
པའི་ཡིད་མངོན་གྱིས་རང་དབང་དུ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་བྱ་བར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་
བྱེད་ན་དབང་པོ་ལས་སྤྱེས་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པའམ།
གཞན་ཡིད་མངོན་དག་ནི་གཞལ་བྱ་དེ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པར་ངེ་ལྟར་འདོད་དེ། གཞལ་
བྱ་དེ་ལ་ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །

འདི་ནི་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེ་དེ་མ་ཐག་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་ཡིད་
མངོན་གྱིས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དབང་མངོན་གྱི་གཞུང་དོན་འཛིན་ན་དབང་མངོན་གྱི་
མས་ཀྱང་འཛིན་དགོས་ཏེ། གཉི་གའང་དབང་མངོན་སྤྲ་མ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་བྱས་པ་
ལས་སྐྱེ་ཞིང་གཞུང་དོན་གཅིག་ལ་དུས་མཉམ་དུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དེ་
གཉིས་ཆད་མ་ཡིན་མིན་སོགས་མཚུངས་སོ་སྟུམ་དུ་དགོངས་ནས། དབང་པོ་ཅན་
ནམ་གཞན་དག་ནི། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་ན། ཡིད་མངོན་གྱིས་རང་
གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དབང་མངོན་གྱིས་གཞུང་ཟེན་འཛིན་པར་ཁས་སྐྱེངས་པ་ལ།
དབང་མངོན་གྱི་མ་དབང་མངོན་སྤྲ་མའི་གཞལ་ཟེན་ལ་ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་
ལ་བྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་འཕངས་ཀྱང་
ཁས་སྐྱེངས་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་དུ་འགྲོ་ལ། །དེས་ན་གཞུང་འདིས་ཡིད་མངོན་
འགྲོས་གསུམ་པ་ཆེས་གསལ་བར་བསྟན་ནོ། །ཞེས། བྱ་བ་བསྐྱབས་ཅན་ལས་ལ་
ནི། །བྱད་པར་ཅུང་ཟད་མི་བྱེད་ལ། །དབང་པོ་ཅན་ནམ་གཞན་དག་ནི། །སྐྱབ་པར་
བྱེད་པར་རི་ལྟར་འདོད། །ཅེས་པའི་ནུས་འགྲེལ་གྱི་ཅ་བའི་གཞུང་དེས་ཡིད་མངོན་
སྐྱེ་ཚུལ་འགྲོས་གསུམ་པ་དེ་ཆེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་སྤྲས་མཆོག་ནམ་གཉིས་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་གཉིས་བྱུང་
བ་ནི། །སྒོ་བ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་དང་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་སོ་སོར་
བཀའ་བའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་། བྲམ་ཟེ་ཆེན་
པོའི་གཞུང་བོད་དུ་འགྱུར་བ་ནམས་ལ་དེ་ལྟར་བཞེད་པའི་བྱུངས་མེད་པ་མཁས་
གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས་ཆད་མ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་དུ་གསུངས་སོ། །པཎ་ཆེན་

བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༣༠ ལས། གཉིས་པ་ནི། རིགས་གཉེར་
བ་རྣམས་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་མཛད་ནས་རྩེ་མཐོང་གི་རྒྱད་ལ་ཞེས་སོགས་
གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཡིད་མངོན་གྱི་སྐྱེ་ཚུལ་ལྟ་ཅམ་གསལ་ལ། སྤེལ་མ་དང་། འགྲོས་
གསུམ་པ་དང་། རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་ཚུལ་གསུམ་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་དང་། གཞན་ཡང་
རང་སྤེལ་ཁ་ཅིག་དབང་མངོན་སྐྱེད་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་མངོན་དུ་འདོད་པ་
དང་། དེ་བཞིན་རྒྱན་མཐར་པོའི་འདོད་པའི་སྐྱེ་ཚུལ་གཅིག་བཅས་ལྟར་དང་། འོན་ཀྱང་
རྒྱན་གྱི་འདོད་ཚུལ་དེ་སྤར་གྱི་གསུམ་ལས་ལོགས་སུ་ཡོད་མེད་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ།
རྒྱན་རང་ལས་ནི། དབང་པོ་ཡིད་གྱི་ཤེས་པ་ལས། །ཡིད་གྱི་ཤེས་པ་འང་དེ་ལས་
ཡིན། །དེ་ལས་ཀྱང་ནི་དེ་འགྱུར་བྱིར། །སྤིང་བ་ཐོག་མཐའ་མེད་པར་གནས། །ཞེས་
གསུངས་པས་གསུངས་ཚུལ་འདི་ལྟར་ཡིད་མངོན་དབང་མངོན་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེ་མི་
དགོས་པ་དང་། དེ་གཉིས་པན་རྒྱན་གཅིག་གིས་གཅིག་སྐྱེ་བ་དང་ཐོག་མ་འདི་སྐྱེ་
ཞེས་པའི་ངེས་བཟུང་མེད་པར་ལྟ་བུ་གསུངས་འདུག་སྟུང་ཡང་མཁས་པའི་ཆོག་
བརྒྱུད་བས་ཡང་ཡང་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

དེའི་སྟེང་དུ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་རྗེའི་གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ་ ༣༧༠ ལས།
ལུང་གི་རྗེས་འབྲང་གི་སེམས་ཅམ་པས་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གཅིག་ཆར་
སྐྱེ་བར་འདོད་པ་དང་། ཐལ་འགྱུར་བས་དབང་མངོན་གྱིས་བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་
ཡིད་མངོན་དུ་འདོད་པ་སོགས་འདིར་བསྟན་ཡིད་མངོན་འདོད་ཚུལ་མང་ངོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ན་ཡིད་མངོན་སྤྱི་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་དེ། དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་གཉིས་ཐོག་མ་ནས་གཅིག་ཆར་དུ་སྤྱི་བ་འདོད་ཚུལ་གཅིག་དང་འདི་ནི་རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ཞེས་གསལ་ལ། ཡང་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་སྤྱི་གོ་རིམ་ངེས་མེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྤྱི་བ་འདོད་ཚུལ་གཅིག་དང་འདི་ནི་རྒྱན་མཁན་པོའི་ལུགས་ཏེ། རྒྱན་ལས། དབང་སོ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལས། །ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་འད་དེ་ལས་ཡིན། །དེ་ལས་ཀྱང་ནི་དེ་འགྱུར་གྱིར། །སྤིང་བ་ཐོག་མ་མེད་པར་གནས། །ཞེས་པས་བསྟན་ནམ་སྟམ་ཡང་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

ཡང་དང་སོ་དབང་མངོན་སྤྱད་ཅིག་མ་གཅིག་དང་དབང་མངོན་སྤྱད་ཅིག་གཉིས་པ་གྱིན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཡང་ཡིན་པའི་འདོད་ཚུལ་གཅིག་དང་། འདི་ནི་རྒྱལ་དཔོག་པ་ལ་སོགས་པའི་འདོད་ཚུལ་ལོ། །

ཡང་དབང་མངོན་ཐམས་ཅད་དང་སོ་ཉིད་ནས་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་སྤྱི་བ་འདོད་ཚུལ་གཅིག་སྟེ་འདི་ནི། རིགས་པ་ཅན་པ་སོགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ལོ། །

ཡང་དང་སོ་དབང་མངོན་སྤྱད་གཅིག་མ་གཅིག་དང་། དེ་ནས་ཡིད་མངོན། ཡང་དབང་མངོན། ཡང་ཡིད་མངོན་བཅས་ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་སྤེལ་མར་སྤྱི་བའི་འདོད་ཚུལ་གཅིག་དང་། ཡང་འགྲོས་གསུམ་པའི་སྤྱི་ཚུལ་གཅིག་སྟེ། འདི་ནི་ཆོས་རྗེས་པའི་དང་མཁས་བྱུང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་སོགས་བཞེད་དོ། །

ཡང་དབང་མངོན་ཀྱི་རྒྱན་མཐར་སྤྱི་བར་འདོད་ཚུལ་གཅིག་སྟེ། འདི་ནི་པཎ་ཆེན་ཆོས་མཆོག་དང་རྒྱལ་ཆབ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་སོགས་བཞེད་དོ། །

ཡང་དབང་མངོན་གྱིས་བྱངས་པའི་ངེས་ཤེས་ལ་ཡིད་མངོན་དུ་འདོད་ཚུལ་

གཅིག་སྟེ། འདི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བས་འདོད་པ་གསུངས་སོ། །འོན་ཀྱང་ཐལ་
འགྱུར་བས་དེས་ཤེས་ལས་གཞན་པའི་ཡིད་མངོན་མི་འདོད་པ་མིན་ནོ། །

རང་རིག་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པའི་སྒོར།

དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༡༢༡ ལས། འདིས་ནི་སྤར་གྱི་སྤྱོད་འཛིན་དེ་ལ་སྤྱོད་
བ་ཡོད་པར་བྱིས་དེ་བྱན་པའི་རྟགས་ལས་སྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། སྤར་གྱི་སྤྱོད་འཛིན་ལ་རང་
སྤྱོད་པའི་རང་རིག་ཡོད་དེ་ཞེས་སྐྱབ་ན་ནི། གཞན་ལ་བྱུབ་པའི་དཔེ་མི་རྟོག་པས་དེ་
ལྟར་མི་སྐྱབ་པོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། རང་རིག་སྐྱབ་མཁན་གྱི་མདོ་སེམས་དག་
གིས་སྤྱགས་སྤྲུལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ལྟ་བུ་ལ་རང་རིག་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། དངོས་སུ་རང་རིག་
ཡོད་དེ་ཞེས་སྐྱབ་ན་རྟོག་གི་སྤྱོད་ལ་མཐུན་སྤར་བྱུབ་པའི་དཔེ་མི་རྟོག་
པས་སྐྱབ་ཚུལ་གཞན་གྱི་སྤྱོད་པས་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་རིགས་པ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་
དེ། རིགས་པ་དང་སོ། ཡུལ་ཤེས་པ་དང་དེ་ཤེས་པའི། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་
ནས་བརྟན་པའི་རང་རིག་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ལ་གཉིས་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི། ཚད་
མ་ཀུན་བཏུས་ ༡ ལས། ཡུལ་ཤེས་པ་དང་དེ་ཤེས་པའི། །དབྱེ་བ་སྤྱོད་ལ་ཚུལ་གཉིས་
ཉིད། །ཅེས་དང་། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། དེའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་
པ་ནི། སྤྱོད་འཛིན་མིག་ཤེས་ཚཱ་ཅན། གཞུང་རྣམ་དང་འཛིན་རྣམ་གྱི་ཚུལ་གཉིས་པ་
ཅན་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་སྤྱོད་པོ་ཤེས་པའི་ཤེས་པ་དང་ཡུལ་ཅན་སྤྱོད་འཛིན་བྱན་པའི་བྱན་
ཤེས་གཉིས་ཡུལ་སོ་སོར་མཐོང་བའི་བྱེ་བྲག་ཡོད་པའི་བྱིར། ཞེས་པའོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༢༢ ལས། ཡུལ་ཤེས་པ་
སྤྱོད་འཛིན་དང་། དེ་ཤེས་པ་སྤྱོད་འཛིན་བྱན་པའི་ཤེས་པ་གཉིས། ཡུལ་སོ་སོར་མཐོང་

བའི་བྱེ་བྲག་ལས་སྤར་གྱི་སྡོ་འཛིན་དེ་གཟུང་ནམ་དང་འཛིན་ནམ་གྱི་ཚུལ་གཉིས་པ་
ཅན་དུ་བྱལ་བའི་དོན་ཏོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཀུན་བདུས་རང་འབྲེལ་ ༡༢ ལས།
གང་ཆེ་ནམ་པར་དེ་གཞལ་བྱ། །ཆད་མ་དང་དེའི་འབྲས་བྱ་ནི། །འཛིན་ནམས་
རིགས་པ་དེའི་ཕྱིར། །དེ་གསུམ་ཐ་དད་དུ་མ་བྱས། །ཅེ་སྟེ་ཤེས་པ་ཚུལ་གཉིས་
སོ། །ཞེས་རི་ལྟར་ཏོགས་པར་བྱ་ཞེ་ན། ཡུལ་ཤེས་པ་དང་དེའི་ཤེས་པ་ལོ། །དབྱེ་
བས་སྒོ་ཡི་ཚུལ་གཉིས་ནི། །ཡུལ་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྟེ་གང་གིས་དེ་ཤེས་པ་
ནི་དོན་དང་རང་སྤང་བལོ། །ཡུལ་ཤེས་པ་ནི་གང་ཡུལ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཤེས་
པ་སྟེ། ཤེས་པ་སྟེ་སྤང་བ་དང་། རང་སྤང་བལོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་
གཟུགས་ཉིད་རང་ཤེས་པ་འང་རང་གི་དོ་བོར་འགྱུར་བ་ནི་ཞེས་པ་ཡང་ཡུལ་ཤེས་པ་
དང་བྱད་བར་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཕྱིས་རྗེས་ལ་སྟེ་བའི་ཤེས་པ་ལ་ཡང་སྤར་རིང་
དུ་འདས་པའི་ཡུལ་སྤང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཤེས་པ་ལ་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པར་བྱལ་བོ། །ཞེས་གསུངས།

རིགས་པ་གཉིས་པ། དུས་ཕྱིས་བྲན་པ་ལས་ཀྱང་སྟེ། །ཞེས་སོགས་གྱི་
སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་རང་རིག་སྒྲུབ་བྱེད་གྱི་སྒོ་ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ནི།
ཆད་མ་ཀུན་བདུས་ ༡ ལས། དུས་ཕྱིས་བྲན་པ་ལས་ཀྱང་སྟེ། །ཚུལ་གཉིས་དང་ནི་
རང་རིག་སྒྲུབ། །ཅེས་གསུངས། དེའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། སྤར་གྱི་སྡོ་འཛིན་
མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། གཟུང་འཛིན་གྱི་ནམ་པའི་ཚུལ་གཉིས་དང་ལྟན་ཏེ། དུས་ཕྱིས་
ངས་སྡོན་སོ་མཐོང་སྟུང་དུ་ཡུལ་སྤྱོད་དང་ཡུལ་ཅན་སྤྱོད་བ་གཉིས་ཀ་བྲན་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་པལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཀུན་བདུས་རང་འབྲེལ་ ༡༢ ལས། དུས་ཕྱིས་བྲན་པ་ལས་

ཀྱང་སྟེ། །ཚུལ་གཉིས་ཉིད་དོ་ཞེས་འབྲེལ་རྟོ། །གང་གི་ཕྱིར་ཡུལ་གཞན་དུ་ཤེས་པ་
ལ་ཡང་དུས་ཕྱིས་སྤྱིང་བའི་བླ་བ་སྟེ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཤེས་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཉིད་
དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

རིགས་པ་གསུམ་པ། དམིགས་སྤྱིང་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། ཚད་
མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས། དེས་ན་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །དམིགས་སྤྱིང་དག་ནི་ཐ་དད་
ཡིན། །དོན་དང་འབྲ་བ་དམིགས་པ་སྟེ། །རང་ཉིད་གསལ་བ་བདག་སྤྱིང་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས། དེའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། སྤྱོད་འཛིན་མིག་ཤེས་ཚཱ་ཅན། དམིགས་
སྤྱིང་ཐ་དད་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། དམིགས་བྱའི་ངོ་བོར་མ་སྟེས་ཀྱང་དོན་དང་འབྲ་བས་དེ་
ལས་དངོས་སུ་དམིགས་པར་འཛིག་ཅིང་། རང་ཉིད་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་གསལ་བར་
སྟེས་པའི་སྒོ་ནས་སྤྱིང་བྱའི་བདག་ཉིད་སྤྱིང་བར་འཛིག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༣༥ ལས། དེས་ན་
ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དམིགས་སྤྱིང་དག་ནི་འཛིག་བྱེད་ཐ་དད་པ་ཅན་ཡིན་པར་
ཐལ། དམིགས་བྱའི་ངོ་བོར་མ་སྟེས་ཀྱང་དམིགས་བྱའི་དོན་དང་འབྲ་བས་དོན་
དེ་དངོས་སུ་དམིགས་པར་འཛིག་ལ་སྤྱིང་བྱེད་རང་ཉིད་སྤྱིང་བའི་ངོ་བོར་གསལ་
བར་སྟེ་བའི་སྒོ་ནས་སྤྱིང་བྱའི་བདག་ཉིད་སྤྱིང་བར་འཛིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་གསུངས་སོ། །

རིགས་པ་བཞི་པ། དབྱ་པའི་ཉགས་ཀྱིས་རང་རིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་
ནི། རྣམ་འབྲེལ་ལས། དུས་ཕྱིས་བླ་བ་ལས་ཀྱང་སྟེ། །ཞེས་དང་། དབྱ་པ་ལས་ཀྱང་
བདག་རིག་སྒྲུབ། །ཅེས་གསུངས།

དེའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། སྔོང་བ་ཡོད་
དེ། དུས་ཕྱིས་བྲན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ནུས་བཤད་ཐར་ལས་
གསལ་བྱེད་ ༣༧ ལས། བྲན་པའི་རྟགས་ལས་ཀྱང་ཤེས་པ་བདག་ཉིད་རིག་པར་
བྱུང་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས། དེ་བཞིན་དུ། དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༩༩ ལས།
འདིས་ནི་སྤར་གྱི་སྔོ་འཛིན་དེ་ལ་སྔོང་བ་ཡོད་པར་ཕྱིས་དེ་བྲན་པའི་རྟགས་ལས་
སྐབས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤར་གྱི་སྔོ་འཛིན་ལ་རང་སྔོང་པའི་རང་རིག་ཡོད་དེ་ཞེས་སྐབས་ན་
ནི། གཞན་ལ་བྱུང་པའི་དཔེ་མི་རྟེན་པས་དེ་ལྟར་མི་སྐབས་ལོ། །སྔོ་འཛིན་ལ་སྔོང་བ་
ཡོད་པར་བྱུང་ན་ནི། དེའི་སྔོང་བ་ལ་རང་གིས་དང་གཞན་གྱིས་སྔོང་བ་གཉིས་སུ་ཁ་
ཆོན་བཅད་ནས་དང་པོ་ཁྱོད་ལ་མི་རུང་ལ། གཉིས་པ་རང་ལུགས་ཀྱིས་བཀག་པ་ན་
སྔོང་པའི་བྱུང་བྱེད་ཁེགས་པ་ན། སྔོང་བ་ཅམ་ཡང་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་
འགོག་པ་ཡིན་ཏེ། རང་རིག་སྐབས་པའི་རིགས་པ་བྲག་ཤོས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

རིགས་པ་ལྟ་པ། བྲན་ཚུལ་བྱུང་པར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རིག་སྐབས་བྱེད་ཀྱི་
རིགས་པ་ནི། རྟེན་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༩༩ ལས། དེ་ཡང་སྤར་རང་རང་
གིས་མཐོང་བ་དེ་ཉིད་རང་གིས་བྲན་སྟམ་པ་ནི་བྲན་ཚུལ་བྱུང་པར་བ་ཡིན་ལ།
ཞེས་སོགས་གསུངས།

རིགས་པ་ནི། སྔོན་འཛིན་ཆོས་ཅན། སྔོང་བ་ཡོད་དེ། དུས་ཕྱིས་སྤར་
མཐོང་བ་དེ་ཉིད་རང་གིས་མཐོང་སྟམ་དུ་བྲན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་བྲང་ངེས་ནུས་འབྲེད་ ༡༦ ལས། རང་རིག་མེད་ན་བྲན་པ་སྐྱེ་བ་
འགལ་ལོ་སྟམ་དུ་འཛིན་པའི་རྩ་མཚན་སྤར་བཤད་པ་དེ་འདིས་སེལ་བ་མིན་ཏེ།

འདི་ནི་བླ་པ་སྤྱེ་བའི་བླ་ལྟུང་ཁྱད་པར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲ་མ་རང་རིག་ཏུ་
འཛིན་པ་ཞིག་གོ། །ཞེས་གསུངས།

རིགས་པ་བྱུག་པ། གསལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རིགས་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་
འབྲེལ་ལས། དེའི་ཕྱིར་ངེད་གྱི་སྒོ་རང་ཉིད། །གསལ་བའི་རོ་ཐོར་རབ་གསལ་
ཞིང་། །གཞན་དེར་རོ་ཐོ་འཕོ་བ་ཡིས། །གསལ་བ་ན་ནི་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་
གསུངས། དེའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། སྤྱོད་འཛིན་ཆོས་ཅན། གསལ་བའི་བདག་
ཉིད་དུ་འཛིན་པའི་ལྟུང་གཉིས་ཡོད་དེ། རང་ཉིད་གསལ་བའི་རོ་ཐོར་རབ་ཏུ་སྤྱེས་
པས་རང་ཉིད་གསལ་ཞིང་། སྤྱོ་སོགས་ཤེས་པ་དེ་ཡི་རྣམ་པའི་རོ་ཐོར་འཕོ་བ་ཡིས་
ཡུལ་རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་ལྟུང་ཡོད་དོ། །

ཚད་མའི་གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་གངས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་སྒོར།

ཚད་མའི་གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་གངས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་སྒོར་
ནི། གངས་མང་བ་གསུམ་དུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ནི། སྤྱོགས་སྤྱ་གངས་ཅན་པ་ན་
རེ། ཚད་མ་ལ་གསུམ་དུ་འདོད་དེ། མངོན་རྗེས་གཉིས་དང་། སྤྱ་བྱང་ཚད་མ་སྟེ་
གསུམ་དུ་འདོད་དོ། །སྤྱ་བྱང་ཚད་མ་ནི་སྤྱ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོག་གྱུར་གྱི་དོན་འཛིན་
པའི་ཤེས་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་སྤྱེས་བྱས་མ་བྱས་པའི་སྤྱས་བསྐྱེད་པ་དང་། ཡིད་ཆེས་
པའི་སྤྱེས་བྱས་ཆིག་གིས་བསྐྱེད་པ་གཉིས་སུ་འདོད་ལ། དཔེར་བརྗོད་རིམ་པ་
བཞིན། ལུང་སྤྱ་གོ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རྫོང་འོག་ཏུ་ལྷ་ཡོད་པར་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་
དང་། དམ་པའི་གསུང་ལས་ལྟ་ཡུལ་གྱི་སྟོན་བཅུད་བསྟན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་ལྟ་བུ་
གཉིས་པའི་དཔེར་བརྗོད་དུ་འཛིན་ལྟུང་ཡོད།

གངས་མང་བ་བཞིར་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ནི། འོགས་སྤྱི་རིགས་པ་ཅན་པ་
ན་རེ། སྤར་གྱི་གསུམ་གྱི་སྤྱིང་དུ། ཉེ་བར་འཇལ་བའི་ཆད་མ་བསྐྱན་པས་ཆད་མ་
བཞིར་འདོད་དེ། དེ་ལ་ཉེ་བར་འཇལ་བའི་ཆད་མ་ནི། བ་མེན་གྱི་ལོག་དང་སྒྲོག་ཤལ་
སོགས་མཐོང་བའི་གང་ཟག་གིས་བ་ལང་ཅི་འདྲ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། བ་མེན་ནི་དེ་དང་
འདྲའོ་ཞེས་བསྐྱན་པ་ལས་འདྲ་བར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་ལྟ་བུའོ། །

གངས་མང་བ་དུག་ཏུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ནི། འོགས་སྤྱི་རྒྱལ་དཔོག་པ་ན་
རེ། སྤར་གྱི་བཞིའི་སྤྱིང་དུ། དོན་གྱིས་གོ་བ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཆད་མ་གཉིས་
བསྐྱན་པས་དུག་ཏུ་འདོད་དོ། །དེ་ལ་དོན་གྱིས་གོ་བ་ནི། ལྷས་བྱིན་གསོན་པོ་བྱིས་
ན་མེད་པས་བྱི་རོལ་ན་ཡོད་པར་རྟོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་མངོན་སུམ་སྟོན་
དུ་འགྲོ་བའི་དོན་གྱིས་གོ་བ་སོགས་དུག་ཏུ་འདོད་ལ། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཆད་མ་ནི།
ཆད་མ་གཞན་ལྟ་གང་ཡང་འཇལ་བྱེད་དུ་མ་སྦྱེས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡུལ་
རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་ལ་འདོད་ཅིང་། ཡུལ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། སྤར་ནས་མེད་པ། ཞིག་ནས་མེད་
པ། བན་ཚུན་མེད་པ། ཤིན་ཏུ་མེད་པ་བཞིར་འདོད་ལ། དེ་ཡང་རིམ་བ་བཞིན་འོ་མ་
ལ་ཞོ་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྤར་ནས་མེད་པ་དང་། ཞོ་ལ་འོ་མ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ནས་མེད་པ་
དང་། ཉ་ལ་བ་ལང་མེད་པ་ལྟ་བུ་བན་ཚུན་མེད་པ་དང་། རི་བོང་ལ་རྩ་མེད་པ་ལྟ་བུ་
ཤིན་ཏུ་མེད་པར་འདོད་དོ། །

གངས་མང་བ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ནི། འོགས་སྤྱི་ཅ་ར་ཀ་
པའམ། སྤར་དབྱེད་པ་ན་རེ། སྤར་གྱི་དུག་གི་སྤྱིང་དུ་རིགས་པ་དང་། མ་དམིགས་པ་
དང་། ཞེས་གྲགས་པ་དང་། སྤྱིང་པ་དང་། ལྷ་མ་སེམས་ཞེས་བྱ་བའི་ཆད་མ་གཞན་

ལྷ་བསྐྱུན་བས་ཚད་མ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་འདོད་དོ། །དེ་ཡང་རིགས་པའི་ཚད་མ་ནི། དེ་
ཡོད་ན་ཡོད་བས་དེའི་འབྲས་བུ་རྟོགས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱ་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་ཡོད་
བར་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཛིག་ཚུལ་ཡོད། མ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་ནི། དམིགས་པ་
མེད་བར་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཛིག་ཟེར། ཞེས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་ནི། སྤྱ་བ་པོ་སྤྱ་མ་
དག་གིས་བསྐྱུན་པའི་གྲགས་པ་རྒྱད་པ་ནི་ཞེས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་སྟེ། དཔེར་ན་སྟོན་
ཤིང་འདི་ལ་གཞོད་སྤྱིན་གནས་སོ་ཞེས་དང་། ཚུ་མིག་འདི་ལ་སྤྱ་གནས་སོ་ཞེས་
གྲགས་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་འོ་ཞེས་ཟེར། སྤིང་པའི་ཚད་མ་ནི། ཚོགས་པ་
ཡོད་བར་རྟོགས་པ་ན་ཚོགས་པ་ཅན་ཡོད་བར་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དཔེར་ན་སྟོང་
ཡོད་བར་ཤེས་པ་ན་བརྒྱ་ཡོད་བར་རྟོགས་པ་བཞིན་འོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །སྤྱམ་སེམས་
པའི་ཚད་མ་ནི། རྒྱ་མཚན་གཞན་གང་ཡང་མེད་བར་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་ངོ་སྤྱམ་བུ་
སེམས་པ་ལས་དེ་ལྟར་བྱུང་བར་རྟོགས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། གཞོན་ནུ་དག་དེ་རིང་
བདག་གི་མིང་པོ་འོང་སྤྱམ་པ་ན་འོང་བ་ལྟ་བུ་འོ་ཞེས་འདོད་དོ། །གངས་ཉུང་བ་
གཅིག་ཏུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ནི། བྱོགས་སྤྱ་རྒྱང་འཕེན་པ་ན་རེ། ཚད་མ་ནི་མངོན་
སྤྱམ་གཅིག་བུ་ཡིན་གྱི་རྗེས་དཔག་ནི་མེད་དོ་ཞེས་ལོག་བར་བལྟའོ། །

ཚད་མའི་གངས་སོགས་ཚས་བཞི་ལས་སྟོད་ཡུལ་ལ་ལོག་བར་རྟོག་ཚུལ།

ཚད་མའི་གངས་སོགས་ཚས་བཞི་ལས་སྟོད་ཡུལ་ལ་ལོག་བར་རྟོག་ཚུལ་
ནི། ཕྱི་རོལ་རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ། སྤྱི་དངོས་པོ་བ་མངོན་སྤྱམ་གྱི་སྤྱང་ཡུལ་བུ་
འདོད་པ་ལྟ་བུ་མངོན་སྤྱམ་གྱི་སྟོད་ཡུལ་ལ་ལོག་བར་རྟོག་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་གངས་
ཅན་པ་ན་རེ། གང་ཟག་གི་བདག་རྟག་པ་བ་རྗེས་དཔག་གི་སྤང་ཡུལ་བུ་འདོད་པ་ལྟ་

བྱ་རྗེས་དཔག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་སྟེ། མདོར་ན་དོན་དམ་པར་བྱུང་
པའི་ཆོས་དག་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་ཅམ་དུ་ཐད་དོ་ཞེས་སྐྱུར་བ་འདེབས་པ་ཆད་པར་ལྟ་
བའི་མཐའ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཅམ་གྱི་ཆོས་དག་ཀྱང་དོན་དམ་པའི་དངོས་པོར་ཁས་
ལེན་པའི་སྤྱོད་འདོགས་པའི་མཐའ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ལ་མེད་པར་ལྟ་བའི་ཆད་
མཐའ་དང་། མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་ལྟ་བའི་སྤྱོད་འདོགས་པ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཆད་
མའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ལ། དཔེར་ན་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་
གཞིར་བྱས་ཆེ། མདོ་སྡེ་པས་གཞུགས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་བྱུང་བ་འདོད་པའི་སྤྱོད་
འདོགས་ཀྱི་མཐའ་ལྟ་བ་དང་། དབྱ་བ་མས་གཞུགས་དོན་དམ་པར་མ་བྱུང་བར་
འདོད་པའི་ཆད་པའི་མཐའ་ལྟ་བ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཆད་མའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ལོག་
པར་རྟོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་རྣམས་ལ་འདུག་པའི་དུགས་འགྲེལ་གྱིས་ཤེས་
པར་བྱའོ། །

གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་ངོ་བོ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་ཚུལ།

གངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་ངོ་བོ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་ཚུལ་ནི། དུགས་
པ་ཅན་པ་ན་རེ། མདོན་སུམ་ཐམས་ཅད་རྟོག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་པའི་ལོག་
རྟོག་གཅིག་དང་། རྒྱལ་དཔོག་པ་ན་རེ། མདོན་སུམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་རྟོག་མེད་ཡིན་
ལ། མདོན་སུམ་སྐད་གཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་པའི་
ལོག་རྟོག་གཅིག་དང་། སྐྱ་ཡི་ཆངས་པ་འགྱུར་བར་སྐྱ་བ་ན་རེ། ཤེས་པའི་དུགས་
ཐམས་ཅད་སྤྱི་ལྟོ་རྗེས་སུ་འཇུག་པས་མདོན་སུམ་ཡང་སྐྱ་དོན་འདྲིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་གཅིག་སྟེ་དེ་རྣམས་ནི་མདོན་སུམ་རྟོག་བཅས་སུ་སྐྱ་བ་ཤ་

སྟག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ལ་བ་འདི་དག་ཡིད་མངོན་དང་རང་རིག་ཁས་མི་ལེན་པས་
དེ་དག་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་སྟོན་མ་ལོག་པར་རྟོག་པར་མ་ཟད་མངོན་སུམ་རྟོག་
བཅས་སུ་འདོད་པས་དེ་ལ་སྟོན་འདོགས་པའི་སྟོན་མ་ལོག་པར་རྟོག་པར་ཡིན་ལ། དེ་
བཞིན་དུ་སྟེགས་རྩ་བ་མ་བྱག་པ་ལ་སོགས་པ་ན་རེ། ཡིད་མངོན་མེད་དོན་ཞེས་
ཡིད་མངོན་ལ་ལོག་པ་རྟོག་པ་དང་། གངས་ཅན་པ་དང་རང་སྤྲེའི་བྲག་སྐྱ་བ་སོགས་
ན་རེ། རང་རིག་མེད་དོན་ཞེས་རང་རིག་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་། རྒྱང་འཕེན་པ་ན་
རེ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མེད་དོན་ཞེས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་
པ་སྟེ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ་མ་ཡིན་པར་བལྟ་བའི་ལོག་པར་
ཞུགས་པ་གསུངས་སོ། །

ཀྱན་བརྟུས་ཀྱི་འབྲེལ་བྱེད་སྤྲིད་པའི་བདག་པོ་སོགས་ཁ་ཅིག་ན་རེ། དབང་
ཤེས་འཁྲུལ་བའང་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་གཅིག་དང་། ཡང་གངས་ཅན་
པ་ན་རེ། རྩ་བ་ལ་སོགས་པ་དབང་པོའི་འཇུག་པ་ཆད་མར་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་
གཅིག་དང་། རྒྲེ་བྲག་པ་ན་རེ། དབང་དོན་སྤྲད་པའི་འབྲེལ་བ་ཆད་མར་འདོད་པའི་
ལོག་པར་རྟོག་པ་གཅིག་དང་། རང་སྤྲེའི་བྲག་སྐྱ་བ་ན་རེ། རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་གི་
དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མར་འདོད་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་
སོགས་ནི། མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་
ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

ཆད་མའི་གངས་སོགས་ཚེས་བཞི་ལས་ཆད་མའི་འབྲས་བུ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་

སྟོན།

ཆད་མའི་གྲངས་སོགས་ཆོས་བཞི་ལས་ཆད་མའི་འབྲས་བུ་ལ་ལོག་པར་
རྟོག་པའི་སྒྲོར་ནི། འདིར་ཆད་འབྲས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ། འབྲས་བུ་ནི་གཞལ་བྱ་རྟོགས་
པ་དང་། ཆད་མ་ནི་གང་གི་སྒྲོ་ནས་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པར་འཛོག་པའི་འཛོག་བྱེད་
ཉིད་ལ་འཛོག་ཅིང་། རང་གཞན་གྱི་སྤེལ་བ་དུ་མ་ཞིག་བྱ་བྱེད་རྩམ་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་
དང་། སྒྲོ་ནས་མེད་ཆད་མར་འདོད་པ་དང་། ཤེས་པ་ལས་རྩམ་ཐ་དད་པའི་ཕྱི་དོན་
རྟོགས་པའི་ཆད་འབྲས་ཁས་ལེན་པ་སོགས་ལོག་པར་རྟོག་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་
དཔེར་ན། ཕྱི་རོལ་བྱེ་བྲག་པ་དག་གཟུགས་སོགས་གཞལ་བྱ། དབང་དོན་མད་ཅིང་
འབྲེལ་བ་ཆད་མ། དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་དོན་རྟོགས་འབྲས་བུར་བྱེད་པའི་ཆད་འབྲས་
ལོག་པ་གཅིག་དང་། ཕྱི་རོལ་སྤྱོད་པ་བ་དག་། གཟུགས་སོགས་གཞལ་བྱ། དང་པོ་
དོན་ལ་ལྟ་བུའི་ཤེས་པ་རྟོག་པ་མེད་པ་ཆད་མ། དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་དོན་རྟོགས་
འབྲས་བུར་བྱེད་པའི་ཆད་འབྲས་ལོག་པ་གཅིག་དང་། ཕྱི་རོལ་རིགས་པ་ཅན་པ་
དག་། གཟུགས་སོགས་གཞལ་བྱ། སྤྱི་སོགས་བྱེད་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་ཆད་མ། བྱེད་
པར་རྩམ་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་འབྲས་བུར་བྱེད་པའི་ཆད་འབྲས་ལོག་པ་གཅིག་དང་། ཕྱི་
རོལ་གྲངས་ཅན་པ་དག་། གཟུགས་དང་སྐྱུ་ལ་སོགས་པ་གཞལ་བྱ། རྣ་བ་ལ་སོགས་
པའི་དབང་པོའི་འཇུག་པ་ཆད་མ། དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་དོན་རྟོགས་འབྲས་བུར་བྱེད་
པའི་ཆད་འབྲས་ལོག་པ་གཅིག་དང་།

རང་སྤེལ་བྱེ་བྲག་སྐྱུ་བ་དག་། གཟུགས་སོགས་གཞལ་བྱ། རྟེན་བཅས་ཀྱི་
དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ཆད་མ། དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་དོན་རྟོགས་འབྲས་བུར་བྱེད་
པའི་ཆད་འབྲས་ལོག་པ་གཅིག་ལ་སོགས་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་དུ་མ་ཡོད་ལ། དེ་

ཡང་མདོ་སེམས་ལྟ་བུ་གཞིར་བྱས་ཆེ་དེ་དག་ལོག་པར་རྟོག་པར་འདོད་པ་ཡིན་གྱི་
བྱུང་མཐའ་རང་རང་གི་ལུགས་ལ་རང་རང་གི་ཆད་འབྲས་རྣམས་ཡང་དག་དང་
གཞན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆད་འབྲས་རྣམས་ལོག་པར་འདོད་ཅིང་། དེ་ཡང་
སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཆེ་མདོ་སྡེ་པས་བྱི་རོལ་དོན་གྱི་གཟུགས་
སོགས་གཞལ་བྱ། དེ་ལ་གསར་དུ་མི་སྤྱོད་པའི་རིག་པ་ཆད་མ། དེས་དེ་རྟོགས་པ་
འབྲས་བྱར་བྱས་པའི་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀྱི་མདོ་སྡེ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆད་
འབྲས་དེ་དག་ཀྱང་ལོག་པར་འདོད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བདེན་མེད་ཀྱི་གཟུགས་གཞལ་
བྱ་དང་། དེ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྤྱོད་པའི་རིག་པ་ཆད་མ་དང་། དེས་དེ་རྟོགས་པ་འབྲས་
བྱར་བྱས་པའི་དབུ་མའི་ལུགས་ཀྱི་ཆད་འབྲས་རྣམས་ཀྱང་ལོག་པར་འདོད་པ་
སོགས་བྱུང་མཐའ་གོང་ལོག་ཀྱན་ལ་སྦྱར་ནས་རིགས་འབྲེས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སྦྱིར་ཆད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་ཞེས་པ། སྡོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་སྦྱར་
ན། ལུལ་སྡོན་པོ་ནི་གཞལ་བྱ་དང་། མཆོན་ཉིད་སྡོན་པོ་ལ་གསར་དུ་མི་སྤྱོད་པའི་རིག་
པ་ནི་ཆད་མ་དང་། མཆོན་བྱ་སྡོ་འཛིན་ཆད་མ་ནི་འབྲས་བྱར་འཛོག་དགོས་སོ། །དེ་
ཡང་དཔེར་མཆོན་ཅམ་ཡིན་གྱི་གཞན་ཡང་ཆད་མའི་འབྲས་བྱ་ལ་མངོན་མཐོ་ངེས་
ལེགས་སོགས་སྦྱེས་བྱའི་འདོད་དོན་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་ལོག་དུ་གསལ་ལོ། །

འབྲས་རྟོག་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གསུམ་པ་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཉེར་མཁོ།

ཆད་འབྲས་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གསུམ་པ་བཅས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་
ལ། ཐོག་མར་ཆད་འབྲས་སྦྱི་ཡི་ཚུལ་ནི། དེ་ལ་སྦྱིར་ཆད་མའི་འབྲས་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་
ནི་གཉིས་ཏེ། ཆད་མའི་ཆད་པའི་འབྲས་བྱ་དང་། མ་ཆད་པའི་འབྲས་བྱའོ། །ཆད་མ་

དང་འབྲས་བུ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་ཆད་པ་ནི། ཆད་མའི་ཆད་པའི་
འབྲས་བུ་སྟེ། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་སྐྱེས་བུའི་འདོད་དོན་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་
གྱིས་བསྐྱུས་པ་རྣམས་དང་། བདེན་བཞི་སྒྲུང་དོར་ཐབས་དང་བཅས་པ་རྟོགས་ནས་
དེ་དག་ལ་འཇུག་ཐོག་བྱེད་པ་སྟེ། དོན་དེ་ཡང་། རྣམ་འབྲེལ་ལས། སྒྲུང་དང་དོར་
བུའི་དངོས་པོ་ཡི། །འཇུག་ལ་དེ་གཙོ་ཡིན་ཕྱིར་དང་། །ཞེས་སོགས་གྱིས་བསྐྱེད་
རྟོ། །དེ་འབྲའི་འབྲས་བུ་ནི་ཆད་མའི་སྟོབས་གྱིས་སྐྱེད་པ་ཡིན་པས་ཆད་མའི་འབྲས་
བུ་ཞེས་བྱ་ལ། བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་ཆད་པའི་ཕྱིར་ཆད་པའི་འབྲས་བུ་ཞེས་
བུའོ། །ཆད་མའི་མ་ཆད་པའི་འབྲས་བུ་ནི། ཆད་མ་རང་གི་བདག་ཉིད་རྩ་མ་གྱུར་པ་
དང་། གྱུར་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། དེ་གཉིས་ནི་ཆད་མ་རང་དང་འབྲས་བུའི་བར་དུ་
བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་མ་ཆད་པའི་ཕྱིར། ཆད་མའི་མ་ཆད་པའི་འབྲས་བུ་ཞེས་
བུའོ། །དེ་ཡང་དང་བོ་རང་གི་བདག་ཉིད་རྩ་མ་གྱུར་པ་ནི། ཆད་མ་རང་གིས་དངོས་
སུ་བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ཡང་ཆད་མས་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བསྐྱེད་
པའི་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་ལ། བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་མ་ཆད་པའི་ཕྱིར་མ་ཆད་པའི་འབྲས་
བུ་ཞེས་བུའོ། །དེ་ཡང་ལུལ་གྱི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པའི་ཆད་མ་རང་ཉིད་གྱིས་རྣམ་པར་
གཞག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པར་གཞག་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་འབྲས་
བུར་བརྗོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་དངོས་ནི་ཡིན་མི་དགོས་སོ། །

ཆད་འབྲས་དང་པོའི་གཞུང་གི་གཙོ་བོ་ནི། ཀུན་བདུས་ལས། བྱ་དང་བཅས་
པ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། །འབྲས་བུ་ཉིད་ཡིན་འཇུག་བྱེད་ལ། །ཆད་མ་ཉིད་དུ་འདོགས་
པ་སྟེ། །བྱས་པ་མེད་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་དང་། རྣམ་འབྲེལ་ལས། བྱ་

བ་སྐྱབ་པར་བྱེད་ཅེས་ཏེ། །ལས་ཀྱན་གྱི་ནི་སྐྱབ་བྱེད་དག །ཐམས་ཅད་མ་ཡིན་གང་
ལས་འབྲས། །གང་ཡིན་དེ་ནི་དེ་སྐྱབ་བྱེད། །ཅེས་སོགས་གསུངས།

གཞུང་དེ་དག་གིས་གཙོ་བོར་ཆད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་ལས་གང་བསྟན་
བ་ནི། སྤར་གྱི་གཞུང་དེ་དག་གིས། ཆད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་ལས་ཆད་མ་དང་
འབྲས་བྱ་གཙོ་བོར་བསྟན་ཏོ། །

བྱབ་མཐའ་གང་གི་ཆད་འབྲས་བསྟན་བ་ནི། ཆད་འབྲས་དང་པོའི་སྐབས་
སུ་མདོ་སེམས་ཐུན་མོང་གི་ཆད་འབྲས་སྒྲོར་གཅིག་དང། མདོ་སྡེ་པའི་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་ཆད་འབྲས་སྒྲོར་གཅིག་སྟེ་ཆད་འབྲས་སྒྲོར་གཉིས་སུ་གསུངས་སོ། །

ཆད་འབྲས་དང་པོའི་རྣམ་གཞག་ངོས་བརྒྱུད་བ་ནི། གཞུགས་གཞལ་བྱ།
རང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་གཞུགས་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱབ་པའི་ཤེས་པ་ཆད་མ།
གཞུགས་རྟོགས་པའི་ཆད་མ་འབྲས་བྱར་བྱས་པའི་མདོ་སེམས་ཐུན་མོང་པའི་ཆད་
འབྲས་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་གཞུགས་གཞལ་བྱ། རང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་ཤར་ནས་ཕྱི་
རོལ་གྱི་གཞུགས་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱབ་པའི་ཤེས་པ་ཆད་མ། ཕྱི་རོལ་གྱི་གཞུགས་
རྟོགས་པའི་ཆད་མ་འབྲས་བྱར་བྱས་པའི་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་གྱི་ཆད་འབྲས་སྟེ་
སྒྲོར་གཉིས་སོ། །

ཆད་འབྲས་གཉིས་པའི་གཞུང་གི་གཙོ་བོ་རྣམས་ནི། ཀུན་བདུས་ལས།
ཡང་ན་རང་རིག་འབྲས་བྱ་སྟེ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེས་ན་གཞན་རིག་
མེད་པའི་བྱིར། །རང་རིག་འབྲས་བྱ་ཡིན་པར་འདོད། །ཅེས་དང་། ཟློང་བ་ཉིད་ནི་
འབྲས་བྱ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་སོ། །

གཞུང་དེ་དག་གིས་གཙོ་བོར་ཆད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་ལས་གང་བསྟན་
བ་ནི། སྤར་གྱི་ཆད་འབྲས་གཉིས་པའི་གཞུང་དེ་དག་གིས་ཆད་འབྲས་གཞལ་
གསུམ་ལས་འབྲས་བྱ་གཙོ་བོར་བསྟན་བ་གསུངས་སོ། །བྱུང་མཐའ་གང་གི་ཆད་
འབྲས་བསྟན་བ་ནི། མདོ་སེམས་གཉིས་ལས་སེམས་ཅམ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་ཆད་འབྲས་བསྟན་པར་གསུངས་སོ། །

ཆད་འབྲས་གཉིས་པའི་རྒྱལ་གཞལ་དོས་བརྒྱུད་བ་ནི། གཞན་རིག་གི་ཆད་
འབྲས་དང་། རང་རིག་གི་ཆད་འབྲས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཤེས་པའི་བདག་
ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྡོན་པོ་གཞལ་བྱ། རང་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པར་ཤར་ནས་ཤེས་པའི་
བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྡོན་པོ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཆད་མ། ཤེས་པའི་
བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྡོན་པོ་རྟོགས་པའི་ཆད་མ་འབྲས་བྱ་ཞེས་བ་བསྟན་བྱའི་
གཙོ་བོ་དང་། གཉིས་བ་ནི། ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྡོན་པོ་རྟོགས་པའི་
གཞུང་རྒྱལ་གཞལ་བྱ། དེ་ལ་ངེས་པ་གསར་དུ་འཕྲེན་ཅུས་ཀྱི་འཛིན་རྒྱལ་ཆད་མ། དེ་
ཡོངས་སུ་གཙོད་བྱེད་ཀྱི་རང་རིག་ཆད་མ་འབྲས་བྱར་བྱས་པའོ། །རྒྱལ་བ་ཤད་ཐར་
ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༣༡ ལས། སྤྱིར་རང་རིག་གི་ཆད་འབྲས་ལ་མདོ་སེམས་ཐུན་
མོང་བར་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

ཆད་འབྲས་གསུམ་པའི་གཞུང་གི་གཙོ་བོ་ནི། གུན་བརྟུས་ལས། ཡུལ་གྱི་
སྤར་བ་ཉིད་དེ་འདྲིའི། །ཆད་མ་དེ་ཡིས་འཇལ་བྱ་བྱེད། །ཅེས་སོགས་གསུངས།
རྒྱལ་ཁྲུལ་ལས། བྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། །རྩི་ལྟར་ཉམས་སུ་སྤྱོད་ཉིད་
དེ། །ཞེས་དང་། དེ་བྱིར་བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལའང། །རང་ཉིད་ཉམས་སྤྱོད་འབྲས་

ཡིན་རིགས། །ཞེས་སོགས་སོ། །

གཞུང་དེ་དག་གིས་གཙོ་བོར་ཆད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གང་བསྟན་པ་ནི།
ཆད་འབྲས་གསུམ་པའི་གཞུང་འདི་རྣམས་ཀྱིས་ཆད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་ལས་
ཆད་མ་དང་འབྲས་བྱ་གཙོ་བོར་བསྟན་པ་གསུངས་སོ། །

ཐུབ་མཐའ་གང་གི་ཆད་འབྲས་བསྟན་པ་ནི། མདོ་སེམས་གཉིས་ལས་
སེམས་ཙམ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆད་འབྲས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

ཆད་འབྲས་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་ངོས་བཟུང་བ་ནི། མདོ་སྡེ་པས་བྱི་རོལ་
དོན་དུ་འདོད་པའི་གཞུགས་གཞལ་བྱ། རང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་ཤར་ནས་གཞུགས་ལ་
གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཆད་མ། ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་གཞུགས་
རྟོགས་པའི་ཆད་མ་འབྲས་བྱ་ཞེས་བྱའོ། །

རྗེས་དཔག་གི་ཆད་འབྲས་ཀྱི་སྒྲོང་།

རྗེས་དཔག་གི་ཆད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་
༡༠༥ ལས། རྗེས་དཔག་གི་ཆད་འབྲས་ནི། སྐྱ་མི་རྟག་པ་གཞལ་བྱ། སྐྱ་མི་རྟག་པར་
སྐྱབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཆང་བའི་རྟགས་ལས་སྐྱ་མི་རྟག་པའི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་སྐྱ་མི་
རྟག་པ་ལ་གསར་དུ་མི་སྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཆད་མ། སྐྱ་མི་རྟག་པར་དངོས་སུ་རྟོགས་
པའི་རྗེས་དཔག་འབྲས་བྱ། ཞེས་གསུངས།

རྗེས་དཔག་གི་ཆད་འབྲས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་ཚུལ་ནི། ཁ་ཅིག་ཚུལ་གཅིག་
དང་། ཁ་ཅིག་ཚུལ་གཉིས་དང་། ཁ་ཅིག་ཚུལ་བཞི་དང་། ཁ་ཅིག་ཚུལ་ལྔ་དང་། ཁ་
ཅིག་ཚུལ་དྲུག་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་དང་། དེ་དག་ལ་བརྟེན་

པའི་རྗེས་དཔག་དང་དེའི་གཞལ་བྱ་སོགས་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་། རྒྱུ་པན་ལྟ་བུ་
རྗེས་དཔག་མེད་པར་འདོད་པ་ནཱམས་ནི་རྗེས་དཔག་གི་དོ་བོ་དང་སྤྱོད་ཡུལ་སོགས་
ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ། །

ཚུལ་གཅིག་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་འདོད་མཁན་ནི། ལུ་སྟེགས་
ཀྱི་སྟོན་པ་གཞོད་ཀྱི་རྗེས། གཞན་དུ་མི་འཐད་པ་ཞེས་པའི་ཚུལ་གཅིག་རྟགས་ཡང་
དག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་དང་། ཡང་ཆད་མ་ཀུན་བརྟམ་ལས། ཚུལ་རེ་རེ་དང་
གཉིས་གཉིས་པ། །རྟགས་དོན་མིན་པར་དོན་གྱིས་བྱས། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན།
ཕྱོགས་ཆོས་གཅིག་བྱ་ཅན་དང་། རྗེས་བྲལ་གཅིག་བྱ་ཅན་དང་། ལྷོག་བྲལ་གཅིག་
བྱ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་འདོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་མཆན་གཞི་ནི། ཀུན་མཁྱེན་
གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་ ༡༣༥ ལས། མཆན་གཞི་སྤྱི་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར་
དང་། ལུས་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་གསུམ་རིམ་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཚུལ་གཉིས་པའི་གཏན་ཆོགས་འདོད་མཁན་ནི། ལུ་སྟེགས་པ་ཁ་
ཅིག །ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ལྷོག་བཤམ་ལྷོག་པ་མེད་པའི་རྗེས་འགྲོ་
སྟེ་ཚུལ་གཉིས་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་འདོད་ཅིང་། ཡང་ཆད་མ་ཀུན་
བརྟམ་ལས། ཚུལ་རེ་རེ་དང་གཉིས་གཉིས་པ། །རྟགས་དོན་མིན་པར་དོན་གྱིས་
བྱས། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་བྲལ་གཉིས་ཅན་དང་།
ཕྱོགས་ཆོས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བ་ཅན་གྱི་ལྷོག་བྲལ་གཉིས་ཅན་
དང་། རྗེས་བྲལ་དང་ལྷོག་བྲལ་གཉིས་ཅན་གྲུབ་པ་སྟེ་ཚུལ་གཉིས་པ་ཅན་གསུམ་

དང་། དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་ནི། གུན་མཁེན་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་ ༡༣༥ ལས།
མཚན་གཞི་ནི། སྤྲ་ཚོས་ཅན། ཉན་སྟེ། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། མཉན་བྱ་
ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། སྤྲ་ཚོས་ཅན། མི་ཉན་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་
བྱིར་ཞེས་པ་གསུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས།

ཚུལ་བཞི་ཉན་སྟེ་ཉེད་དུ་འདོད་ཚུལ་ནི། རིགས་གཉེར་གྱི་རང་
འགྲེལ་དུ་གྲགས་པ་ལས། ཡང་རིག་པ་ཅན་པ་འགའ་ཞིག །ཚོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ་སྤ་
མ་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ལྷག་མ་ཅན་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་སྤྱི་
ལ་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་དང་ལུང་གཉིས་ཀྱིས་མི་གཞོད་པ་སྟེ་ཚུལ་བཞིར་འདོད་པ་
དང་། ཡང་ཚུལ་གསུམ་དང་། གངས་སོ་སོར་ངེས་པ་དང་། གཞོད་པ་མེད་པའི་ཡུལ་
ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ཚུལ་བཞི་འདོད་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་གསུམ་གསལ་ལ། དེ་
ལྟར་ཡང་གུན་མཁེན་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་ ༡༣༦ ལས། རིགས་གཉེར་དར་རྟེན་
ལེགས་བཤད་སྟོང་སོར་སོ་སོར་མ་བཤད་མོད། རིག་པ་ཅན་གྱི་ལྷག་ལྷན་དང་། སྤ་
མ་ཅན་སོགས་ཀྱི་དོན་དེ་ལྟར་མིན་པ་སྤར་བཤད་ཟིན་པ་དེར་མ་ཟད། འུ་ཀྱ་མོའི་
འགྲེལ་བཤད་ལས་ཀྱང་། རིག་པ་ཅན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་སྤ་མ་དང་ལྷན་པ་དང་།
ལྷག་མ་དང་ལྷན་པ་དང་། སྤྱིར་མཐོང་བ་ཞེས་སྤྲས་པ་ལ། རྒྱུ་ལས་འབྲས་བྱ་རྗེས་
སུ་དཔག་པ་ནི་སྤ་མ་དང་ལྷན་པ་སྟེ། རྒྱུ་ནི་སྤ་ན་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །རྒྱུ་ལས་ལུས་
པ་ནི་ལྷག་མ་སྟེ་འབྲས་བྱ་རོ། །དེ་གང་ལ་ཡོད་པ་ནི་ནི་ལྷག་མ་དང་ལྷན་པ་སྟེ།
འབྲས་བྱ་ལས་རྒྱུ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་
ཉན་སྟེ་ཐ་དད་པའི་མིང་ཡིན་གྱི་ཚུལ་ཐ་དད་ཀྱི་མིང་མིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

འདོད་ཚུལ་དང་པོ་དེ་རིག་པ་ཅན་པའི་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་གསུངས་སོ། །ནུས་
བཤད་ཐར་ལས་གསལ་གྱིད་ ༩༩ ལས། གསུམ་པ་ནི། རིགས་པ་ཅན་པ་དག་རྒྱ་
ལས་འབྲས་བྱ་དཔོག་པ་ཟུ་མ་དང་ལྷན་པ་དང་། འབྲས་བྱ་ལས་རྒྱ་དཔོག་པ་སྟག་
མ་དང་ལྷན་པའོ་ཞེས་སྟག་ལྷན་གྱི་མིང་དོན་གཞན་དུ་རྟོག་པ་དགག་པ་ནི་ཞེས་ཟུ་
མ་དང་ལྷན་པ་དང་། སྟག་མ་དང་ལྷན་པ་གཉིས་རྟགས་སོ་སོ་ལ་གསུངས་ཀྱི་གཏན་
ཆིགས་གཅིག་ལ་དེ་གཉིས་མི་སྦྱར་བ་གསལ་ལོ། །

ཚུལ་བྱག་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་འདོད་མཐན་ནི། དབང་བྱུག་སྡེ་
ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་ཚུལ་བྱག་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ཡིན་
ཏེ། ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱད་ ༡༩༩ ལས། དེས་ན། རྟོགས་ཆོས་དང་མི་མཐུན་
རྟོགས་ལ་མ་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་ལྟོག་བྱུང་དང་། མཐུན་རྟོགས་ལ་མཐོང་བ་ཅམ་
གྱིས་རྟེན་འགྲོ་དང་། ལྟོག་རྟོགས་སྦྱབ་པའི་ཆད་མ་མེད་པར་བརྗོད་པར་འདོད་པའི་
གངས་གཅིག་པ་ཅན་དང་། དམ་བཅའ་ལ་ཆད་མས་གཞོད་པ་མེད་པ་དང་ལྷ་པོ་དེ་
ལྟོ་ཡུལ་དུ་ངེས་པའི་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་དང་། ཚུལ་བྱག་རྟགས་ཡང་དག་གི་
མཆན་ཉིད་ཡིན་ཞེས་ཟེར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག །

སྟག་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ནུས་གཞག་བཤད་པ་ལ།

སྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་འགོད་པ།

སྟག་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་འགོད་ཚུལ་ནི། རིགས་རྒྱན་ ༡༠༩

ལས། སྔོན་པོ་དང་སྔོན་འཛིན་ཤེས་པ་གཉིས་ཚོས་ཅན། རྩས་གཞན་མིན་ཏེ། ལྷན་
ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྒྱ་བ་གཉིས་སུ་སྤང་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས། རྣམ་ངེས་དར་རྒྱུག་ལས། ཉགས་འདི་འགལ་དམིགས་དང། དེ་ལས་ཁྲབ་
བྱེད་འགལ་དམིགས་དང། རོན་སྐྱབ་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་
ཉིད་ ༡༧༩ ལས། དང་པོ་ནི། འགལ་རྒྱ་བསྐྱབས་ནས་འགོག་པ་འགལ་དམིགས་
དང། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཁྲབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་ཡིན་ལ། རོན་
དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་སྐྱབ་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།

ཉགས་དེའི་ཕྱོགས་ཚོས་སྐྱབ་པ།

ཉགས་དེའི་ཕྱོགས་ཚོས་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། རིགས་རྒྱན་ ༡༠༣ ལས། སྔོན་པོ་
ཚོས་ཅན། སྔོན་འཛིན་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ཏེ། སྔོན་འཛིན་
ཤེས་པ་དང་ཐ་དད་གང་ཞིག་ཁྱོད་དམིགས་ན་སྔོན་འཛིན་ཤེས་པ་དམིགས་པའི་
བདག་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པས་ཁྲབ། དེ་དམིགས་ན་ཡང་ཁྱོད་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་བདག་ཉིད་
དུ་སྐྱེས་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཚོས་མཆོག་གི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་
སོགས་གསུངས།

རྣམ་ངེས་དར་རྒྱུག་ ༡༩༠ ལས། སྔོན་པོ་དམིགས་བྱེད་སྤྱིར་བའི་རང་རིག་
མངོན་སུམ་དང་སྔོ་འཛིན་དམིགས་བྱེད་སྤྱིར་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གཉིས་ཀ་ཆ་
ཤས་སུ་ལྷན་པའི་ཆ་ཅན་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆད་མ་དེས་སྔོན་པོ་དམིགས་པ་དང་
སྔོ་འཛིན་དམིགས་པ་ཡ་བྲལ་དུ་ཡོད་པ་ཞིགས་ཤིང་དུས་གཅིག་དུ་དམིགས་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་འགྲུབ་བོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང། དེ་བཞིན་དུ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་

ནགས་དེའི་མེས་ཁྲབ་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། ཟླ་བདུན་རྒྱུ་༡༩༠༥ལས། མེས་ཁྲབ་
ཚུལ་ནི། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་ཇུས་གཞན་མ་ཡིན་པས་ཁྲབ་སྟེ། སན་ཚུན་
ཐ་དད་གཅིག་དམིགས་ན་གཅིག་ཤོས་དམིགས་དགོས་ན་འབྲེལ་པ་འབྲུབ་པས་
ཁྲབ་ཅིང། ལྷན་ཅིག་གས་དུས་མཉམ་དུ་དམིགས་དགོས་པས་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ཁེགས་
པས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་བདག་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བར་བྱལ་ལ། སན་ཚུན་
བདག་ཉིད་གཅིག་ཡིན་ན་ཇུས་གཞན་ཡིན་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོཞེས་གསུངས།

རྟགས་དེའི་ཕྱོག་ཁྲ་ལྟ་བུ་ལྟོས་ནི། སྡེ་བརྟན་རྒྱ་ ༡༩༡༧ ལས། དེ་ཡང་རྩས་
གཞན་ཡིན་ན་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པར་འགལ་བར་ཐལ། རྩས་གཞན་ལྟན་
ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པ་ཡོད་ན་སྣང་དུ་རུང་བ་ལས་དེ་འདྲ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་གསུངས།

རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་འཁྱུང་ཚུལ་ནི། རིགས་སྐྱེ་ ༡༠༣ པས། རྟགས་ཁས་མི་ལེན་པ་དང་། ལཱ་དེ་ཕྱི་པས་དེ་གཉིས་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པའི་སྐྱེ་

མཚན་གྱིས། སྡོ་སྤང་དབང་ཤེས་དང་དེ་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་གཉིས་ཇུས་གཞན་
མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་མི་དགོས་པས་སྡོ་སྤང་དབང་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་ཚོས་
ཅན་དུ་བརྒྱུང་བ་མི་འཐད་པར་གསུངས་པ་དང། མདོ་སྡེ་པས་སྡོན་པོར་སྤང་བ་
དངོས་པོར་མི་འདོད་པས་དེའི་ཁོར་སྡོན་པོར་སྤང་བ་དང། སྡོ་སྤང་དབང་ཤེས་
ཇུས་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་མི་དགོས་པས་སྡོན་པོར་སྤང་བ་ཚོས་ཅན་དུ་
བརྒྱུང་བ་མི་འཐད་པར་གསུངས་པ་དང། སྡོན་པོ་དང་སྡོ་སྤང་དབང་ཤེས་གཉིས་
སྡོན་ཅིག་དམིགས་ངེས་མིན་པས་སྡོ་སྤང་དབང་ཤེས་ཚོས་ཅན་དུ་བརྒྱུང་བ་ཡང་
མི་འཐད་པར་གསུངས་པ་དང། རང་ལུགས་ཚོས་ཅན་གྱི་དོན་ནི་སྡོན་པོ་དང་སྡོ་
འཛིན་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་སྡེ་ཞེས་གསལ།

གསེར་ཐེང་སྤང་ཆ་ ༣༣༥ ལས། གལ་ཏེ་འདི་ཙམ་ཞིག་གཟུང་བ་
བདེན་མེད་གྱི་དོན་ཡིན་ན། མདོ་སྡེ་པས་ཀྱང་གཟུང་བ་བདེན་མེད་དུ་འདོད་པར་
འགྱུར་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། མདོ་སྡེ་པས་དོན་སྤང་དེ་དབང་པོའི་རྣམ་རིག་
ལས་གཞན་དུ་མི་འདོད་ཀྱང་། རྣམ་པ་དེ་བྱི་རོལ་གྱིས་གཏོད་པར་འདོད་ལ།
འདིར་ནི་བག་ཆགས་ཀྱི་མཐུས་ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྡེ་བར་འདོད་
པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༡༡༡ ལས། བྱེ་སྐྱས་དེ་འདྲའི་རྣམ་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་འདོད་
པ་དང། མདོ་སྡེ་པས་སྡོན་པོའི་རྣམ་པ་སྡོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་ཇུས་གཞན་མ་
ཡིན་པར་གྲུབ་ཐེན་པས་སྡོན་པོའི་རྣམ་པ་ཚོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་མི་འཐད་པ་དང།
སྡོན་པོར་སྤང་བ་དང་སྡོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྡོན་ཅིག་དམིགས་ངེས་མིན་པས་སྡོན་

པོར་སྤང་བ་ཡང་ཆོས་ཅན་དུ་མི་འཐད་པ་དང། གྲེ་སྤྲུམ་དབང་པོས་ཡུལ་འཛིན་
བར་འདོད་ཀྱི། མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་འཛིན་པ་མི་འདོད་པས་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་
ལ་སྔོན་པོར་སྤང་བ་ཡང་ཆོས་ཅན་དུ་མི་འཐད་པ་དང། རང་ལུགས། གཞུགས་
སོགས་ཡུལ་ལྔ་པོ་དེ་དོན་སྤྲུམ་བ་དང་ནམ་རིག་པ་གཉིས་ཀས་མཐུན་སྤང་དུ་བྱུང་
ཅིང། དེ་ནམས་རང་འཛིན་ཚུར་མཐོང་གི་དབང་ཤེས་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་བྱུང་མ་བྱུང་
ཅོད་གཞིར་བྱས་ནས། དོན་སྤྲུམ་བས་དེ་ནམས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་སྤྲུབ་བར་བྱེད་ཅིང།
ནམ་རིག་པས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་ཉགས་ཀྱིས་རང་འཛིན་དབང་ཤེས་དང་
ཇས་གཅིག་དུ་སྤྲུབ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པས། གཞུགས་སོགས་ལྔ་པོ་དེ་རང་རང་གི་
རང་འཛིན་དབང་ཤེས་དང་ཇས་གཅིག་དུ་སྤྲུབ་པའི་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་
ཉགས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ་ཞེས་གསལ།

ནམ་ངེས་དར་ལྷིག་ ༡༥༩ ལས། སྔོན་པོའི་ནམ་བུ་ཆོས་ཅན་དུ་མི་བཟུང་
བའི་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ་སྡེ་བདུན་རྒྱན་དང་འབྲེལ། ཉན་ཐོས་སྡེ་གཉིས་ཀས་
དབང་ཤེས་མ་འཁྲལ་བ་ལ་སྔོན་པོར་སྤང་བ་སྔོན་པོ་ཉིད་དུ་ཁས་སྦྱངས་པའི་ཕྱིར་
སྔོན་པོར་སྤང་བ་ཅོད་གཞིར་འཐད་པ་དང། སྔོན་པོར་སྤང་བ་ཅོད་གཞིར་མི་འདོད་
པ་ནི། སྔོན་པོ་སྤང་བ་དང་སྔོན་པོར་སྤང་བ་གཉིས་ཁྱད་པར་མ་བྱེད་པའི་གཏམ་
ཡིན་པ་དང། དེ་ལྟར་ན་ཡང་ཉགས་བཞོད་པའི་ཆེ་སྔོན་པོ་ཅོད་གཞིར་བཟུང་དགོས་
པ་གསལ་ལོ། །

ལེགས་བཤད་གསེར་བློང་ ༣༣༣ ལས། སྦྱོར་བ་འདིའི་ཆོས་ཅན་གྱི་དོན་
ནི། སྤང་བ་དང་དེ་སྤང་གི་མྱོ་གཉིས་སོ་ཞེས་གསུངས།

སྐབས་ལྔ་པའི་མཐའ་དབྱེད་ ༣༧ ལས། སྟོན་པོ་དང་དེའི་སྟོ་དག་ལྟན་ཅིག་
དམིགས་པ་ངེས་པའི་བྱིར། ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།
སྟོན་པོ་དང་སྟོ་འཛིན་དབང་མངོན་གཉིས་ཚོས་ཅན། རྩས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟན་
ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་བྱིར། མཐའ་དབྱེད་པ་ལ། ཁ་ཅིག །སྟོན་པོ་དང་སྟོན་
པོ་འཛིན་པའི་སྟོ་གཉིས་ཚོས་ཅན། རྩས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་
ཡིན་པའི་བྱིར་ཟེར་ན། འོ་ན་སྟོན་པོ་འཛིན་པའི་སྟོ་ཡོད་ན་སྟོན་པོ་ཡོད་པས་ཁྲབ་
པར་ཐལ། སྟོན་པོ་དང་སྟོན་པོ་འཛིན་པའི་སྟོ་གཉིས་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་
པའི་བྱིར། འདོད་ན། སྟོན་པོ་ཆད་མས་མ་དམིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ཚོས་ཅན། དེར་
ཐལ། དེའི་བྱིར། ཞེས་སྟོ་འཛིན་དབང་མངོན་ཚོས་ཅན་དུ་བརྒྱུད་ཡོད་ལ། སྟོན་པོ་
འཛིན་པའི་སྟོ་ཡོད་ན་སྟོན་པོ་ཡོད་པས་མ་ཁྲབ་པས་སྟོན་པོ་འཛིན་པའི་སྟོ་ཚོས་
ཅན་དུ་མི་འཐད་པར་གསུངས།

བར་ངེས་སྟེ་དོན་ལས། གཞུགས་དང་གཞུགས་འཛིན་པའི་ཆད་མ་རྩས་
གཞན་དུ་གྲུབ་པ་འཛིན་པའི་སྟོ་དེ་གཞུགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་འཛིན་
པའི་སྟོ་མིན་པ་དང་། གཞུགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་འཛིན་པའི་སྟོ་ཡིན་
ན་སྟོ་དོན་མཐུན་ཡིན་དགོས་པ་གསུངས་ལ། དེ་བཞིན་གཞུགས་དང་གཞུགས་
འཛིན་རྟོག་པའང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་མིན་པ་གསུངས།

རྩེ་བཙུན་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༡༡ ལས། གཞུགས་དང་གཞུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་གཉིས་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་གསུངས་ཡོད།

རྟོགས་དེའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ངོས་བརྒྱུད་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ།

རྟགས་དེའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི། རིགས་རྒྱན་
༡༠༣ལས། བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་ནི་རྩུབ་གཞན་བཀག་པ་ཙམ་ཡིན་ལོ་ཞེས་
གསུངས་ཤིང། ཡང་དེ་ནི་ད་༡༠༣ལས། ཁ་ཅིག་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་
ཀྱིས་སྟོན་པོ་དང་སྟོ་སྦྲང་དབང་ཤེས་གཉིས་རྩུབ་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པ་ཡིན་ཟེར་བའང་
མི་འཐད་དེ། བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བྱམ་པར་སྦྲང་བ་ཚོས་
ཙན། རྩུབ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ལ་རྩུབ་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་ཤིང་དེ་དགོས་ན་བྱམ་པ་
དང་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བྱམ་པར་སྦྲང་བ་གཉིས་རྩུབ་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བར་
གསུངས་སོ། །

རྩེ་བཅུན་ནཱ་འབྲེལ་ ༤༡༡ ལས། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ལ་ཡུལ་དུས་
རང་བཞིན་གང་ལ་བསྟོས་ཏེ་བྱམ་བདེ་རྩུབ་གཅིག་ཡིན་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད།

ལེགས་བཤད་གསེར་མེད་ ༣༣༣ ལས། དམ་བཅའི་དོན་ནི་དེ་གཉིས་
རྩུབ་ཐ་དད་དུ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ནཱ་རྩུབ་པ་ལྟར་ན་ཐ་དད་བཀག་ཙམ་ཡིན་གྱི།
ནཱ་བདེན་པ་ལྟར་ན་རྩུབ་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པར་འདོད་དེ་ཞེས་གསུངས།

སྟེ་བདུན་རྒྱན་ལས། ནཱ་བདེན་རྩུབ་སོ་སོ་ནས་འབྱེད་པ་མི་འཐད་ཅིང་
གཉིས་ཀའི་ལུགས་ལ་རྩུབ་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པ་དང་། རྩུབ་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་
གཉིས་ཀ་གང་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་པ་མེད་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ནི་ད་ ༡༤ ལས། ད་
ནི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་གཞན་དག་ལ་ནཱ་བདེན་
པ་ལྟར་ན་རྩུབ་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། ནཱ་རྩུབ་པ་ལྟར་ན་རྩུབ་གཞན་

མ་ཡིན་པ་ཙམ་དུ་སྐྱབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་རྣམ་པ་ཚེས་ཅན་དུ་འཛིན་ན་བདེན་
ཡང་། རྣམ་པ་ཚེས་ཅན་ཡིན་པ་ལ་གོང་དུ་སྦྱོན་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །དེས་ན་སྔོན་པོ་
སོགས་ནི་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སོགས་དང་ཟུམ་གཅིག་དུ་འདོད་པ་ལ་རྣམ་བདེན་
རྩན་གཉིས་ཀ་མཐུན་པའི་བྱིར་དང་། ཚེས་ཅན་དུ་ཡང་སྔོ་སོགས་ཉིད་གཟུང་བྱ་
ཡིན་པར་བཤད་ཟིན་པའི་བྱིར། ཟུམ་གཅིག་དུ་སྐྱབ་པ་དང་ཟུམ་གཞན་མ་ཡིན་པར་
སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀ་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་པ་མེད་ལ། གང་དུ་བསྐྱབས་ཀྱང་འདོད་པའི་
དོན་འབྲུག་པ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་མེད་དེ། དེ་གཉིས་གང་ཡིན་ཀྱང་བྱི་དོན་ཡིན་པ་
འགལ་བའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས།

མཁས་བླུ་ཁྲི་ག་ཆེན་ ༣༠༥ ལས། དེས་ན་རྗེས་དཔག་དེ་ལ་དེ་གཉིས་རྗེས་
གཅིག་དུ་འཛིན་པའི་འཛིན་སྐྱངས་ཡོད་ན། རྗེས་དཔག་དེའི་རྒྱ་ལས་གོམས་པར་
བྱས་པ་ལས་སྦྱེས་པའི་འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལའང་འཛིན་སྐྱངས་དེ་ཡོད་མི་དགོས་
ཏེ། སྦྱོར་ལམ་ལ་རྟོགས་པའི་འཛིན་སྐྱངས་ཡོད་ཀྱང་མཐོང་ལམ་ལ་ཡོད་མི་དགོས་
པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་རྗེས་གཅིག་དུ་སྐྱབ་ཀྱང་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གིས་དེ་གཉིས་
རྗེས་གཅིག་དུ་རྟོགས་པ་ལྟར་དེ་གོམས་པར་བྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་
མཉམ་བཞག་གི་འཛིན་སྐྱངས་ལ་དེ་ཡོད་མི་དགོས་ཏེ། སྦྱོར་ལམ་ལ་རྟོག་པའི་
འཛིན་སྐྱངས་ཡོད་ཀྱང་མཐོང་ལམ་ལ་ཡོད་མི་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །

ལྷང་སྐྱེ་བླུ་མཐའི་ཆོག་ཟིན་ ༣༠༦ དུ། བྱམ་པའི་དོན་སྦྱི་རྗེས་སུ་མ་བླུ་
པས། བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་བྱམ་པའི་དོན་སྦྱི་གཉིས་རྗེས་གཞན་གྱིས་སྦྱོང་པར་
སྐྱབ་པ་ན་དེ་གཉིས་རྗེས་གཅིག་དུ་སྐྱབ་མི་དགོས་པ། སྔོན་པོ་དང་སྔོན་འཛིན་ཤེས་

བ་གཉིས་རྩམ་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ནའང། རྩམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་དངོས་འགལ་
ཡིན་པས། རྩམ་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པས་རྩམ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་དང་། རྩམ་
རིག་པའི་ལུགས་ལ་བདེན་མེད་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་མེད་འགག་ཡིན་
དགོས་པ་སེམས་ཅིང་པའི་རང་གཞུང་དུ་མི་སྤང་བ་དང་། རྩེ་ཡབ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་
ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས་ཚུལ་མི་སྤང་ཞེས་སོགས་གསལ་ལོ། །

རིགས་རྒྱན་ ༡༡༠ ལས། རྩམ་བདེན་རྒྱན་གཉིས་ཀ་དེ་གཉིས་དེ་གཉིས་
རྩམ་གཅིག་ཏུ་འདོད་པར་འདྲ་ལ། རྩམ་བདེན་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་ལྟན་ཅིག་
དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་རྩམ་གཅིག་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་བྱུང་ན།
བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པ་སྤང་བ་ཆོས་ཅན། རྩམ་གཅིག་
ཡིན་པར་ཐལ། ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྲབ་པ་ཁས་སོ་ཞེས་རྩམ་
བདེན་པའི་ལུགས་ལ་འདྲ་སྟོན་པོ་དང་སྟོན་འཛིན་ཤེས་པ་གཉིས་རྩམ་གཞན་གྱིས་
སྟོང་པར་བསྒྲུབ་ན་དེ་གཉིས་རྩམ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་མི་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །

རྩམ་ངེས་དང་ལྷིག་ ༡༡༡ ལས། སྟོན་པོ་དེ་སྟོ་སྤང་དབང་ཤེས་དང་རྩམ་ཐ་
དད་རྩམ་པར་བཅད་ཅིང་གྱི་མེད་པར་དགག་པ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་གྱི། མ་ཡིན་དགག་དང་
རྩམ་གཅིག་པ་སོགས་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱར་འཛིན་པ་མིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྟགས་དེའི་གཏན་ཆོགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱུང་བ།

རྟགས་དེའི་གཏན་ཆོགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱུང་བ་ནི། རིགས་རྒྱན་
༡༠༣ལས། ལྟན་ཅིག་པ་ནི་དུས་གཅིག་པ། དམིགས་པ་ནི་རྟོགས་པ། ངེས་པ་ནི་
ཁྲབ་པའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ནི་ད་ ༡༠༣ ལས། སྟོན་པོ་ཆོས་ཅན། སྟོན་འཛིན་

དུས་གཅིག་པས་ན་ལྷན་ཅིག་དམིགས་པ་ནི་རྟོགས་པ། དེས་པ་ནི་གཅིག་རྟོགས་པ་
ལ་ཅིག་ཤོས་རྟོགས་པས་ཁྲབ་པའོ་ཞེས་གསུངས།

ནུས་དེས་དར་རྒྱུ་ག་ཡུལ་ས། ལྷན་གཅིག་པ་ནི་དུས་གཅིག་པ་དང་།
དམིགས་པ་ནི་རྟོགས་པ་དང་། དེས་པ་ནི་སྡོམ་པོ་རྟོགས་ན་སྡོམ་པོ་རྟོགས་པ་དང་།
གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་ལ། སྡོམ་པོ་རྟོགས་ན་སྡོམ་པོ་རྟོགས་པ་དང་གྲུབ་བདེ་རྣམས་
གཅིག་ཏུ་སྦྲེས་པ་དེས་པར་དེའི་རིགས་ལ་གནས་པས་ཁྲབ་པའི་དོན་ཡིན་གྱི་ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ནུས་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཡུལ་ས། དེས་ན་སྡོམ་པོ་དམིགས་པའི་
ཆོ། སྡོམ་པོ་དམིགས་བྱེད་གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པར་དེས་པས་ཁྲབ་པ་
དང་། སྡོམ་པོ་དམིགས་པའི་ཆོ་སྡོམ་པོ་སྡོམ་པོ་ཁྲབ་པའི་གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་
ཏུ་ཡོད་པར་དེས་པས་ཁྲབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

གཉལ་སྟོན་དཀའ་འགྲེལ་ཡུལ་ས། དེའི་དོན་གཞི་ལ་བཀར་ན་སྡོམ་པོ་དང་
སྡོམ་པོ་མངོན་སུམ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཡིན་ཏེ། སྡོམ་པོ་དམིགས་བྱེད་
ཀྱི་ཆད་མ་དང་། སྡོམ་པོ་མངོན་སུམ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་གཉིས་གྲུབ་བདེ་
རྣམས་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྟོག་ནུས་འགྲེལ་ཡུལ་ས། སྡོམ་པོ་དང་སྡོམ་པོ་དབང་མངོན་གཉིས་
དུས་མཉམ་པར་ཚུན་ཐ་དད་པ་གང་ཞིག་སྡོམ་པོ་ཡོད་ན་སྡོམ་པོ་དབང་མངོན་ཡོད་
དགོས། དེ་ཡོད་ན་སྡོམ་པོ་ཡོད་དགོས་པ་དེ། སྡོམ་པོ་དང་སྡོམ་པོ་དབང་མངོན་
གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཡིན་པའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

པཌ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༡༩ ལས། སྟོན་པོ་དང་སྟོ་
འཛིན་དབང་མངོན་པན་ཚུན་ཟ་དད། སྟོན་པོ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་དང་སྟོ་འཛིན་
དབང་མངོན་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་གཉིས་འབྲལ་མི་རུང་དུ་ལྷན་ཅིག་གནས་པ་
དེ། སྟོན་པོ་དང་སྟོ་འཛིན་དབང་མངོན་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་
མཆན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

རྩེ་བཅུན་རྣམ་འགྲེལ་ ༩༡ ལས། དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་
དེ་གཉིས་ལྷུལ་དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་སྟོས་ཀྱང་སྟབ་བདེ་རྩས་གཅིག་ཡིན་དགོས་
པར་གསལ་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་གཟུགས་དང་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གཉིས་ལ་
སྟེར་བྱ་བ་ཏུ་གོ་རྒྱུ་ཡིན་མིན་དབྱེད་དགོས་ལ།

ཆད་མ་རིགས་རྒྱུན་ ༡༠༣ ལས། བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་། བྱམ་འཛིན་རྟོག་
པ་ལ་བྱམ་པར་སྤང་བ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

སྟེ་བཅུན་རྒྱུན་ ༡༧ ལས། གཟུགས་སོགས་ལྷུལ་ལྔ་པོ་རང་རང་གི་རང་
འཛིན་དབང་ཤེས་དང་རྩས་གཅིག་ཏུ་སྟབ་པས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་
ཀྱི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས།

རིགས་རྒྱུན་ལས། སྟོན་པོ་དང་སྟོ་སྤང་དབང་ཤེས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་
མ་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ ༡༠༣ ལས། སྟོན་པོ་དང་སྟོ་སྤང་དབང་ཤེས་
གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་རྩས་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྟབ་པའང་
མི་འཐད་དེ། དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། རྟགས་མ་སྟབ་ན།
སྟོན་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཆོས་ཅན། སྟོ་སྤང་དབང་ཤེས་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་

བདག་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པར་ཐལ། སྔོན་པོ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཁྲབ་པ་ཁས། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

མངོན་སུམ་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་ ༣༩༥ ལས། གཏན་ཆོགས་ཀྱི་དོན་ནི། སྔོན་
པོ་དམིགས་ན་སྔོ་འཛིན་དམིགས་པ་དང་། སྔོ་འཛིན་དམིགས་ན། སྔོན་པོ་དམིགས་
པའི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ། སྔོ་འཛིན་གྱིས་སྔོན་པོ་དམིགས་ཀྱང་དེ་དམིགས་པའི་རང་
རིག་གིས། སྔོན་པོ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྔོན་པོ་དམིགས་ན། སྔོ་
འཛིན་དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཅིག་ཤོས་ལའང་སྐྱར་ཏེ། དུལ་
གཞན་གཉིས་བྱལ་བ་དེ་རྩལ་གཅིག་པས། དུལ་གཉིས་པོ་དོན་གཞན་འགོག་པ་
ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྔ་མ་ཁ་ཅིག་སེམས་ཙམ་འགོག་པ་ན། དུག་གི་གཅིག་
སྐྱར་བའི་རིགས་པས་ཕྱི་རོལ་བདེན་པ་འགོག་ཀྱས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ཙམ་འགོག་མི་ཀྱས་
ཏེ། དེ་ལྟ་ན་དུས་ཆ་ལ་བརྟགས་པའི་འགལ་བའི་ཆོས་དུ་མ་འདུས་པས་ཤེས་པ་
ཙམ་ཡང་འགོག་ཀྱས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་ཟེར་བ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་
མཚུངས་ཏེ། དབང་ཤེས་ལ། དུལ་རགས་པ་ཆ་དང་བཅས་པ་སྐྱང་བས་ཁྲབ་པས།
ཤེས་པ་སྤོང་བའི་རང་རིག་ལ་གཉིས་སྐྱང་བྱལ་བས་ཤེས་པ་ཆ་བཅས་སུ་སྐྱང་བ་མི་
སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གར་ལ་སོགས་པ་ལ་སྐྱེས་བྱ་དུ་མས་སྐྱན་མོང་དུ་བལྟ་བ་ལ། ལྟ་
སྐྱོན་གྱི་མིག་ཤེས་གྱིས་དམིགས་ཆོད་ཀྱི་ཤེས་བྱ་གར་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་བའི་
ལྟ་སྐྱོན་མིག་ཤེས་དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་འགའ་ཡང་མེད་པས། དེས་མ་ངེས་པ་
མེད་དོ། །ལྟ་སྐྱོན་གྱིས་སྔོ་འཛིན་དང་དེ་ཡིས་དམིགས་ཆོད་ཀྱི་སྔོན་པོ་གཉིས་ལྟན་
ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་བྱལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་སྔོན་པོ་དང་། སྔོར་སྐྱང་ཤེས་པ་ལྟན་ཅིག་

དམིགས་ངེས་སུ་གྲུབ་པ་ལ་གཞོན་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། ཞེས་སྣང་བྱིན་གྱི་སྡོ་
འཛིན་དང་དེས་དམིགས་ཆད་ཀྱི་སྡོན་པོ་གཉིས་སྟུན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པར་
གསུངས་སོ། །

རྟགས་དེའི་མཐུན་དཔེ་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱང་བ།

རྟགས་དེའི་མཐུན་དཔེ་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དབྱང་བ་ནི། རིགས་རྒྱན་
༡༠༣ལས། དཔེར་ན་རྒྱ་བ་གཉིས་སུ་སྤང་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བཀོད།

རྣམ་ངེས་དར་རྟེན་༣༡༠ལས། ཁ་ཅིག་མཐུན་དཔེ་གཞུང་དུ་གསུངས་པ་
སོར་བཞག་བྱས་ནས་དབང་ཤེས་འབྱུང་བ་ལ་སྤང་བའི་རྒྱ་བ་གཉིས་དཔེར་བྱེད་པ་
མི་འཐད་དེ། མཐུན་སྟུགས་ལ་རྟགས་མཐོང་བ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་བྱིར་རྟེ། དེ་
གཉིས་ཆད་མས་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར་དང་། འབྲེལ་བ་མེད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས།

སྡེ་བདུན་རྒྱན་༡༡༩ ལས། གཞན་དག་སྟུན་ཅིག་དམིགས་ཞེས་པའི་
དམིགས་པ་ཆད་མས་དམིགས་པ་ལ་བྱས་ནས། སྟུན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་
ཀྱི་མཐུན་དཔེར། རྒྱ་གཉིས་དང་རྒྱ་གཉིས་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་འབྱུང་བ་བཞིན་ཞེས་
འགོད་པ་ནི་དཔེར་ན་ལྟ་བུ་མ་བཞག་པ་སྟེ། རྒྱ་གཉིས་ཆད་མས་དམིགས་པར་ཐལ་
བའི་བྱིར་རོ་ཞེས་སོགས་གསུངས།

རྣམ་ངེས་དར་རྟེན་༣༡༡ལས། དཔེར་ན་དབང་ཤེས་འབྱུང་བ་ལ་རྒྱ་བ་
གཉིས་སུ་སྤང་བ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དཔེར་བཀོད།

སྡེ་བདུན་རྒྱན་༡༢༡ལས། དཔེར་ན་སྡོ་དང་མཉན་བྱ་བཞིན་ཞེས་བཀོད་
ཡོད། འདི་ལ་སྟུན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་མིན་དབྱང་དགོས།

ལེགས་བཤད་གསེར་སྒྲིང་༣༣ ལས། བདེ་བ་དང་དེ་སྒྲིང་བའི་རིག་པ་
བཞིན་ཞེས་བཞོད།

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལ་དབྱུང་བ།

སེམས་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་ནམས་རྣམས་ལྟན་ཅིག་
དམིགས་ངེས་ཡིན་ནམ་མེད། དེ་ནམས་རྣམས་གཅིག་གསལ་ཐ་དད་ཞེ་ན། སྡེ་བདུན་
ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་ ༡༥༡ ལས། འོ་ན་གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་
སེམས་བྱུང་ནམས་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པ་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་
འཁོར་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ནམས་རྣམས་ཐ་དད་ཡིན་ན་བདག་གཅིག་འབྲེལ་མེད་ཅིང་།
དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་དེ་བྱུང་འབྲེལ་མེད་པས་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་དུ་འགྱུར་
ལ། དེ་འདོད་ན། ཉེན་དང་བཉེན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་མོ། །དེ་འདོད་ན། གཙོ་བོ་དང་
འཁོར་ཀྱི་ནམ་གཞག་བཏགས་པ་ཅམ་དུ་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་
ཅན། རྒྱུད་གཅིག་ལ་རྟོག་པ་རིགས་མཐུན་རྣམས་ཐ་དད་དུ་མ་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་ཡོད་
པར་ཐལ། གཙོ་བོ་ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་རྟོག་
པ་ནམས་རྣམས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཞེས་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་
སེམས་བྱུང་ནམས་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལྟར་མིན་ན། དེ་དག་རྟོན་དང་
བཉེན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་། རྒྱུད་གཅིག་ལ་རྟོག་པ་རིགས་རྣམས་ཐ་དད་པ་དུ་
མ་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་བར་ཐལ་བའི་སྟོན་གསུངས་མོ། །དེ་བཞིན་དུ། སེམས་དང་
སེམས་བྱུང་རྣམས་གཅིག་དུ་འདོད་པའི་མཁས་པ་དང་ལུང་མང་རོ། །

མདོད་ཀྱི་འབྲེལ་པ་མདོན་པའི་རྒྱན་ ༩༡ ལས་ནི། དེ་དག་ལ་འབགས་པ་

སོགས་མེད་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་ལས། དགེ་སྦྱོང་དང་བྲམ་ཟེ་ལ་ལ་མིང་ལས་སེམས་ཅམ་
ཞིག་རྣམས་སུ་འདོད་ལ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་རྣམས་ནི་མི་འདོད་པ་གང་དག་
ཡོད་པ་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལྷ་ཉིད་འཐད་པ་མིན་ཕྱིར་དང་། །དེ་
ཡི་གནས་སྐབས་སྦྱོན་ཕྱིར་དང་། །བྱེད་རྒྱ་བྱེད་བྲག་མེད་ཕྱིར་དང་། །ལུང་དང་
འགལ་བར་འཇུག་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སྦྱོན་བརྗོད་པར་མཛད་དེ། དེའི་དོན་ནི་ཚོར་བ་ལ་
སོགས་པ་སེམས་ལས་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་ན་ལུང་སོ་ལྷར་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་
ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ལུང་སོར་
བཏགས་པར་འདོད་ནའང་སེམས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་བྱེད་
པ་ཐ་དད་ཡོད་ན་དངོས་སོ་ཐ་དད་དུ་ཐལ་བ་དང་། ཐ་དད་མེད་ན་གནས་སྐབས་དང་
གནས་སྐབས་ཅན་གྱི་དབྱེ་བ་ཉིད་མི་འཐད་པའི་སྦྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་
སེམས་བྱུང་དེ་དག་ལུལ་དང་དབང་སོ་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་རྒྱ་ལ་
བྱེ་བྲག་མེད་པ་ལ་འབྲས་བུ་ལ་ཁུད་པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་དང་། མདོ་ལས་ཀྱང་།
སེམས་དང་ལྟན་ཅིག་སྦྱེས་པའི་ཚོར་བ་དང་འདྲུ་ཤེས་དང་སེམས་པ་དང་རེག་པ་
དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་
མོངས་པར་བྱས་པའི་སེམས་མི་འགྲོལ་ལོ། །གཉི་སྤྱག་གིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་
པར་བྱས་པའི་རིག་པ་མི་མཐོང་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སེམས་ནི་འདདོ་ཆགས་ཀྱིས་ཀུན་
ནས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་དོ། །དད་པས་རྣམ་པར་བྱང་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས་པའི་ལུང་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཡིན་
ནོ། །གཞན་ཡང་། སྦྱོན་འདི་དག་ཀྱང་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་

རྒྱུ་གཅིག་ཏུ་འདོད་ན་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་རྟེ། སེམས་དང་
སེམས་བྱུང་དག་དེར་བཤད་པ་ན་གཅིག་ཏུ་འདོད་པའི་བྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་དེ་དག་སྔ་
བྱི་བ་དག་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱ་ཡིན་གྱི་དུས་མཉམ་པ་གཅིག་ཡིན་པས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ན། དེ་དག་ནི་དུས་མི་མཚུངས་པའི་བྱིར་མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་
སེམས་དང་པ་ལ་སོགས་པའི་དགེ་བ་དང་ཁོང་ཁྱོད་ལ་སོགས་པའི་མི་དགེ་བ་དང་
གཅིག་ཡིན་ན་དེའི་ཆེ་སེམས་དེ་དག་རོ་མོ་ཉིད་ཀྱིས་དགེ་མི་དགེར་འགྱུར་རྟེ། རོ་མོ་
ཉིད་ཀྱི་དགེ་མི་དགེ་དེ་དག་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་འང་མཚུངས་
ལྡན་གྱི་དགེ་མི་དགེ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་ཆོར་བ་ལ་
སོགས་པ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉིད་དུ་འང་མི་འགྱུར་རྟེ། དེ་དང་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར་
རོ། །རྒྱ་འབྲས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ནི་སེར་སྒྱུ་བའི་ལུགས་ཡིན་ནོ། །སེམས་སྔ་མ་
ལས་ཆོར་བ་ལ་སོགས་པ་བྱི་མ་བྱུང་བས་ཞེས་བྱ་བའང་རིགས་པ་མ་ཡིན་རྟེ། དེ་
དག་མཚུངས་ལྡན་ལྡན་མཚུངས་པར་གནས་པ་ལས་སྔ་བྱི་བ་ལ་དེ་མེད་པའི་བྱིར་།
དེས་ན་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ནི་ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
ཤིང་། ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསལ་གྱི་བྲེང་བ་ ༡༥༡ ལས། དེ་ལྟར་ན་ཚིད་ལན་
འདི་གཉིས་ཀས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྒྱུ་ཐ་དད་པར་འདོད་པ་སྤང་ཞིང་།
ཐོགས་མེད་སྒྱུ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་འབགས་ཡུལ་གྱི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་དུ་མས་ཀྱང་དེ་
ལྟར་བཀལ་ལོ། །རྩུལ་འདི་ལ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་མོད་ཡི་གེ་
མངས་པས་འདིགས་ནས་མ་བྲིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་
སེལ་ ༡༤༣ ལས། འོ་ན། སྒྲོ་བ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། ལྷ་ཉིད་འཐད་པ་མེད་བྱིར་

དང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་སེམས་སེམས་བྱུང་ཇས་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་ཕྱང་པོ་
ལྷའི་གྲངས་ངེས་མི་འཐད་པར་ཐལ། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་དང་ཚོར་བའི་ཕྱང་པོ་
སོགས་ཇས་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅེས་སོགས་གཞོད་བྱེད་མང་དུ་གསུངས་པ་ཅི་
ཞེ་ན། དེ་ནི་ཇས་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་སྟོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཡིན་ན་རང་ཉིད་
ལ་དེ་མ་ཐག་མཚུངས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་གཞུགས་སོགས་དང་རྣམ་ཤེས་ཇས་
གཅིག་གཤམ། ཐ་དད། ཐ་དད་ན། བྱི་དོན་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ། །གཅིག་ན། ཤེས་བྱ་
ཚཱ་ཅན། ཕྱང་པོ་ལྷའི་གྲངས་ངེས་མི་འཐད་པར་ཐལ། གཞུགས་ཕྱང་དང་རྣམ་
ཤེས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ཇས་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་བརྗོད་ན་འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་
མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རིགས་
པའི་དབང་ལྷག་རྣམ་གཉིས་སོགས་པལ་ཆེ་བ་གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་
སེམས་བྱུང་རྣམས་ཇས་གཅིག་ཏུ་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་འདི་དག་ལ་བརྗོད་
པར་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་རེ་ཞིག་བཞག་གོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སེམས་ཅམ་རྣམ་བདེན་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འཛོག་ཚུལ།

སེམས་ཅམ་རྣམ་བདེན་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འཛོག་པའི་ཚུལ་ནི། རྣམ་
ངེས་དར་ལྷིག་ ༡༩༩ ལས། སེམས་ཅམ་རྣམ་བདེན་པ་རྣམས་དབང་བོའི་མངོན་
སུམ་ལ་བྱི་རོལ་དོན་དུ་སྤང་བའི་ཆ་ལ་བསྐྱད་པ་ཞུགས་ཀྱང། རགས་པ་སྤང་བའི་ཆ་
ལ་མ་རིག་པའི་བསྐྱད་པ་ཅུང་ཟད་མ་ཞུགས་པར་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །སེམས་ཅམ་
རྣམ་རྩལ་པ་རྣམས་ནི་རང་རིག་པའི་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ནི་རང་གི་ཁྱོད་བྱ་དང།
ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་སྤང་བ་རྒྱབ་ཅིང་ཆུ་ལ་ཆུ་བཞག་པའི་ཚུལ་དུ་རིག་པ་ཡིན་

བས་དེའི་འཛིན་སྐྱབས་ལ་མ་རིག་པའི་བསྐྱད་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་ཞུགས་པས། དེ་
མ་གཏོགས་པའི་སོ་སོ་སྤྱི་པོའི་རྒྱུད་ལ་མ་རིག་པའི་བསྐྱད་པ་མ་ཞུགས་པའི་ཤེས་
བ་མེད་པར་བཞེད་དོ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩༦༧ ལས། ལུགས་རྣམ་པར་དག་
བ་འདི་ནི། སྤེ་སྤོད་གསུམ་དང་རྒྱུད་སྤེ་བཞི་དགོངས་འབྲེལ་དང་བཅས་པ་མཐའ་
དག་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱ་གཅིག་པ་ལྟར་བཅེ་བས་ཀྱབ་
ནས་བསྐྱབས་ནས་རྣམ་གྲོལ་དོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་ལེགས་པར་འདོན་པའི་སྒོ་
ནས། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པའི་སྒོན་ལམ་ལེགས་པར་བྱལ་པའི་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤྱིང་རྗེ་དང་སྒོན་ལམ་ཀྱི་དབང་གིས་སྤྱིའི་བཞོད་པ་སྤྲ་ཆོགས་
བ་བཟུང་ནས་སེམས་ཅན་སྤྱིད་པའི་རྒྱ་མཆོ་ལས་སྒོལ་བར་བྱེད་པ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྱ་ནས། ལེགས་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱོགས་ཅམ་བཞོད་པ་སྤྱེ། རྒྱས་པར་གཞན་དུ་ཤེས་པར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།

ནམ་བདེན་རྒྱུན་གྱི་བྱད་པར་ལ་རྣམ་པ་རྣམས་སུ་འདོད་མི་འདོད་ཀྱིས་འཛོག་
བ་གཞུང་དག་ལས་བྱུང་། རྣམ་བདེན་རྒྱུན་གཉིས་ཀས་སྔོན་པོ་ཕྱི་དོན་དུ་མ་བྱལ་
པར་འདོད་པ་མཐུན་ལ། སྔོན་པོ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ཡང་མཐུན་ནོ། །འོ་
ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་གང་ཞེ་ན། དེའི་ཚུལ་ཡོད་དེ། རྣམ་པ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་
མིན་གྱི་རགས་པའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་གོ་དགོས། དེ་ལྟར་རྣམ་རྒྱུན་པས་སྔོན་པོ་ཕྱི་
དོན་མ་ཟད་རགས་པ་ཅམ་དུ་ཡང་མི་འདོད་པར་སྔོན་པོ་རགས་པ་རྟོག་བཏགས་
ཅམ་ལས་རྣམས་སུ་མེད་པར་འདོད། རྣམ་བདེན་པ་བས། སྔོན་པོ་རགས་པར་བྱལ་ན་

ཕྱི་དོན་དུ་གྲུབ་མི་དགོས་པས་སྔོན་པོ་རགས་པར་ཇས་སུ་གྲུབ་པར་འདོད་དོ། །དེ་
ནི་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་ཡིན་ལ། ཡུལ་ཅན་སྔོན་འཛིན་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རྣམ་བཤེན་
རྩལ་གཉིས་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དེ་ལ་སྔོན་པོ་ཕྱི་དོན་དུ་སྒྲུབ་བའི་ཆ་ནས་འཁྲུལ་
བར་འདོད་པ་འབྲེལ། སྔོན་པོ་ཤེས་པའི་ཇས་སུ་སྒྲུབ་བའི་ཆ་ནས་མ་འཁྲུལ་བར་
འདོད་པ་ཡང་འབྲེལ། །འོ་ན་གང་མི་འབྲེལ་ན། སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྔོན་པོ་
རགས་པར་སྒྲུབ་བའི་ཆ་ལ་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་གྱི་ཆ་ནས་འདོད་པ་མི་འབྲེལ། རྣམ་
བཤེན་པས་རགས་པ་སྒྲུབ་བའི་ཆ་ལ་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱིས་མ་བསྐྱེད་པ་དང་མ་
འཁྲུལ་བར་འདོད་ལ། རྣམ་རྩལ་པས་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དེ་སྔོན་པོ་རགས་པ་སྒྲུབ་
བའི་ཆ་ལ་མ་རིག་པས་བསྐྱེད་པ་ཞུགས་པ་དང་འཁྲུལ་བར་འདོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་
གཞུང་རྣམས་སུ་རྣམ་པ་ཇས་སུ་བ་ཏུ་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པ་ཞེས་པ་དེ་རྣམ་པ་
གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ལ་མི་བྱ་ཡི་རགས་པའི་རྣམ་པ་ཉིད་ལ་བྱའོ། །

ཡང་གཞུང་རྣམས་སུ་རྣམ་བཤེན་རྩལ་གཉིས་ཀྱིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་
གྱི་རྟགས་ཀྱིས། སྔོན་འཛིན་དང་དེ་ཡི་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཇས་གཅིག་ཏུ་གྲུབ་པར་འདོད་
པ་དང་མི་འདོད་པའི་ཆ་ནས་རྣམ་བཤེན་རྩལ་གྱི་བྱེད་པར་འཛོག་པ་གསུངས་པའི་
དོན་ནི། སྔོན་པོ་དང་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཇས་གཞན་གྱིས་སྟོང་སྟེ།
ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་དེས་དེ་གཉིས་ཇས་གཞན་
གྱིས་སྟོང་ཅམ་དུ་སྐྱབ་པ་ལས་ཇས་གཅིག་ཏུ་མི་སྐྱབ་པར་འདོད་པ་མཐུན་ལ། དེ་
བཞིན་སྔོན་པོ་དང་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་གཉིས་ཚོས་ཅན། ཇས་གཅིག་ཡིན་ཏེ།
ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་དེས། དེ་གཉིས་ཇས་གཅིག་

ཏུ་སྐྱབ་པ་འང་འདོད་པ་མཚུངས་སོ། །

འོ་ན་གཞུང་ལས་གསུངས་པ་དེའི་དོན་གང་ཞེ་ན། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་
ཀྱི་ཉགས་ཐམས་ཅད་ལ་མིན་གྱི་ཉགས་བྱེ་བྲག་པ་གཅིག་གི་སྟེང་ནས་ཡིན་ལ། དེ་
ཡང་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་དེ་ལ་སྦྱང་བའི་སྟོན་པོ་
རགས་པ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རྩས་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཉགས་འདི་ཡི་སྟེང་ནས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ནམ་བདེན་པས་ཉགས་
དེས་སྟོན་འཛིན་དང་དེ་སྦྱང་གི་རགས་པ་གཉིས་རྩས་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པའི་ཉགས་
ཡང་དག་ཏུ་འདོད་ཅིང། རྣམ་རྒྱུན་པ་ནི་སྤར་གྱི་ཉགས་དེ་ཉགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་
ཏེ། དེ་གཉིས་རྩས་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྟོན་པོ་རགས་པ་ནི་རྟོག་བཏགས་
ཅམ་ལས་མ་བྱུབ་ལ། གལ་ཏེ་དེ་རྩས་སུ་བྱུབ་ན་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་བྱུབ་དགོས་པར་
འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་ཉགས་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་སྟེང་ནས་
ནམ་བདེན་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་
ཀྱི་ཉགས་ཐམས་ཅད་ལ་བསྐྱབ་བྱ་རྩས་གཅིག་ཏུ་དགོས་པ་སྐྱབ་མི་རུས་ཤིང་མི་
འདོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ། སྟོན་འཛིན་དང་སྟོན་པོ་རགས་པ་གཉིས་པོ་དེ་ཆོས་ཅན།
རྩས་གཞན་གྱིས་སྟོང་སྟེ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅས་པའི་ཉགས་
དེ་ཡང་། རྣམ་བདེན་རྒྱུན་གཉིས་ཀས་ཉགས་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་མཐུན་ལ། དེ་
འབྲའི་ཉགས་དེས་ཀྱང་སྟོན་འཛིན་དང་དེ་གཉིས་རྩས་གཞན་གྱིས་སྟོང་ཅམ་སྐྱབ་ཀྱི་
རྩས་གཅིག་ཏུ་མི་སྐྱབ་པར་འདོད་པ་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འོ་ན་གསེར་ཐེང་ ༣༣༣ ལས། གང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་པའི་ཕྱིར་

ཏེ། དེ་ལ་ཇུས་ཐ་དད་མེན་པས་བྱུག། བདེ་བ་དང་དེ་སྤྱིང་བའི་རིག་པ་བཞི། སྟོན་
 སོར་སྤང་བ་དང་དེ་འཛིན་པའི་སྒོ་དག་ཀྱང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་པ་ངེས་པ་ཡིན་ནི་
 ཞེས་པའི་རྟགས་ལས་དོན་དུ་སྤང་བ་དེ་སྤང་མཁན་གྱི་སྒོ་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་མེད་པར་
 གཏན་ལ་འབེབས་སོ། །སྤྱིར་བ་འདིའི་ཚུལ་ཅན་གྱི་དོན་ནི་སྤང་བ་དང་དེ་སྤང་གི་སྒོ་
 གཉིས་སོ། །དམ་བཅའི་དོན་ནི། དེ་གཉིས་ཇུས་ཐ་དད་དུ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་རྣམ་
 རྟུན་པ་ལྟར་ན་ཐ་དད་བཀག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་རྣམ་བཤེན་པ་ལྟར་ན་ཇུས་གཅིག་དུ་
 སྦྱབ་པར་འདོད་དེ་ཞེས་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེན་སྦྱོན་མེད་དེ། ལུང་
 དེའི་དོན་ནི། རྣམ་རྟུན་པ་ལྟར་ན་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་དེ། དེ་འདྲའི་
 ཚུལ་ཅན་དེ་ཇུས་གཞན་གྱིས་སྤྱིང་པར་སྦྱབ་པའི་རྟགས་ཙམ་ཡིན་གྱི། དེ་གཉིས་
 ཇུས་གཅིག་དུ་སྦྱབ་ན་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཞེས་པའི་དོན་དང་། རྣམ་བཤེན་པ་ལྟར་
 བ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་དེ། སྟོན་འཛིན་དང་སྟོ་སྤང་གཉིས་ཇུས་
 གཅིག་དང་ཇུས་གཞན་གྱིས་སྤྱིང་པ་གང་སྦྱབ་ཀྱང་གཉིས་ཀར་རྟགས་ཡང་དག་
 ཡིན་པས། ཇུས་གཅིག་དུ་སྦྱབ་པ་ལའང་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཞིབ་ཆ་བྱས་ན་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པར་སོན་ཡོད་མེད་
 དང་། འཐད་དམ་མི་འཐད་རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱུང་པར་བྱའོ། །

ཡང་འགའ་ཞིག་གིས། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ། བཤེན་མེད་སྦྱབ་པའི་
 རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་མེད་དགག་ངེས་པར་མི་དགོས་སོ་ཞེས་འདོད་པ་ཡོད་ཀྱང་།
 དགོངས་འགྲེལ་ལས། དོན་དམ་པ་ནི་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་
 ཀྱིས་རབ་དུ་བྱེ་བ་ཡིན་པས། ཞེས་སོགས་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་ལུང་རྣམས་དང་དེའི་

ཐད་ཀྱི་བྱང་པའི་ནམ་འབྲེད་ཀྱི་གཞུང་ནམས་དང་འགལ་བར་སྦྲུལ་ཞིང་། དབུ་མའི་གཞུང་དུ་མ་ནས་ཀྱང་དེ་འདྲའི་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་མེད་དགག་དགོས་པ་དང་རྒྱ་མཚན་འདྲའམ་སྦྲུལ་ཡང་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅམ་ནམ་བདེན་རྒྱན་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་རྗེ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་སྡོན་ཀྱི་བྱང་དབང་ནམ་པས་ཀྱང་གསལ་བཤད་མ་མཛད་པར་ཁོ་བོ་ལ་ཆོས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་ལྟ་བུར་ལུས་འདུག་པས་ཅུང་ཟད་གསལ་བར་བྱས་ཡོད་པ་གཞུང་བའི་སྒོ་ཅན་ནམས་ལ་སྦྱེས་སུ་འགྱུར་བའི་ཡིད་རེ་དང་། ཐལ་ཆེ་བའི་ཁོར་འཁྲལ་འདུག་ན་བཟོད་གསོལ་ཞུ་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །

འདིར་པའི་བྱང་དབྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པའི་ལ་རྩས་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་བྱས་པ་དེ་ལ་ཁ་ཅིག་ཁྱེད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༡༠༣ ལས། ཁ་ཅིག་ལྷན་ཅིག་དམིགས་པའི་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྡོན་པོ་དང་སྡོ་སྦྱང་དབང་ཞེས་རྩས་གཅིག་ཏུ་སྦྱབ་པ་ཡིན་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྦྱང་བ་ཆོས་ཅན། རྩས་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པའི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལ། རིགས་པས་ཀྱང་། བུམ་མཁའ་དང་ནམ་མཁའ་འཛིན་པའི་ཆད་མ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རྩས་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པའི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ལྷན་ཅིག་པ་དང་། དམིགས་པ་དང་། པའི་བ་གསུམ་རེ་རེ་ནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ནམས་ཀྱི་དོན་རེ་རེ་ནས་ཆད་བའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་ན། སྡོན་མེད་དེ། འདིར་ལྷན་ཅིག་པ་ནི་དུས་མཉམ་དུ་གྲུབ་པ་ཅམ་མིན་ཀྱི་དུས་མཉམ་དུ་སྦྱེ་བ་ལ་གོ་བའི་ཕྱིར་དོ། ཁོ་ན་རིགས་རྒྱན་ཀྱི་དོན་གང་

ཞེ་ན། དེ་ནི་དུས་མཉམ་དུ་ཆད་མས་ངེས་པ་ཅམ་ལ་དགོངས་པས་སྒྲིན་མེད་དོ་ཞེས་
ཟེར་དགོས་སམ་དབྱང་རྒྱ་དང་། གཞན་ཡང་ལན་གང་ཡོད་བརྟག་པར་བྱ་ཞིང་།

རང་རེའི་རྣམ་འགྲེལ་འབྲས་རྟོག་གཉིས་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༡༠ ལས། ཁོ་
ན་རེ། ཚུར་མཛོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་གཟུགས་ཤེས་པའི་
བདག་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་བར་ཐལ། དེ་ལ་གཟུགས་ཤེས་པའི་རྣམ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེར་
ཐལ། དེ་གཟུགས་ཤེས་པའི་རྣམ་ཡིན་པ་ལ་སྒྲུབ་འཇུག་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དེ་གཟུགས་ལ་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །གཟུགས་དང་
གཟུགས་ཤེས་པའི་རྣམ་ཡིན་པ་གཉིས་ལུས་དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་སྟོས་ནས་གྲུབ་
བདེ་རྣམ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་མ་ཁྲབ་སྟེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་
ཚོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པའི་མངོན་སུམ་
ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཟུགས་ལ་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པའི་མངོན་སུམ་གང་
ཞིག །གཟུགས་དང་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གཉིས་ལུས་དུས་རང་བཞིན་གང་
ལ་སྟོས་ཀྱང་གྲུབ་བདེ་རྣམ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྲབ་པ་ཁས། ཉགས་ཕྱི་མ་གྲུབ་
སྟེ། དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡོངས་འཛིན་བསྐྱས་གྲ་ ༣༥ ལས། ཅུ་བར་འདོད་ན། ཅན་དན་གྱི་བི་དང་
ཅན་དན་གྱི་ཁ་དོག་གཉིས་ཚོས་ཅན། གྲུབ་བདེ་རྣམ་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་
གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གྲུབ་བདེ་རྣམ་གཅིག་ཡིན་ན། རྣམ་གཅིག་ཡིན་
དགོས་པར་གསུངས་སོ། །

རྩེ་བཙུན་གྲུབ་མཐའ་ ༡༢ ལས། གཉིས་པ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། སེམས་ཅམ་རྣམ་

བདེན་པ་དང་། རྣམ་རྒྱུན་པ་གཉིས་ལས། སེམས་ཙམ་པ་གང་ཞིག། རྩེ་མཐོང་གི་
རྒྱུད་ཀྱི་གཞུགས་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་གཞུགས་རགས་པར་སྤང་བའི་ཆ་ལ་མ་རིག་
བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱད་པ་མ་ཞུགས་པར་འདོད་པ་དེ། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དེ་
གང་ཞིག་རྩེ་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུགས་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་གཞུགས་རགས་
པར་སྤང་བའི་ཆ་ལ་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱད་པ་ཞུགས་པར་འདོད་པ་དེ།
གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས།

ལྷང་སྤྱིའི་གྲུབ་མཐའ་ ༡༧༣ ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གསུངས་ཤིང་། དེ་
བཞིན་མཁས་དབང་མང་པོ་ཞིག་རྣམ་ངེས་དར་གྱིག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཡོད་པ་
དང་། གསུངས་འདི་རྣམས་ལྟར་ན། སེམས་ཙམ་རྣམ་བདེན་རྒྱུན་གང་ལྟར་ན་འང་
སོ་སྤྱེས་རྒྱུད་ཀྱི་རང་རིག་མ་གཏོགས་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་ལ་མ་རིག་པས་
བསྐྱད་པ་ཞུགས་པ་དང་། དེའི་གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་གཞུགས་རགས་
པར་སྤང་མི་སྤང་ལ་ཡང་བྱུང་པར་མི་འདོད་པས། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་
བྱེད་ ༡༥༠ ལས། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་སྤང་བ་ཁས་
ལེན་བཞེད་ནས་དེ་ཉིད་བྱེ་བྲག་རྩ་ཆོས་ཅན་དུ་བརྩུང་བ་མ་ཡིན་གྱི་ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༥༦ ལས། གཞན་ཡང་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་ལྷན་ཅིག་
དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱ་སྤང་ན་གསལ་བ་སྤང་ངམ་མི་གསལ་བ་
སྤང་། དང་པོ་ལྟར་ན་མེད་པ་གསལ་སྤང་གི་ཉེས་པ་ཅི་ཞིག་བྱས་ནས་ཆད་མར་
མི་འདོད་པ་ཡིན། ཕྱི་མ་ལྟར་ན་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༥༥ ལས། དེས་ན་དབང་ཤེས་ལ་ཕྱི་རོལ་དོན་མེད་བཞིན་དུ་

གསལ་བར་སྒྲུང་ན། བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་ལ་བསྐྱད་པ་སོགས་འབྲུལ་བའི་རྒྱ་
བཞི་པོ་གང་རུང་ལས་སྟེ་བར་འབྱུང་ལ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩༩ ལས།
སྟོ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་སྤྱི་རོལ་གྱི་བདག་ཉིད་དངོས་སུ་སྒྲུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་
ལྟར་རང་གི་བདག་ཉིད་ཏུ་གྱུར་བའི་སྟོན་པོ་རིག་པ་དེ་ཉིད་དོན་རིག་ཏུ་འདོད་
ཅིང་ཞེན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༩༩ ལས། སྤྱི་རོལ་དོན་གྱི་རྣམ་
པ་མི་སྒྲུང་ན་སྤྱི་རོལ་དོན་གཟུང་དོན་ཏུ་མི་འཛིན་པར་ཐལ་བ་རྣམ་རིག་པ་ལ་
གཞོད་ཐེད་ཏུ་འབྱུག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བ་དེ་གཟུང་དོན་
ཏུ་བྱས་ནས་མི་འཛིན་པ་དེ་བདེན། དེ་འདྲ་རྣམ་རིག་པ་ངས་ཀྱང་མི་ཤེས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་འདི་རྣམས་རྣམ་བདེན་རྒྱུ་གང་གི་དབང་ཏུ་བྱས་
པ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་ལ་གསུངས་
ཚུལ་རིགས་གཉིས་སུ་བྱུང་ངམ་བྱུང་ན་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་སོགས་
དབྱད་པར་བྱའོ། །

ཚད་མ་སྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ་ ༩༩ ལས། སེམས་ཅིམ་པ་ལ་
ཡང་ཤེས་པའི་གཟུང་རྣམ་རྒྱས་ཀྱབ་ཏུ་འདོད་པ་རྣམ་བདེན་པ་དང་། གཟུང་རྣམ་སྟོ་
བཏགས་སུ་འདོད་པ་རྣམ་རྒྱུན་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་ཞེས་གསུངས།

དྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ ༡༡༩ ལས། ལྷགས་འདིས་སྟོ་སེར་ལ་
སོགས་པའི་རྣམ་པ་དངོས་པོར་འདོད་དེ། ཚུལ་གྱི་གྲགས་པའི་བཞེད་པ་ཡང་དེ་
ལྟར་འབྲེལ་བས་ཐ་སྟོད་ཏུ་རྣམ་བདེན་པ་ལྟར་འདོད་པའི་དབྱུ་མ་བཏོ་ཞེས་དང་། ཐ་
སྟོད་ཏུ་སྟོ་སེར་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་རྣམས་དངོས་པོར་མེད་པ་རྣམ་རྒྱུན་པ་ལྟར་

འདོད་པའི་དབྱ་མ་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ལྷ་བ་པས་བཀྲལ་བ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་རྗེ་ཏ་
ལྷན་ཅིག་སྤྲེས་པའི་རྩོམ་པ་འདད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་བཞིན་དུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་ནམ་བཤད་སྙིང་རྒྱན་ལས་ཀྱང་འབྱུང་བ་
དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྗེས་གྲུབ་མཆན་དུ་གསལ་ཞིང།

ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༡༡༡ ལས། དེས་ན་ནམ་རྒྱན་པས་སོ་སོ་སྤྲེ་བོའི་
རྒྱད་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་མ་གཏོགས་པ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པ་མ་ཞུགས་
པའི་ཤེས་པ་མེད་པར་འདོད་ལ། རྣམ་བཤེན་པས་སྡོ་སྦྱང་དབང་ཤེས་དེ་མ་རིག་
པས་བསྐྱད་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་ཞུགས་པའི་ཤེས་པར་འདོད་པས་ཤེས་པ་མ་
འབྲུལ་པའི་སྦྱང་ཡུལ་དང་ཤེས་པ་འབྲུལ་པའི་སྦྱང་ཡུལ་ལ་བཤེན་རྒྱན་དུ་འབྱེད་
བ་འཐད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། ། རྣམ་བཤེན་རྒྱན་གྱི་བྲད་པར་དེ་ལྟར་འཛོག་
དགོས་པ་རྗེ་ཡབ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་མཁས་དབང་དུ་མའི་གཞུང་དུ་
གསལ་བར་འཁོད་ཅིང། འོན་ཀྱང་གོང་དུ་བཀོད་པའི་རྒྱལ་ཆབ་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པས་རྣམ་ངེས་དར་རྒྱུ་ལས་གསུངས་ཚུལ་དེ་ཡང་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པའི་དགོངས་པ་སྒྲན་མེད་པ་བཞེད་ཅིང། ཕྱི་རབས་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དུ་མ་
ཞིག་ཀྱང་དེ་ཉིད་རང་ལུགས་སུ་མཛད་དོ། །

རྣམ་བཤེན་པའི་གཟུང་འཛིན་གངས་མཉམ་སོགས་གསུམ་གྱི་བྲད་པར།

རྣམ་བཤེན་པའི་གཟུང་འཛིན་གངས་མཉམ་སོགས་གསུམ་གྱི་བྲད་པར་ནི།
ལྷེ་བདུན་རྒྱན་ ༤༦ ལས། ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་འཆར་བར་ཁས་ལེན་པ་སྣ་
ཆོགས་གཉིས་མེད་པ་དང། ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་ཡང་གཅིག་ཁོ་ན་འཆར་བ་

ཁས་ལེན་པ་སྒོ་ར་བྱེད་ཆལ་བ་དང། རྣམ་པ་དུ་མ་ཤར་བ་ན་ཤེས་པ་ཡང་དུ་མ་ཁས་
ལེན་པ་རྣམ་ཤེས་གངས་མཉམ་པ་གསུམ་ཡོད་པར་དཔུ་མ་རྒྱན་ལས་གསུངས་པ་
ལས་ཞེས་གསུངས། ལྷུང་སྒྲུབ་གྲུབ་མཐའ་ ༤༡ ལས་གྲང་དེ་བཞིན་གསུངས་སོ། །

རྗེ་བཙུན་པའི་གྲུབ་མཐའ་ ༡༩ ལས། རྣམ་བདེན་པ་ལ་དབྱེ་ན། གཞུང་
འཛིན་གངས་མཉམ་པ་དང། སྒོ་ར་བྱེད་ཆལ་བ་དང། ལྷ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་དང་
གསུམ་ཡོད། དེ་རྣམས་སོ་སོའི་འདོད་ཚུལ་ཡོད་དེ། བྱེ་མ་ལེབ་ཀྱི་གཤོག་སྒྲེང་གི་
ཁྲ་པོ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཁྲ་པོ་འཛིན་པའི་ཆེ། དུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྡོ་མེར་
སོགས་མི་འབྲ་བ་རེ་རེའི་རྣམ་པ་གཏད་ཅིང། དུལ་ཅན་གྱི་ངོས་ནས་གྲང་སྡོ་མེར་
སོགས་མི་འབྲ་བ་རེ་རེའི་རྣམ་པ་རྣམ་བདེན་དུ་སྒྲེ་བར་འདོད་པས་ན་གཞུང་འཛིན་
གངས་མཉམ་པ་དང། དེ་ལྟར་འཛིན་པའི་ཆེ་དུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྡོ་མེར་སོགས་མི་
འབྲ་བ་རེ་རེའི་རྣམ་པ་གཏད་ཅིང། དུལ་ཅན་གྱི་ངོས་ནས་སྡོ་མེར་སོགས་མི་འབྲ་བ་
རེ་རེའི་རྣམ་པ་རྣམ་མེད་དུ་སྒྲེ་བར་འདོད་པས་ན་སྒོ་ར་བྱེད་ཆལ་བ་དང། དེ་ལྟར་
འཛིན་པའི་ཆེ་དུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྡོ་མེར་སོགས་མི་འབྲ་བ་རེ་རེའི་རྣམ་པ་མ་གཏད་
ཅིང་ཁྲ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་གཏད། དུལ་ཅན་གྱི་ངོས་ནས་སྡོ་མེར་སོགས་མི་འབྲ་བ་རེ་
རེའི་རྣམ་པ་རྣམ་མེད་དུ་མ་སྒྲེས་པར། ཁྲ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་རྣམ་མེད་དུ་སྒྲེས་པར་
འདོད་པས་ན་ལྷ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་གསུངས།
རྗེ་བཙུན་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལས་གསུངས་པའི་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པའི་འཛོག་བྱེད་
ནི་སྤར་གྱི་སྒྲེ་བདུན་རྒྱན་སོགས་ལས་གསུངས་པའི་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་གཉིས་
གོ་སྒྲོག་པ་ལྟ་བུར་ཡོད་པས་དབྱུད་གཞི་དང། སྒོ་ར་བྱེད་ཆལ་བ་ཞེས་དང། སྒོ་ར་

ཕྱིད་ཚལ་བ་ཞེས་དང། མྱོ་ལྔ་ཕྱིད་ཚལ་བ་ཞེས་རིགས་གསུམ་ལས་སྔ་མ་གཉིས་
དག་པ་ཡིན།

ནམ་རྩལ་གྱི་ངི་བཅས་ངི་མེད་གཉིས་གྱི་བྱད་པར།

ནམ་རྩལ་གྱི་ངི་བཅས་ངི་མེད་གཉིས་གྱི་བྱད་པར་ནི། སྡེ་བདུན་རྒྱུ་ ༤༦
ལས། ནམ་རྩལ་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་གྱི་སྤང་བ་མཐའ་དག་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་གྱི་
དབང་གིས་སྤང་བ་ཡིན་པས། དེ་ལོག་ན་ལྷོག་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ལ་རྩལ་སྤང་
མེད་པར་འདོད་པ་ངི་མེད་པ་དང། ཀུན་རྫོབ་གྱི་སྤང་བ་མ་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་གང་
ཡང་མེད་པས་དེ་ལོག་ཀྱང་མི་ལྷོག་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་རྩལ་སྤང་ཡོད་པ་
ངི་བཅས་པ་གཉིས་ལས་ཞེས་གསུངས། ལྷང་སྤྱིའི་བྱུང་མཐའ་ལ་ ༡༨༥ ལས། འདི་
གཉིས་གྱི་བྱད་པར་ནི། ཀུན་རྫོབ་གྱི་སྤང་བ་མཐའ་དག་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་གྱི་
དབང་གིས་སྤང་བ་ཡིན་པས། དེ་ལོག་ན་ལྷོག་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ལ་རྩལ་སྤང་
མེད་པར་འདོད་པ་ངི་མེད་པ་དང། ཀུན་རྫོབ་གྱི་སྤང་བ་ནི་མ་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་
གང་ཡང་མེད་པས། དེ་ལོག་ཀྱང་མི་ལྷོག་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་རྩལ་སྤང་
ཡོད་པར་འདོད་པ་ངི་བཅས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་བཤད་ཚུལ་གཅིག་དང། ཡང་ནམ་
མཁའ་ལ་ཐམས་ཅད་སྤང་མི་སྤང་ལ་བྱད་པར་མེད་ཀྱང་ཚུལ་དེ་མང་དུ་བསྐྱབ་མི་
བསྐྱབ་གྱིས་ངི་བཅས་ངི་མེད་དུ་བཞག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཉན་རང་རིགས་ངེས་གྱིས་
ཆོས་གྱི་བདག་མེད་མ་རྟོགས་པར་མཐུན་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་པ་མང་མི་མང་གིས་
ཆོས་གྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོད་པ་དང་མེད་པར་འདོད་པའི་རང་རྒྱུད་པ་གཉིས་
སུ་གྲགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའི་བཤད་ཚུལ་གཅིག་དང། ཡང་མེས་ཀྱི་ངོ་བོ་

ལ་གཉིས་སྤང་གི་ནི་མས་བསྐྱད་པར་འདོད་པ་ནི་བཅས་དང། ནི་མ་སྒོ་བྱར་བ་ཡིན་
པས་སེམས་ཀྱི་ངོ་མོ་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བསྐྱད་པར་འདོད་པ་ནི་མེད་པ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་པའི་བཤད་ཚུལ་གསུམ་བུར་བའི་སྤྲ་མ་གཉིས་གྲགས་ཆེ་ཞིང་ལུགས་གསུམ་
གས་ས་སྡེ་དང་ཆད་མ་སྡེ་བདུན་རྗེ་ཏ་རི་སོགས་ཀྱི་ལུང་མང་དུ་འདེན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ལྷང་སྤྱ་རང་གི་འདོད་པ་ནི་དེ་ལྟར་ལུགས་གསུམ་བཞེད་ནས་ལུགས་སྤྲ་མ་
དེ་མཁས་བྱུ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་སྡེ་བདུན་རྒྱན་དུ་སྒྲིགས་ཅིན་བཞེད་པ་ལས་
རྗེ་ཡབ་སྤྲ་མ་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་བཅས་ནི་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་པལ་བ་
མི་སྤང་བ་དང། ཁྱད་པར་དུ་ལུགས་སྤྲ་མ་འདི་མི་འཐད་པ་དང། ལུགས་དང་པོ་
ཡང་འཐད་པར་དཀའ་ཞིང་ལུགས་བར་པ་ཅུང་ཟད་བཤད་དུ་ཡོད་ཀྱང་མཐའ་ཆོད་
པ་དཀའ་བ་སྤང་ངོ་ཞེས་བཞེད།

དེ་བཞིན་དུ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་རྗེས་ཀྱང་ལྷང་བྱུ་བ་དུ་འཁོད་པའི་ལུགས་
གསུམ་པོ་དེ་གོ་རིམ་དེ་བཞིན་བཞེད་ནས། ལུགས་དང་པོ་གཉིས་གྲགས་ཆེ་ཞིང་སྤྱ་
མ་འཐད་དཀའ་བར་ལྷང་བྱུ་བ་ལས་བཤད་ཀྱང་འདིར་ཐ་མ་རང་ལུགས་སུ་མཛད་དོ་
ཞེས་སོགས་གསལ་ཡོད།

ནམ་བདེན་རྩྱ་གི་བྱུ་བ་མཐའ་གང་བརྗེད་དང་སྡེ་བདུན་གི་དགོངས་པ་
མཐར་ཐུག་གི་སྒྲིང་།

ནམ་བདེན་རྩྱ་གི་བྱུ་བ་མཐའ་གང་བརྗེད་དང་སྡེ་བདུན་གི་དགོངས་པ་
མཐར་ཐུག་གང་ཡིན་ནི། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནི་ནམ་བདེན་རྩྱ་གཉིས་

ལས་ནམ་རྩུབ་པའི་བྱ་བ་མཐའ་བརྒྱུད་བ་དང། སྡེ་བདུན་གྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་
ཀྱང་དེ་ཉིད་དུ་གནས་པ་གསུངས་ཏེ། རྣམ་ངེས་དར་སྤྲི་ག་ ༡༡ ལས། ཚད་མ་སྡེ་
བདུན་སོ་འདིར་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་འཆད་བ་ན་རྣམ་བདེན་པའི་ལུགས་ཁས་
མི་ལེན་པ་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས།

དང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ ༡༡༤ ལས། ལུགས་འདིས་སྡོ་སེར་ལ་སོགས་པའི་
རྣམ་པ་རྣམས་དངོས་སོར་འདོད་པས་རྣམ་རྩུབ་པ་ལྟར་འདོད་པའི་དབྱ་མ་
པའོ། །ཞེས་གསུངས།

མཁས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནི། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༤༡ ལས། སྟོབ་
དཔོན་ལྷ་ཤག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་རྣམ་བདེན་དུ་བཀལ་ལ། རྒྱན་
མཁན་པོས་རྣམ་རྩུབ་ནི་མེད། ཆོས་མཆོག་གིས་ནི་བཅས་སུ་བཀལ་མོད། བདག་
གི་ཁྲི་མ་དག་ནི། རྣམ་རྩུབ་ལས་རྣམ་བདེན་བྱ་བ་པའི་མཐའ་བརྒྱུད་ཞིང་སྟོབ་དཔོན་
གྱི་དགོངས་པ་ཡང་དེ་ཉིད་གནས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྡེ་བདུན་གྱི་དགོངས་པ་
མཐར་ཐུག་སྣ་ཆོགས་གཉིས་མེད་དུ་སྟུ་བའི་རྣམ་བདེན་པ་ཡིན་པར་ཁོ་བོས་ཀྱང་
ལུང་དང་རིགས་པ་དུ་མས་ཤེས་ལ། དེ་དག་གི་རྒྱ་མཆན་རྣམ་བཞག་དང་བཅས་པ་
ཅུང་ཟད་བསྟན་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༦ ལས། འདིར་ནི་མདོ་སྡེ་
པའི་རྣམ་བཞག་ཁས་ལེན་པའི་ཆེ་སྣ་ཆོགས་གཉིས་མེད་པའི་ལུགས་ལ་བརྟེན་པ་
ཡིན་ལོ་ཞེས་གསུངས།

རིགས་རྒྱན་ ༡༡༣ ལས་རྣམ་རྩུབ་པའི་ལུགས་དེ་འཐད་པར་གསུངས་སོ། །

ལུང་སྟེའི་བྱ་བ་མཐའ་ ༡༡༥ ལས། རྣམ་བདེན་རྩུབ་གཉིས་ལས་རྣམ་རྩུབ་

གྲུབ་མཐའ་བརྗེད་བར་རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བཞིན་ཅིང། མཁས་གྲུབ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་རྣམ་བཤེན་སྣ་ཚོགས་གཉིས་མེད་གྲུབ་མཐའ་བརྗེད་བར་
བཤད་དོ། །དེ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་རང་རང་གི་བཤད་ཚུལ་དེ་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་
དགོངས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་འདུག་པས། སྤྱིར་སྔད་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་རྗེ་ལྟར་ཡིན་པ་བདག་ལྟ་བུས་རྗེ་ལྟར་ཤེས་བྱས།
འོན་ཀྱང་ཕྱེ་བདུན་གྱི་སྒྲོར་ལ་རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་པཎ་ཆེན་ཚོས་
མཆོག་གི་འགྲེལ་པ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་དང། མཁས་གྲུབ་སྣ་བའི་ཉི་མས་ལྟ་དབང་
སྒྲོའི་འགྲེལ་པ་གཙོ་བོར་མཛད་འདུག་པས་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་
བཤད་པ་གནང་བའི་ཆེ་འགྲེལ་པ་སོ་སོའི་ལུགས་ལ་བརྟེན་བའི་འཆད་ཚུལ་ཞིག་གི་
ཁྱད་པར་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་སྟམ་མོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཔལ་ལྷན་ཚོས་རྗེའི་གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ་ལས་ལྷང་སྒྲུའི་ཞིབ་ཆ་འདི་
ལེགས་ཚུལ་གསུངས་ཡོད།

ཐེག་བསྟུས་སུ་གསུངས་པའི་མི་ལམ་དང་གཟུགས་བརྟན་གྱི་རིགས་པ།

ཐེག་བསྟུས་སུ་གསུངས་པའི་མི་ལམ་དང་གཟུགས་བརྟན་གྱི་རིགས་པ་ནི།
ཐེག་བསྟུས་ལས། འདས་སོགས་རྗེ་བཞིན་མི་ལམ་དང་། །གཟུགས་བརྟན་རྣམ་པ་
གཉིས་པོ་ཡང་། །དམིགས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །དེ་ལ་དམིགས་པ་རུང་བྱིར་
རོ། །ཞེས་དང་། ཡི་དྲགས་རུང་འགྲོ་མི་རྣམས་དང་། །ལྟ་རྣམས་རྗེ་ལྟར་རིགས་
རིགས་སུ། །དངོས་གཅིག་ཡིད་ནི་ཐ་དད་བྱིར། །དོན་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་
ཡིན། །ཞེས་ཤོ་ལོ་ཀ་གཉིས་པོ་འདིས་བྱི་དོན་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དུག་བསྟན་

ཅིང། དེ་ཡང་ཞོ་ལོ་ཀ་དང་པོས་མི་ལམ་དང་གཟུགས་བརྟན་སོགས་དཔེ་ལྡེ་ལྟོ་
ནས་རིགས་བ་ལྟ་དང་། ཞོ་ལོ་ཀ་གཉིས་བས་ཚུ་པོར་བ་གང་ལ་ལས་ཅན་གྱི་འགྲོ་
བ་ལྟའི་སྒྲུང་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་ལྟོ་ནས་རིགས་བ་གཅིག་སྟེ་སྟོན་ན་རིགས་
བ་ཐུག་བསྟན་ཅིང། དེ་རྣམས་དཔེར་སོང་བའི་རིགས་བ་ནི། དཔེར་བརྗོད་ན། མི་
ལམ་གྱི་དཔེ་ལྟོ་རིགས་བ་ནི། གཟུགས་སོགས་དོན་ལྟ་པོ་འདི་རྣམས་ཆོས་ཅན།
ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་སྟོང་སྟེ། ཡོད་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མི་ལམ་བཞིན་ཞེས་
དང། དེ་ཡང་དཔེ་ལྟོ་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པའི་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་བྱེ་ནས་
རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ལ་ཡང་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་བྱེ་བས་རིགས་བ་
གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་སད་རྟུས་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཆོས་ཆན། ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་
ཡུལ་གྱིས་སྟོང་སྟེ། རྣམ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་བ་བཞིན།
ཞེས་ཡུལ་ཅན་ལ་སྒྲུར་ནས་སྒྲུབ་བ་དང་། སད་རྟུས་གྱི་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་
རྣམས་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་སྟོང་སྟེ། ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མི་
ལམ་གྱི་ཡུལ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་ཡུལ་ལ་སྒྲུར་ནས་སྒྲུབ་ཚུལ་གཉིས་སུ་གསུངས་ལ།
དེ་བཞིན་དུ་འདས་བ་དང་མ་འོངས་བ་གཉིས་དང་། བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་
དང་། ས་གཞི་ཀའ་རྟུས་གྱིས་གང་བའི་གཟུགས་བརྟན་རྣམ་བ་གཉིས་དང་། སྒྲང་
ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་སྟེ་དཔེ་བྱེ་མ་ལྟོ་པོ་ལ་སྒྲུར་ནས་རིགས་བ་འགོད་ཚུལ་ཡང་
ཤེས་སྤྲོ་ཞིང། མདོར་ན་གོང་གི་ཐེག་བསྟུས་གྱི་གཞུང་གཉིས་པོ་དེའི་སྐབས་ནས་
བསྟན་པའི་ཕྱི་དོན་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་བ་དེ་ལ་རྩ་བའི་སྟོན་ནས་ཐུག་དང་། གཏན་
ཆོགས་དང་དཔེ་གཉིས་རེ་རེ་ལའང་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་བྱེ་བས་ཕྱི་དོན་

འགོག་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་བརྩ་གཉིས་སུ་བྱེ་ནས་བཞོད་ཆོག་པ་འདྲོ། །གཞན་ཡང་
དཔེ་ཆ་གཞན་འགའ་ཞིག་ལས། གཞན་དབང་བྱི་དོན་དུ་སྤང་ཡང་དེར་མེད་དེ། མི་
ལམ་གྱི་རྟ་དེ་རྟར་སྤང་ཡང་རྟར་མེད་ཅིང། མེ་མོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་
བརྟན་བྱད་བཞིན་དུ་སྤང་ཡང་བྱད་བཞིན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་མི་ལམ་དང་
གཟུགས་བརྟན་སོགས་དཔེར་མ་བཞོད་པར་རྟགས་སུ་བཞོད་ནས་སྐྱབ་ཚུལ་ཡང་
འདུག་པས་དབྱད་པར་བྱོ།

ཉི་ཤུ་པར་རྩལ་ཆ་མེད་འགོག་པའི་རིགས་པ།

ཉི་ཤུ་པར་རྩལ་ཆ་མེད་འགོག་པའི་རིགས་པ་ནི། ཉི་ཤུ་པ་ལས། འདི་ལྟར་
རྩལ་ཐན་མ་གྲུབ་ཟྱེར། །རྟག་གིས་ཅིག་ཅར་སྒྲོར་བ་ན། །ཐར་བ་རྟག་ཆ་རྟག་ཏུ་
འགྱུར། །རྟག་པོ་དག་ཀྱང་གོ་གཅིག་ན། །གོང་བྱའང་རྩལ་ཐན་ཅམ་དུ་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས། དོན་ནི། མདོ་སྡེ་པ་ན་རེ། གཟུགས་སོགས་བྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་
ནོ་ཞེ་ན། རྣམ་རིག་པ་ན་རེ། གཟུགས་སོགས་རྣམས་བྱི་རོལ་དོན་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ།
ཁྱོད་ཚོམ་བྱེད་གྱི་རྩལ་ཐན་ཆ་མེད་དང་དེ་བཅས་ནས་གྲུབ་ཚུལ་མེད་པའི་ཕྱིར།
ཁོ་ན་རེ་མ་གྲུབ་སྟེ། རྩལ་ཐན་དུ་མ་འདབ་སྐྱར་ནས་གྲུབ་པོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ། རྩལ་
ཐན་དུ་མ་འདབ་སྐྱར་ནས་གྲུབ་ཚུལ་དེ་དབྱས་རྩལ་ཆ་མེད་དེ་ལ་ཕྱོགས་རྟག་གི་
རྩལ་གྱིས་སྒྲོར་ནས་སྐྱར་བའི་ཆེ་དབྱས་རྩལ་ཆ་མེད་དེ་ལ་ཕྱོགས་རྟག་གི་རྩལ་གྱིས་
ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐམས་ཅད་གྱིས་རིག་པ་ཡིན་ནས། ཕྱོགས་རེ་རེ་ཁོ་ན་ནས་རིག་
པ་ཡིན། གཉིས་པ་ལྟར་ན། དབྱས་གྱི་རྩལ་ཐན་ཆ་མེད་དེ་ཆོས་ཅན། ཆ་རྟག་ཅན་
གྱི་ཆ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱོགས་རྟག་གི་རྩལ་གྱིས་སྒྲོར་བའི་ཆེ་ཕྱོགས་རེ་རེ་

བཤེན་ནས་རེག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ལྟར་ན། རི་རབ་ལྟ་བུ་གོང་བུ་ཆེན་
པོ་འང་ཆོས་ཅན། རྩལ་ཐན་ཆུང་བུ་ཅམ་བུ་འགྱུར་བར་ཐལ། དབུས་རྩལ་ལ་ཕྱོགས་
བྱལ་རྩལ་གྱིས་སྦྱར་ནས་བྱལ་བ་དེའི་ཆེ་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐམས་ཅད་གྱིས་རེག་
ནས་བྱལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གོང་གི་རྟགས་སྦྱར་གསུམ་པོ་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་
གསུམ་ནི། གཞུགས་སོགས་ནམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྩལ་ཐན་ཆ་མེད་བཅམས་ནས་
བྱལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་དོན་བྱལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དང་། དབུས་རྩལ་
ཆ་མེད་དེ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་བྱལ་རྩལ་གྱིས་བསྒྲོར་བའི་ཆེ་ཕྱོགས་རེ་རེ་བཤེན་
ནས་རེག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཆ་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་དང་། རི་རབ་ལྟ་
བུ་གོང་བུ་ཆེན་པོ་འང་ཆོས་ཅན། དབུས་རྩལ་ལ་ཕྱོགས་བྱལ་རྩལ་གྱིས་སྦྱར་ནས་
བྱལ་བ་དེའི་ཆེ་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐམས་ཅད་གྱིས་རེག་པ་ཡིན་པར་ཐལ།
གཞུགས་ཅན་གྱི་གོང་བུ་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགོད་པར་བྱའོ། །

ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་གཞུང་འཛིན་གྱི་མཆན་ཉིད་སྐྱེ་ལ་འབྲ་བ་

འགོག་པའི་རིགས་པ།

ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་གཞུང་འཛིན་གྱི་མཆན་ཉིད་སྐྱེ་ལ་འབྲ་བ་འགོག་པའི་
རིགས་པ་ནི། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས། དོན་རིག་གང་ཡིན་སོ་སོར་རིག་པ་མངོན་
སུམ་གང་ཡིན་དེ་ཉིད་དོ། །དེ་ནི་གང་གི་དོན་རིག་ཡིན། །དེ་འབྲ་ལས་ཡིན་འཇུག་
བར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། དེ་འབྲ་བ་དང་དེ་ལས་བྱུང། །གལ་ཏེ་སྤྱིར་བའི་མཆན་ཉིད་
ཡིན། །དོན་མཚུངས་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས། །མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་སྤྱིར་
འགྱུར། །ཞེས་ཤོ་ལོ་ཀ་གཉིས་ལས། དང་པོའི་དོན་ནི། རྣམ་རིག་པས་ཕྱོགས་སྡེ་

མདོ་སྡེ་པ་ལ་ངི་བ་གཉིས་དང་། མདོ་སྡེ་པས་དེ་ལ་ལན་གཉིས་དང་། དེ་དག་ལ་
བརྟེན་ནས་མདོ་སྡེ་པས་བཀོད་པའི་སྡེ་སོགས་དབང་མངོན་གྱི་གཟུང་དོན་ཡིན་པར་
སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ཁྲབ་པ་འབྲུལ་པར་སྐྱབ་པའོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་པས་སྡེ་སོགས་
ཚེས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས། དེ་སྡེ་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་གཟུང་དོན་དུ་དམ་བཅའ་
ཞིང་།དེའི་ཚུལ་ཡང་མདོ་སྡེ་པས། སྡེ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཚེས་ཅན། རང་གི་དམིགས་
རྒྱུན་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་དམིགས་རྒྱུན་མེད་པར་མི་སྐྱེ་བའི་དངོས་པོ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའམ། ཡང་ན་དེ་ཚེས་ཅན། དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་
པའི་རང་གི་རྒྱ་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བ་སྤིད། རེ་འགར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།
ཞེས་པའི་ཉགས་དག་གིས་སྡེ་ནོ་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་པར་བྱེད་ལ། སྡེ་ནོ་དེ་ཉིད་
སྡེ་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་གཟུང་དོན་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར། དེའི་སྐྱབ་བྱེད་ལ་དེ་
དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད། ངི་བ་དང་པོ་ནི་རྣམ་རིག་
པས།དོན་རིག་གང་ཡིན་ཞེས་ཕྱི་དོན་ཡོད་ན་ཕྱི་དོན་དེ་གང་གིས་རིག་ཞེས་ངེས་
པའོ། །ལན་དང་པོ་ནི་དེ་ལ་མདོ་སྡེ་པས། མངོན་སུམ་གང་ཡིན་དེ་ཉིད་དོན་རིག་
གཟུགས་སོགས་དོན་ལྡན་པོ་དེ་སོ་སོར་རིག་པའི་དབང་མངོན་དེ་ཉིད་དོན་རིག་པ་
ཡིན་ཞེས་ལན་འདེབས་སོ། །ངི་བ་གཉིས་པ་ནི་རྣམ་རིག་པས།དེ་ནི་གང་གི་དོན་
རིག་ཡིན་ཞེས་དབང་མངོན་དེ་རྣམས་རྒྱ་མཚན་གང་གི་སྒོ་ནས་དོན་རིག་ཏུ་འཛོག་
པར་ཡིན་ཞེས་ངེས་པའོ། །ལན་གཉིས་པ་ནི་མདོ་སྡེ་པས། དེ་འབྲེལ་ལས་ཡིན་ཞེས་
དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ལན་འདེབས་
སོ། །དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་མདོ་སྡེ་པའི་རིགས་པ་དེ་ཁྲབ་པ་འབྲུལ་པར་སྐྱབ་པ་ནི།

འབྲེལ་པར་འགྱུར་ཞེས་མདོ་སྡེ་པ་ཁྲིད་ཀྱིས་བཞོད་པའི་གཏན་ཆོག་གས་དེའི་བྲུབ་པ་
འབྲེལ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་འབྲེལ་པའི་ནམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ན་དེ་གཟུང་དོན་དུ་
བྱེད་པས་མ་བྲུབ་པའི་བྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་རྩ་གཅིག་རྩ་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་
དེ། རྩ་གཉིས་དང་འབྲེལ་པའི་ནམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་ཀྱང་དེས་རྩ་གཉིས་གཟུང་དོན་དུ་
བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའོ། །

གོང་གི་རིགས་པ་འདིས་སྔོན་པོ་སྔོ་སྤང་དབང་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་དོན་ཡིན་པ་
བཀག་པའི་སྐོན་ས་སྔོན་པོ་བྱི་དོན་ཡིན་པའང་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །མདོར་བསྟུན་
དེའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པའི་བྱི་དོན་འགོག་པའི་རིགས་པ་ནི། སྔོན་པོ་ཆོས་ཅན། ཁྲིད་
བྱི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་པོ་སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་ཀྱི་གཟུང་དོན་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་
ཞེས་འགོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་གཉལ་སྟོན་དཀའ་འབྲེལ་དུ་ཡང་གསལ་ལོ། །

སྤང་བྱི་ལོ་ལོ་ཀ་གཉིས་པའི་དོན་ནི། བྱོགས་སྔོ་མདོ་སྡེ་པ་ན་རེ། སྤང་བྱི་རྩ་
བ་གཉིས་སྤང་གི་དབང་ཤེས་ནི་རྩ་གཉིས་ཀྱི་ནམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་ཀྱང་རྩ་གཉིས་ལ་
བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། གལ་ཏེ་སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་ནི་སྔོན་པོ་དང་འབྲེལ་
བ་དང་སྔོན་པོ་ལས་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཆོག་པ་ཡིན་པས། སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་སྔོན་
པོ་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་སྤྱོད་པའི་མཆན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ཀྱང་བ་སྔོ་པ་
གཉིས་ཀྱི་དོན་དང་དེའི་དོན་གཏན་ཆོག་སུ་བཞོད་ན། སྔོ་འཛིན་དབང་སྔོན་ཆོན་
ཅན། སྔོན་པོ་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་སྤྱོད་པའི་མཆན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྔོན་པོ་
ལས་སྐྱེས་ཤིང་དེ་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་ཆོག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་དང་། ཀྱང་བ་བྱི་
མ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི། སྤང་བྱི་གཏན་ཆོག་གས་དེའི་བྲུབ་པ་འབྲེལ་པར་སྐྱབ་པའི་སྐོ་

ནས་སྔོན་པོ་སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་གཟུང་དོན་འགོག་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཚུལ་ཡང་
སྔོ་འཛིན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཚོས་ཅན། རང་གི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་སྔོ་འཛིན་
སྔ་མ་དེ་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་སྔོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལས་སྐྱེས་ཤིང་དེ་
དང་འབྲ་བ་གཉིས་ཚོགས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་ནས་རྣམ་རིག་པས་འགོག་
པར་བྱེད་དོ། །ཀར་པ་བྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་དེ་ལྟར་
གསུངས་ཀྱང་། མཁས་གྲུབ་རྒྱུ་ཆེན་ལས། དེའི་རྗེས་སུ་བོད་འགའ་ཞིག་ཀྱང་
འབྲངས་ནས། སྔོ་འཛིན་བྱི་མ་ཚོས་ཅན། རང་དང་ཡུལ་མཚུངས་པའི་དབང་ཤེས་
སྔ་མ་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་སྔོང་བར་ཐལ། དེ་ལས་སྐྱེས་ཤིང་དེ་དང་འབྲ་བའི་
ཕྱིར། འབྲ་བར་ཐལ། སྔ་མ་ཡང་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱང་སྔོན་པོའི་རྣམ་
པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཞེས་ཟེར་མོད། འདི་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། སྐབས་དོན་བོར། འབྲེལ་
མེད་གྱི་ལན་བཏབ། རང་ལའང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སོགས་གྱིས་བཀག་
ནས། མཁས་གྲུབ་རང་གི་བཞེད་པ་ནི། རྒྱུ་ཆེན་༡༤༥ལས། སྔོ་འཛིན་དབང་ཤེས་
གྱིས་བྲངས་པའི་དབང་ཤེས་དེ་བྲན་པའི་སློ་ཚོས་ཅན། རང་དང་དོན་དམ་པ་ཡུལ་
མཚུངས་པ་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རང་གི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་སྔོ་སྣང་
དབང་ཤེས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྱུར་པ་རྟོགས་ཤིང་སྔོང་བར་འགྱུར་བ་ཐལ། དེ་ལས་སྐྱེ་
ཤིང་དེ་དང་འབྲ་བའི་ཕྱིར། འབྲ་བར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་དེའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་
གསུངས་ཡོད། གཉལ་སྔོན་དཀའ་འགྲེལ་༡༧དུ། ལྷ་དབང་སློ་ལྟར་ན། སྔོ་འཛིན་
མངོན་སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་སྔོན་པོ་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་ཚོས་ཅན། སྔོ་འཛིན་
དབང་མངོན་གཟུང་དོན་དུ་བྱས་ནས་སྔོང་བར་ཐལ། སྔོ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལས་

སྤྱི་མཐུན་གྱི་དུང་འབྲེལ་པའི་ཡིན་པའི་བྱིར་ཁུབ་པ་འབྲིག་ཁོས་མཆོག་ལྟར་
ན། སྤྱི་འཛིན་གྱི་མ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་འཛིན་སྤྱི་མ་སྤྱོད་བྱེད་དུ་ཐལ། སྤྱི་འཛིན་སྤྱི་མ་ལས་
སྤྱི་མ་འབྲེལ་པའི་ཡིན་པའི་བྱིར་ཁུབ་པ་ཁས་སྒྲུབ་ཞེས་གསུངས། གསུངས་
ཚུལ་འདི་ལྟར་ན། གོང་དུ་གྲུལ་ཆབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ནམ་བཤད་ལས་
གསུངས་པ་དེ་ནི་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་དང་མཐུན་ཞིང་། མཁས་གྲུབ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་སྤྱི་མ་ཆོས་ལས་གསུངས་ཚུལ་དེ་ལྟ་དབང་སློང་དང་མཐུན་མིན་
དཔྱད་དགོས་ཏེ། མཁས་གྲུབ་རྗེས་སྤྱི་འཛིན་དབང་མངོན་གྱིས་བྱངས་པའི་སྤྱི་འཛིན་
བྱེད་པའི་བྱེད་པའི་ཆོས་ཅན། ཞེས་ཡུལ་ཅན་སྤྱི་འཛིན་ལ་སྤྱོད་ནས་གསུངས་ཤིང་།
སློབ་དཔོན་ལྟ་དབང་སློང་ལྟར་ན་སྤྱི་འཛིན་དབང་མངོན་གྱིས་བྱངས་པའི་སྤྱི་འཛིན་
པའི་བྱེད་པའི་ཆོས་ཅན་ཞེས་ཡུལ་སྤྱི་འཛིན་ལ་སྤྱོད་ནས་གསུངས་ཡོད། དཀའ་
འབྲེལ་དུ་ལྟ་དབང་སློང་འདོད་པ་སྤྱོད་པ་དེ་སྤྱི་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱངས་པའི་
སྤྱི་འཛིན་ངེས་པའི་ངེས་ཤིང་ཆོས་ཅན་ཞེས་ཟེར་དགོས་པའི་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ།
ནམ་ངེས་དར་སྤྱི་མ་ཉི་མ་ལས། འཐད་ལྟར་དུ་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་གཟུང་དོན་དུ་ཐལ་བ་
འཕངས་པ་ཡིན་ལ། སློབ་དཔོན་ལྟ་དབང་སློང་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཀྱང་གཟུང་དོན་མ་
ཡིན་པ་གཟུང་དོན་དུ་ཐལ་བ་བརྗོད་བཞིན་ནས་བྱེད་པ་དབྱེད་ཤིང་གིས་རང་འབྲེན་
བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་གཟུང་དོན་དུ་ཐལ་བ་བརྗོད་དོ་ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ན་མཁས་
གྲུབ་རྗེས་གསུངས་ཚུལ་དེ་ལྟ་དབང་སློང་དང་མཐུན་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཀྱང་དཀའ་
འབྲེལ་དུ་འཁོད་པ་དེ་ཡི་གོ་དག་མིན་དབྱེད་གཞིར་སྤྱང་ཞིང་། སློབ་དཔོན་ལྟ་དབང་
སློང་འབྲེལ་པ་ལ་གཞིགས་པ་ཞུའོ། །ནམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༥༠ ལས།

ཡང་ན་སྟོབ་དཔོན་ལྷ་དབང་སྟོ་ལྷར་སྟོན་པོ་བླ་པའི་བཅད་ཤེས་དེས་སྟོ་འཛིན་
མཛོན་སྤུང་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་པ་ལྷར་རོ་ཞེས་གསུངས་འདུག་
པས་གོང་གི་དཀའ་འགྲེལ་དང་འབྲ་བར་ཡོད་པས་ཡི་གེ་མ་དག་ཟེར་ནའང་ཁག་
ཅུ་འདུག །ཡང་ན་དེ་འབྲའི་བླ་ཤེས་དེ། ཡུལ་སྟོན་པོ་དང་ཡུལ་ཅན་སྟོ་འཛིན་
གཉིས་ཀ་བླ་པའི་བླ་ཤེས་སུ་བཅད་ཤེས་ཡིན་པས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གང་ལ་
སྤྱར་ཡང་གནད་གཅིག་པས་འགལ་བ་མེད་ཅེས་ཟེར་དགོས་སུ་དབྱུད།

ཕྱོགས་སྒྲང་གིས་རྩལ་འདུས་པ་དང་སྤྱ་རབ་གཟུང་དོན་ཡིན་པ་
འགོག་པའི་རིགས་པ།

ཕྱོགས་སྒྲང་གིས་རྩལ་འདུས་པ་དང་སྤྱ་རབ་གཟུང་དོན་ཡིན་པ་འགོག་
པའི་རིགས་པ་ནི། དམིགས་བརྟགས་ལས། དབང་པོའི་རྣམ་པར་རིག་པའི་
རྒྱ། །སྤྱ་རབ་རྩལ་དག་ཡིན་མོད་ཀྱི། །དེ་མི་སྤྱར་བྱིར་དེ་ཡུལ་ནི། །རྩལ་ཐུན་མ་
ཡིན་དབང་པོ་བཞིན། །རྩལ་སྤྱ་མེད་བྱིར་འདུས་པའང་མིན། །ཞེས་
གསུངས། དོན་ནི་སྟོན་པོ་ཚོས་ཅན། བྱི་རོལ་དོན་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་བྱི་དོན་དུ་
ཡོད་ན་རང་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་དགོས་པ་ལ་དེ་མ་ཡིན་པའི་
བྱིར། མདོ་སྟེ་པ་ན་རེ་རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སྟོན་པོ་སྟོན་པོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་
དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་དེ། སྟོན་པོ་སྟོན་པོ་འཛིན་པའི་མིག་
ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་བྱེད་ན་སྟོ་རྩལ་རེ་རེ་བ་དང་། དུ་མ་འདུས་པ་གང་རུང་
གིས་སྟོན་པོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་བྱེད་དགོས་པ་ལ་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་
པའི་བྱིར། ཁོ་ན་རེ། རྩལ་སྤྱ་རབ་རེ་རེ་པས་སྟོན་པོ་འཛིན་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་བྱེད་

དོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་རེ་རེ་བ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་འཛིན་དབང་
མངོན་གྱི་དམིགས་སྤྱི་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་དེ་ལ་མི་སྤང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མིག་
གི་དབང་པོ་བཞིན་ནོ། །ཁོ་ན་རེ་སྤྱི་རྒྱལ་དུ་མ་འདུས་པ་དེ་སྤྱི་འཛིན་དབང་
མངོན་གྱི་དམིགས་སྤྱི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་རྒྱལ་དུ་མ་འདུས་
པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་དམིགས་སྤྱི་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་
རྩམ་སྤྱི་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྒྱ་གཉིས་བཞིན་ནོ། །ཞེས་འགོད་པར་བྱའོ།

མིང་གི་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་མེད་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་སྤྱིར་
སྤྱི་བྱེད་ཀྱི་ཉགས་སྤྱིར་གསུམ།

མིང་གི་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་མེད་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་སྤྱིར་
ཉིད་སྤྱི་བྱེད་ཀྱི་ཉགས་སྤྱིར་གསུམ་ནི། ཐེག་བསྟན་ལས། མིང་གི་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་མེད་
ཕྱིར། །མང་བའི་ཕྱིར་དང་མ་ངེས་ཕྱིར། །དེ་ཡི་བདག་ཉིད་བདག་མང་དང་། །བདག་
འདེས་འགལ་བས་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས། འདིའི་སྐབས་སུ་ཉགས་
སྤྱིར་གསུམ་དང་དེ་ནཱ་ས་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་གསུམ་བཅས་བསྟན་ལ།
ཉགས་སྤྱིར་དང་པོ་མིང་གི་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་མེད་པའི་ཉགས་ཀྱིས་སྤྱི་བ་ནི། མིང་
གི་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱི་མེད་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དོན་ནི་གཞུགས་རུང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཞུགས་
ཅས་པའི་སྤྱི་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་དེ། ཁྱོད་ལ་
གཞུགས་ཞེས་མིང་བཏགས་པའི་སྤྱི་རྒྱལ་ན་ཁྱོད་མཐོང་ཅན་ཉིད་ཀྱིས་འདི་ནི་
གཞུགས་སོ་སྟེས་པའི་སྤྱི་སྤྱི་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཉགས་སྤྱིར་གཉིས་པ་དོན་གཅིག་
དོན་དུ་མང་འགྱུར་དགོས་པ་ལས་དེ་ལྟར་མ་གྲུབ་པའི་ཉགས་ཀྱིས་སྤྱི་བ་ནི། མང་

བའི་ཕྱིར་དང་ཞེས་དང་། རོན་ནི་བརྒྱ་ཕྱིན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དབང་སོ་དང་གྲོང་
འཛོམས་སོགས་ཀྱི་མིང་འདུག་པའི་འདུག་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་
དེ། དེ་ལྟར་ན་རོན་གཅིག་རོན་དུ་མར་འགྱུར་དགོས་པ་ལས་ཁྱོད་རོན་དུ་མར་མ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར་ཉགས་སྦྱར་གསུམ་པ་རོན་དུ་མ་རོན་གཅིག་དུ་འགྱུར་དགོས་པ་ལས་དེ་
ལྟར་མ་ངེས་པའི་ཉགས་ཀྱིས་སྦྱབ་པ་ནི། མ་ངེས་ཕྱིར་ཞེས་དང་། རོན་ནི་རྒྱུད་ཐ་
དད་པའི་ཤར་བྱུང་གི་ཉེར་སྤྲས་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཉེར་སྤྲས་ཞེས་པའི་སྤྱ་འདུག་པའི་
འདུག་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་དེ། དེ་ལྟར་ན་རོན་དུ་མ་རོན་གཅིག་དུ་
འགྱུར་དགོས་པ་ལས་དེ་ལྟར་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཉགས་སྦྱར་གསུམ་གྱི་འགོད་
ཚུལ་དང་། ཐལ་འགྱུར་གསུམ་གྱི་འགོད་ཚུལ་འོག་དུ་གསལ།

ཐལ་འགྱུར་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།

འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་གསུམ་ནི།

ཐལ་འགྱུར་དང་སོ་བདག་ཉིད་འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར།

དེ་ཡི་བདག་ཉིད་འགལ་བས་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། རོན་ནི་གཟུགས་རུང་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་པའི་སྤྱ་རོལ་ན་ཁྱོད་མཐོང་ཙམ་
ཉིད་ཀྱིས་འདི་ནི་གཟུགས་སོ་སྟམ་པའི་ཁྲོ་རང་གིས་སྦྱེ་བར་ཐལ། ཁྱོད་གཟུགས་ཞེས་
པའི་སྤྱ་འདུག་པའི་འདུག་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཐལ་འགྱུར་གཉིས་པ་བདག་མང་འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར།

བདག་མང་འགལ་བས་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། རོན་ནི་བརྒྱ་ཕྱིན་ཆོས་

ཅན། ཁྱོད་དོན་དུ་མར་འགྱུར་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དབང་པོ་དང་ཕྱོད་འཛུམས་
སོགས་ཀྱི་མིང་འདུག་པའི་འདུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
ཐལ་འགྱུར་གསུམ་པ་བདག་འདྲེས་འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར།

བདག་འདྲེས་འགལ་བས་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང། དོན་ནི་རྒྱུད་ཐ་དད་པའི་
ཤར་བྱ་བ་ཀྱི་ཉར་སྤྲས་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཉིས་དོན་གཅིག་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་
པར་ཐལ། ཁྱོད་ཉར་སྤྲས་ཞེས་པའི་སྤྲ་འདུག་པའི་འདུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་
ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཕྱི་རོལ་མེད་ན་སྟོད་བཅུད་ཀྱི་འདིག་ཏེན་ནམས་གྲུབ་ཚུལ།

མདོ་ལས། །ཁམས་གསུམ་པོ་འདི་ནི་སེམས་ཅན་པའོ། །ཞེས་དང། ཕྱི་
རོལ་མེད་ན་སྟོད་བཅུད་ཀྱི་འདིག་ཏེན་ནམས་གྲུབ་ཚུལ་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་སྟེ་ན། རྗེ་
བཅུན་གྲུབ་མཐའ་ ༥༠ ལས། །གཟུགས་སོགས་དོན་ལྡོ་དེ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་
ཀྱི་སྟེང་དུ་ཐུན་མོང་བ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་བཞག་པ་ལ་
བཏེན་ནས་ནང་ཤེས་པའི་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྦྱེས་པ་ཡིན་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ཀྱི་དོན་དུ་གྲུབ་
པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྗེའི་གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ་ལས། རོག་མར་འདི་ལྟར་
ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། །གཞི་གཅིག་ལ་མཆོན་ན། རུམ་པ་དེ་རང་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་
རྩལ་དུ་མ་བསགས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་ཡིན་པར་ཕྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་ཀུན་
ཀྱི་འདོད་པ་མཐུན་ཞིང། དེའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་རྩལ་དུ་མ་ནི་ཡན་ལག་དང།

བྱམ་པ་ནི་ཡན་ལག་ཅན་ཡིན་པར་འདོད་པ་མཐུན་ལ། འོན་ཀྱང་བྱམ་པ་ཞེས་བྱ་
བའི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ངོས་འཛིན་ལ་འདོད་ཚུལ་སྤྲོ་ཆོགས་ཡོད་དེ། སྤྲོ་སྤྲོགས་བྱེ་
རིག་གཉིས་ཀྱི། བྱམ་པ་འི་ཆ་ཤས་སྤྱུར་པ་འི་རྒྱལ་མང་པོ་འདབ་འབྱར་དུ་ཐང་པ་
ན། རོག་མར་ལྡན་པ་ཞེས་པ་འི་ཡོན་ཏན་དོན་གཞན་སྤྱེ་བ་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་བྱམ་
པ་ཞེས་པ་འི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྩས་དོན་གཞན་སྤྱེ་བར་འདོད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་སྤྲེ་
གཉིས་ཀྱིས་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྩས་དོན་གཞན་ལ་རིགས་པས་གཞོད་པར་མཐོང་
ནས། བྱམ་པ་འི་ཆ་ཤས་སྤྱུར་པ་འི་རྒྱལ་མང་པོའི་ཆོགས་ཅམ་བྱམ་པ་ཡིན་གྱི།
ཆོགས་པ་དེ་མ་ཡིན་པ་འི་ཡན་ལག་ཅན་མེད་པས་བྱམ་པ་བཏགས་ཡོད་དུ་འདོད་པ་
དང་། སེམས་ཅམ་པས་ཆོགས་པ་དེ་བྱམ་པ་མ་ཡིན་གྱི། བག་ཆགས་སངས་སྟོབས་
ཀྱི་དབང་གིས་བྱམ་པར་སྤང་བའི་སྤང་ཆ་བྱམ་པ་ཡིན་པས། བྱམ་པ་སེམས་ཀྱི་རྩས་
སྤྱུ་བྱུབ་པར་འདོད་པ་དང་། མདོ་སྤྲེ་སྤྱོད་པ་འི་དབྱ་མ་རང་རྒྱུད་པས་མདོ་སྤྲེ་བ་དང་
མཐུན་ཞིང་རྒྱལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་འི་དབྱ་མ་རང་རྒྱུད་པས་སེམས་ཅམ་པ་དང་མཐུན་
པར་འདོད་ལ། ཐལ་འབྱུར་བས་བྱམ་པ་འི་ཆ་ཤས་སྤྱུར་པ་འི་རྒྱལ་དུ་མ་ཆོགས་པ་
ལ་བརྟེན་དང་རྟོག་པས་བྱམ་པ་ཞེས་པར་བཏགས་ཅམ་བྱམ་པར་འདོད་དོ་ཞེས་
སོགས་གསུངས་འདུག་པ་འདི་དབྱུང་གཞིར་བཀོད་པའོ། །

སྤྲོས་པ།

མདོ་དང་སྤྲེ་བདུན་ལེགས་བཤད་ཚུ་གཉེར་ཆེར། །

དེ་མེད་རིགས་པ་འི་རྣམ་དཔྱད་གསེར་མིག་འཕྲུག། །

བདག་སྒོ་སྤར་མོས་གང་ཟིན་སྒྲངས་པ་དེ། །

ཉ་དང་སྟོག་མ་གང་ཡིན་གཟུ་པོས་དཔྱོད། །

དཀར་པོའི་དགེ་བའི་ལས་ལ་རྒྱབ་སྟོགས་ཤིང་། །

རིང་ནས་ངན་ལ་གོམས་པའི་སྟོག་པའི་བྱ། །

དེ་རིང་འདི་འདྲའི་ལས་ལ་བཞོལ་གྱུར་བ། །

ངོ་མཆར་རྟེན་དཀའི་ལས་སུ་བསམ་སྟེ་བྲིས། །

ནམ་དཀར་ལེགས་བྱས་ཅུང་ཟད་མཆིས་གྱུར་བ། །

རྒྱལ་སྤྱི་ཡུན་ཏུ་བཟང་དང་འཇམ་དཔལ་སོགས། །

སར་གནས་དཔལ་བོ་ནམས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། །

ངེ་ལྟར་སྟོན་པ་དེ་ལྟར་བདག་ཀྱང་ངོ་། །

གཞུང་དོན་དཀའ་གནས་རྩུབ་བཅད་གར་སྟོགས་སྟེང་། །

སྟོན་སྟོན་མཁས་པའི་ལུང་རིགས་རོ་དབྱངས་བརྒྱས། །

སྟོ་གསལ་མཛེས་ལྡན་ཆོགས་ནམས་མགོན་ཏུ་བསྐྱུས། །

ངོ་མཆར་རིགས་ལམ་འབྲལ་སྟོན་ཅི་ཡང་མཆིས། །

དེ་ལྟར་ནམ་འབྲེལ་ལེའུ་གསུམ་པའི་དོགས་གནད་འགའ་ཞིག་རྩུབ་ཏུ་
བཞོད་པ་མངོན་སུམ་ལེའུའི་སྟེ་མིག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ལ་ནོར་འབྲུལ་མཆིས་ན་དམ་
པ་ནམས་བཟོད་གསོལ་བཅས་རང་གི་བརྟེན་བྱང་གི་རྩལ་དང་སྤྱོད་མཉམ་གཞན་
འགའ་ཞིག་ལའང་པན་པའི་བསམ་པས་སྒྲ་ལབ་ལུང་ལྟ་ཡི་ལུང་བར་སྦྱེས་ཤིང་། ལ
རྒྱལ་བའི་དབང་བོ་སྦྱེ་སྟེང་བཅུ་བཞི་པ་ལ་སོགས་པའི་མཁས་བྱུབ་གཉིས་འཛོམས་

ཀྱི་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་མ་དུ་མའི་ནམས་རྩལ་སྤྱི་བོར་ཉོད་པའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་པ་མེར་
གྲེས་ལྷན་མ་ལྷ་རམས་པ་དགེ་སློང་བསོད་ནམས་ཚེས་གྲགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩
ལོའི་དགེ་ལུགས་རྒྱལ་སྤྱོད་ཆེན་མོའི་སློབ་དཔོན་ལོ་རིམ་དང་པོའི་རྒྱལ་སྤྱོད་
རང་སློང་གི་སྐབས་སུ་བྲིས་པའོ། །འདིས་ཀྱང་བསྟན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་
ཐོགས་པར་གྱུར་ཅིག ། ། །

ལྷན་འབྲེན་བྱུག་དཔེ་ཁག་གི་དོ་སྙིང་།

༡༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཕྱགས་སྐང་།

༡༽ ཚད་མ་ཀུན་བརྒྱུས། ༡༩༡༩ ལོར་རྒྱ་གཞུང་པར་འདེབས་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༢༽ ཀུན་བརྒྱུས་རང་འགྲེལ། ༡༩༡༩ ལོར་རྒྱ་གཞུང་པར་འདེབས་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༢༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཚས་གྲགས།

༡༽ ཚད་མ་ནུམ་འགྲེལ། ༡༩༠༩ ལོར་སློ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༢༽ ནུམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ། ༡༩༠༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༣༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ།

༡༽ འབྲུག་པའི་རང་འགྲེལ། ༡༩༩༩ ལོར་ལྷན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༤༽ མཛད་པ་པོ། མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས།

༡༽ མཛོད་འགྲེལ་མཛོན་པའི་རྒྱན། ༡༩༠༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༥༽ མཛད་པ་པོ། རྩེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ།

༡༽ ཚད་མའི་ལམ་བསྐྱིགས། ༡༩༠༠ ལོར་སློ་མིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༢༽ མཛོན་སྐུམ་ལེའུའི་བཛྲ་བྱང་ཆེན་པོ།

༣༽ དབྱ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

༤༽ མཛོན་སྐུམ་ལེའུ་རྒྱུ།

༥༽ རོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ༡༩༩༦ མེར་ཁྲོ་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་
ཁྱུས།

༦༽ ཅ་ཤེ་རྒྱུ་ཆེན། ༢༠༠༤ མེར་ལྷན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྱུས།

༧༽ རང་ངེས་ནམ་འབྲེད། ༡༩༩༦ མེར་ཁྲོ་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྱུས།

༨༽ ལེགས་བཤད་གསེར་བྱེད་། ༢༠༠༡ མེར་མེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་
ཁྱུས།

༥༽ མཛད་པ་པོ། རྒྱལ་ཆ་བ་རྩེ།

༡༽ ཆད་མའི་ལམ་བྱིད། ༢༠༠༠ མེར་ཁྲོ་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྱུས།

༢༽ རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སྟོད། ༢༠༠༡ མེར་ལྷན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་
ཁྱུས།

༣༽ རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སྟོད། ༢༠༠༥ མེར་ལྷན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་
ཁྱུས།

༤༽ རྣམ་ངེས་དར་རྒྱུ་༢༠༠༤ མེར་མེར་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྱུས།

༦༽ མཛད་པ་པོ། མཁས་བྱུང་རྩེ།

༡༽ རྒྱུ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ༡༩༩༩ མེར་ལྷན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་
ཁྱུས།

༢༽ ཆད་མའི་ལམ་བྱིད། ༢༠༠༠ མེར་ཁྲོ་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྱུས།

༣༽ རྩེ་བདུན་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ༢༠༠༤ མེར་ཁྲོ་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་
བསྐྱུན་ཁྱུས།

༧༽ མཛད་པ་པོ། རྩེ་བདུན་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན།

- ༡༽ རྒྱལ་འབྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱད། ༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་
བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༢༽ མཉམ་བུའི་དབང་པོའི་བྱར་བཀོལ། ༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་
བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༣༽ འབྲས་རྩོག་གསུམ་གྱི་མཐའ་དཔྱད། ༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་
བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༤༽ རྒྱལ་འབྲེལ་སྤྱི་དོན་རྩལ་མཆོ། ༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་
བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༥༽ དྲང་ངེས་ཆོལ་ངན་ཆར་གཙོད། ༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་
བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༦༽ རྟེན་འབྲེལ་སྤྱི་དོན། ༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༧༽ རྣམས་ལྷ་པོའི་མཐའ་དཔྱད། ༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་
ཁྲུས།
- ༨༽ རྒྱབ་མཐའི་རྣམ་གཞག། ༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྲེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༩༽ མཛད་པ་པོ། ༣་དགེ་འདུན་གྲུབ།
- ༡༽ ཆད་མའི་ལེགས་བཤད། ༡༩༩༩ ལོར་སྐྱུན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༢༽ ཆད་མ་རིགས་རྒྱ། ༢༠༠༩ ལོར་སྐྱོ་སྦྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༤༽ མཛད་པ་པོ། བཟ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།
- ༡༽ རྒྱལ་འབྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ༡༩༩༩ ལོར་སྐྱོ་སྦྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བར་
བསྐྱུན་ཁྲུས།
- ༡༠༽ མཛད་པ་པོ། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ།

- ༡༽ གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ། ༡༩༩༩ ལོར་སློ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།
- ༡༡༽ མཛད་པ་པོ། ཡོངས་འཛིན་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཆོན།
- ༡༽ ཡོངས་འཛིན་བསྐྱུས་གྲ། ༢༠༠༡ ལོར་མེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།
- ༢༽ ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས། ༢༠༠༡ ལོར་མེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།
- ༡༣༽ མཛད་པ་པོ། གཉལ་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ།
- ༡༽ བྱང་རེས་དཀའ་འགྲེལ། ༢༠༠༩ ལོར་མེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།
- ༡༣༽ མཛད་པ་པོ། ཉ་ནག་དགེ་འདུན་ཚྲོ་བཟང་།
- ༡༽ ཉ་ནག་ནམ་འགྲེལ། ༢༠༠༩ ལོར་བགྲིས་ལྷན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།
- ༡༤༽ མཛད་པ་པོ། ལྷང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྩེ།
- ༡༽ གྲུབ་མཐའ་ཐུབ་བསྐྱུན་ལྷན་པའི་མཛེས་རྒྱ། ༢༠༠༢ ལོར་སློ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།
- ༡༥༽ མཛད་པ་པོ། ཚེས་ཟླ་དག་དཔལ་ལྷན།
- ༡༽ གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོའི་མཆན་འགྲེལ། ༢༠༠༩ ལོར་སློ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་ཞུས།

མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ།

༡༣། །སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་དང་དེ་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་དང་སྦྱར་བའི་ཚུལ་
དང་ཞར་བྱང་འཕྲོས་དོན་ལག་འཁྱིལ་གི་རེའུ་མིག་།

དེ་ཡང་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུའི་སྒྲིམ་ཆེག་ནི། སེམས་བསྐྱེད་བསམ་སྦྱར་ལྷག་
བསམ་དང་། །པ་རོལ་སྤྱིན་དུག་ཆད་མེད་དང་། །མངོན་པར་ཤེས་དང་བསྐྱེད་དོས་
བཞི། །སོ་སོ་རིག་ཏོན་ཆོག་པ་དག་དང་། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་མཐུན་ཞི་གནས་
སོགས། །གཟུངས་སོགས་ཆོས་ཀྱི་མདོ་བཤད་དང་། །བཟོད་གཅིག་ལམ་དང་
ཐབས་མཁས་པའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་དག་ལྡན་དུ་རྒྱུ་བ་དང་པོར། བསམ་པ་སྦྱར་བ་
ལྷག་བསམ་དང་། །ཞེས་པ་མ་གཏོགས་གཞན་རྣམས་འདྲ་བའོག་ཏུ་འཁོད་པ་ལྟར་
དང་། དེ་བཞིན་དུ་དག་ལྡན་ ༡༣ ལས། དུས་མདའ་དུས་མཆོ་དུས་ལག་པ། །སྦྱར་
ཅུ་ཅ་བདུན་ལག་རྒྱུ་མཆོ། །བཅུ་ཆོན་གཉིས་པའི་ཐ་དད་ཀྱིས། །མི་ཟད་བརྒྱད་ཅུ་
དེ་དག་ཡིན། །ཞེས་སྒྲིམ་ཆེག་སྲུང་བཀོད་ཅིང་མི་ཟད་པ་སོ་སོ་ལ་ནང་ཆོན་གྱི་
དབྱེ་བ་དུ་མ་ཡོད་པ་རྣམས་སྒྲོ་སྒྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱ་
ཞིང་། དུས་མདའ་དུས་མཆོ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་གང་ཞེ་ན། དུས་མདའ་དུས་མཆོ་
དུས་ལག་པ། །སྦྱར་ཅུ་ཅ་བདུན་རྒྱུ་མཆོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས། དུས་མདའ་
ཞེས་སོགས་རིམ་པ་བཞིན་བཞི་དང་ལྔ་དང་བཞི་དང་བཞི་དང་བཞི་དང་གཉིས་དང་
སོ་བདུན་དང་གཉིས་དང་གཉིས་དང་བཞི་བཅས་ཀྱི་མིང་གི་མངོན་བརྗོད་ཡིན་ལ།

དེ་དག་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་ཉེ་སྡེ་ཚན་ཆ་ཅན་རྣམས་ལ་སྦྱར་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་
རིམ་པ་བཞིའ། ཚད་མེད་བཞི་དང་། མངོན་ཤེས་ལ། བསྐྱ་དངོས་བཞི། སོ་རིག་
བཞི། རྟོན་པ་བཞི། ཚོགས་གཉིས། བྱང་སྤྱོད་སོ་བདུན། ཞི་ལྷག་གཉིས། གཟུངས་
སྟོབས་གཉིས། ཚས་ཀྱི་སྟོམ་བཞི་བཅས་ཆ་ཅན་ཀྱི་སྡེ་ཚན་བཅུ་པོ་ལ་སྦྱར་ཚུལ་
ཤེས་པར་བྱའོ། །

བཅུ་ཚན་གཉིས་པའི་ཐ་དད་ཀྱིས། །མི་ཟད་བརྒྱད་ཅུ་དེ་དག་ཡིན། །ཞེས་
པའི་དོན་ནི། ཁ་ཅིག །མི་ཟད་པ་ལ་བརྒྱད་ཅུར་ཡོད་པས་དེ་བཅུ་ཚན་དུ་སྡེ་བ་ན་བཅུ་
ཚན་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་ལ། སེམས་བསྐྱེད་ལ་ཉེར་གཉིས་ལས་མེད་པས་དེ་བཅུ་ཚན་
དུ་སྡེ་བ་ན་བཅུ་ཚན་གཉིས་ལས་མི་འོང་པས་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་པོ་དེ་དག་རྣམས་
སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ལ་སྦྱར་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན།

སེམས་བསྐྱེད་ལ་བཅུ་ཚན་དུ་སྡེ་བ་ན་བཅུ་ཚན་ཐ་དད་པ་གཉིས་ལས་མི་
འོང་པ་བདེན་ཡང་། དེ་རྣམས་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་ལ་སྦྱར་ཚུལ་ཡོད་དེ། བརྒྱད་ཅུ་
པོ་དེ་གཞི་མི་ཟད་པ་དང་སྤྱོད་པ་མི་ཟད་པ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ལ་དང་པོ་སེམས་
བསྐྱེད་མི་ཟད་པ་ནི་གཞི་མི་ཟད་པ་ཡིན་ལ། ལྷག་མ་དོན་དགུ་ནི་སྤྱོད་པ་མི་ཟད་པ་
དང་། དེ་ལ་སྡེ་ཚན་ཆ་ཅན་དང་ལ་ཅན་གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། ཚད་མེད་བཞི་ནས་
ཚས་ཀྱི་སྟོམ་བཞིའི་བར་སྡེ་ཚན་ཆ་ཅན་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་རེ་ལྷག་ཏུ་འཁོད་པ་
ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་བཅུ་ལ་སྦྱར་ཞིང་། ལྷག་མ་སྡེ་ཚན་ཆ་མེད་དམ་ལ་ཅན་བཅུ་
གཅིག་པོ་དེ་རྣམས་རེ་ལྷག་ཏུ་འཁོད་པ་ལྟར་ལྷག་མ་སེམས་བསྐྱེད་བཅུ་གཅིག་
པོ་ལ་སྦྱར་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་པོ་དེ་སེམས་བསྐྱེད་བཅུ་ཙམ་ཐ་དད་པ་གཉིས་
པོ་དེ་དག་ལ་སྐར་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། ། ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

འོན་ཀྱང་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་ལ་གྲོགས་མི་ཟད་པ་སྐར་དུ་ཡོད་མེད་
བརྟག་པར་བྱའོ། །

སྐབས་འདིར་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་པོ་སོར་བྱེ་ཚུལ་གང་། དེ་སེམས་བསྐྱེད་
ཉེར་གཉིས་དང་སྐར་ཚུལ་གང་ཞེ་ན། མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་ནི་སྡོམ་དུ་གསལ་བ་
བཞིན། སེམས་བསྐྱེད་མི་ཟད་པ་ནས་ཐབས་མཁས་མི་ཟད་པའི་བར་བརྒྱད་
ཅུ་པོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་གཞི་མི་ཟད་པ་དང་། ལྷག་མ་དོན་བདུན་ནི་གྲོགས་མི་ཟད་
པའོ། །དེ་རྣམས་སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་དང་སྐར་ཚུལ་ནི་ཁོ་བོས་བཀོད་པའི་
རེ་ཅུ་མིག་དུ་གསལ་བ་བཞིན་དང་། འོན་ཀྱང་འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་མི་ཟད་
པ་བརྒྱད་ཅུ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ལ་ཆོགས་གཉིས་དང་ཞེ་ལྷག་གཅིག་དུ་བབྱངས་ནས་
གཟུངས་ལ་བཞིར་བྱེ་ནས་བབྱངས་ཚུལ་ཞིག་འདུག་ཀྱང་འདི་མི་འགྲིགས་པ་སྤར་
གྱི་སྡོམ་དེར་ཤིན་དུ་གསལ་ལོ། །

མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ལ་སྐར་ཚུལ་ཡང་། བསྐྱ་བྱ་
སྤྱད་བྱེད་དང་། ཟེན་བྱ་ཟེན་བྱེད། གྲོགས་དང་གྲོགས་ཅན་རྣམས་ལ་པན་ཚུན་ཐ་དད་
དུ་མི་དགོས་པར་བསམ་ན་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུའི་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་མི་ཟད་པ་དེ་
སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ་སྐར་ནས་བལྟ་བདེའི་ཆེད་རེ་ཅུ་མིག་དུ་
བཀོད་ཡོད་ཀྱང་། འགའ་ཞིག་འདི་མི་འཐད་དེ། མི་ཟད་པའི་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་
མི་ཟད་པ་ནི་ཁྱད་གཞིའམ་སྐར་སའི་སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ལ་འཛོག་དགོས་

ཤིང་། དེ་གཞིར་བྱས་ནས་བསམ་པ་མི་ཟད་པ་ནས་བརྒྱུད་ཐབས་མཁས་མི་ཟད་
པའི་བར་ལྷག་མ་དོན་དགྲུ་དེ་གྲོགས་སུ་སྦྱར་དགོས་སོ་ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་ཉི་
ཁྱིེ་དག་ལྷན་དཔེ་རིང་ཤོག་ངོས་ ༡༢ རྒྱབ་གཟིགས་ན། བསམ་པ་སྦྱོར་བ་ལྷག་
བསམ་དང་། །པ་རོལ་ཕྱིན་དྲུག་ཆད་མེད་དང་། །མདོན་པར་ཤེས་དང་བསྐྱེད་ངོས་
བཞི། །སོ་སོ་རིག་རྟོག་ཚོགས་དག་དང་། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་མཐུན་ཞི་གནས་
སོགས། །གཟུངས་སོགས་ཚེས་ཀྱི་མདོ་བཤད་དང་། །བཟོད་གཅིག་ལས་དང་
ཐབས་མཁས་པའོ། །ཞེས་བཤད་དེ་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལས་གཞན་པ་ནི་
གྲོགས་འདི་དག་དང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ལྷན་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་སྒོ་གྲོས་མི་ཟད་
པའི་མདོ་ལས་མི་ཟད་པ་བརྒྱུད་ཅུ་གསུངས་ཏེ་དེ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཉི་ཤུ་ཙ་
གཉིས་ཀྱིས་འགྲེལ་ཏོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་དང་།

ཡང་བརྒྱུད་སྦྱོར་པའི་དཀའ་འགྲེལ་སྒྲིང་པོ་མཆོག་དཔེ་རིང་ཤོག་ངོས་ ༡༣
རྒྱབ་གཟིགས་ན། འཕགས་པ་སྒོ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས། ཐམས་ཅད་གོ་རིམ་
བཞིན་དུ་མི་ཟད་པ་བརྒྱུད་ཅུར་བརྗོད་དེ། དེ་དང་པོ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་
དོ། །ལྷག་མ་ནི་དེའི་གྲོགས་ཏེ། སྦྱོར་བ་དང་བསམ་པ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་
པའོ། །དང་པོའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞི་མི་ཟད་པ་སྟེ། སྦྱོར་བ་མི་ཟད་པ་ནས་
ཐབས་མཁས་མི་ཟད་པའི་བར་དུ་འོ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ལེགས་པར་བཤད་
པའོ། །གཞན་ཡང་། ལྷག་པ་འདིར་མཐུན་དགོས་པ་ཞིག་ལ། མི་ཟད་པ་བརྒྱུད་ཅུའི་
ནང་ཚན་ཡིན་ལ་གྲོགས་འདུན་སོགས་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་མ་ཡིན་པའི་སུ་དང་།
གྲོགས་འདུན་སོགས་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཡིན་ལ་མི་ཟད་པ་བརྒྱུད་ཅུའི་ནང་

ཆན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱ་དང་། དེ་གཉིས་ཀའི་ནང་ཆན་ཡིན་པའི་ཕྱ་དང་། དེ་གཉིས་ཀ་
མིན་པའི་ཕྱ་བཅས་ཕྱ་བཞི་བཅུ་ལྟེ་ལེས་དགོས་ལ། དེ་ཡང་དང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་
ནང་ཆན་ཡིན་ལ་ཉེར་གཉིས་ནང་ཆན་མིན་པའི་ཕྱ་ནི། སེམས་བསྐྱེད། ཆད་མེད་
བཞི། བསྐྱ་དངོས་བཞི། སོ་རིག་བཞི། རྟོན་པ་བཞི་བཅས་རིགས་བཞི་དང་། གཉིས་
པ་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཆན་ཡིན་ལ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ཆན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱ་ནི། འདུན་
པ་དང་། སྟོན་ལམ་དང་། སྟོབས་དང་། ཡེ་ཤེས་དང་། ཆོས་སྐྱ་བཅས་རིགས་ལྔ་
དང་། གསུམ་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱ་ནི། བསམ་པ་དང་། ལྷག་བསམ་དང་། སྦྱོར་
པ་དང་། སྦྱོར་པ་དང་། རྩལ་ཁྲིམས་དང་། བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་།
བསམ་གཏན་དང་། ཤེས་རབ་དང་། ཐབས་མཁས་དང་། མངོན་ཤེས་དང་། ཆོགས་
གཉིས་དང་། བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་དང་། ཞི་ལྷག་གཉིས་དང་། གཟུངས་སྟོབས་
གཉིས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྟོན་བཞི་དང་། བཟོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་བཅས་རིགས་བརྒྱ་
བདུན་དུ་ཡོད་ལ། བཞི་པ་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་ཕྱ་ནི་ཤེས་སྟོན། །

དེ་ལྟར་མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་དང་། རྟོན་ལས་གསུངས་པའི་གྲོགས་ཉེར་
གཉིས་ཀྱི་པན་ཚུན་སྟན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱ་རྣམས་མ་གཏོགས་སྟན་མོང་དུ་ཡོད་
པའི་ཕྱ་རྣམས་པལ་ཆེ་སོ་སོའི་བྱང་ཐད་དུ་སྦྱར་ཡོད་ཅིང་། ཐད་ཀར་མ་སྦྱར་བ་ནི།
མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུའི་སྦྱོར་བ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་གསུམ་པ་ལ་སྦྱར་ཞིང་། རྟོན་ལས་
གསུངས་པའི་གྲོགས་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་བཞི་པ་ལ་སྦྱར་བའི་
ཁྱད་པར་གང་ཡོད་དང་། མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུའི་ལྷག་བསམ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་བཞི་
ལ་སྦྱར་ཞིང་། ཉེར་གཉིས་ནང་ཆན་ཀྱི་ལྷག་བསམ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་གསུམ་པ་ལ་

སྐྱར་བའི་བྱེད་པར་གང་ཡོད་དང་། ཡང་མི་ཟད་པའི་མངོན་ཤེས་ལྟ་སེམས་བསྐྱེད་
བཅུ་གཉིས་པ་དང་། ཉེར་གཉིས་མངོན་ཤེས་སེམས་བསྐྱེད་བཅུ་བཞི་པ་ལ་སྐྱར་
བའི་བྱེད་པར་དང་། ཡང་མི་ཟད་པའི་ཐབས་མཁས་སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་པ་
དང་། ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ཐབས་མཁས་སེམས་བསྐྱེད་བཅུ་གཅིག་པ་ལ་སྐྱར་བའི་བྱེད་
པར་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ལན་ནི། གསེར་ཐོང་ལས། རྒྱན་ལས་
སྦྱོར་བ་དང་ལྷན་པ་རྩ་བ་དང་། ལྷག་བསམ་དང་ལྷན་པ་མེ་ལྟ་བུར་གོ་བསྒྲོག་ཏེ་
བཤད་པ་ནི། གཉིས་ཀ་ཡང་ཆོགས་སྦྱོར་གཉིས་ཀར་འབྱུང་བ་ཤེས་པར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ན་སྦྱོར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་འདུན་ལྷན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་བྱ་བ་ཅིང་།
རྒྱན་གྱི་དངོས་བསྟན་གྱི་འདུན་ལྷན་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་ན་ཆོགས་ལམ་ཁོ་ན་ལ་
སྐྱར་དགོས་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱན་གྱི་དངོས་བསྟན་གྱིས་སྦྱོར་བ་དང་ལྷན་པའི་མེ་ལྟ་
བུའི་སེམས་བསྐྱེད་སྦྱོར་ལམ་ཡན་ཆད་དང་། སྦྱོར་སྦྱོར་བ་དང་ལྷན་པའི་མེ་ལྟ་བུ་
ཆོགས་ལམ་ནས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །དཔེ་གཞན་ཡང་རྒྱན་གྱི་དངོས་བསྟན་གྱི་སྦྱིན་ལྟ་
བུའི་སེམས་བསྐྱེད་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་དང་སྐྱར་ཡང་། སྦྱོར་སྦྱིན་ལྟ་བུའི་སེམས་
བསྐྱེད་ཆོགས་ལམ་ནས་ཡོད་དེ། བདེ་སྤྱོད་རྒྱན་ལས། རྒྱལ་སྤྱས་རྣམས་ཀྱི་སེམས་
བསྐྱེད་ནི། །སྦྱིན་དང་འབྲེལ་བ་ཉིད་དུ་རིགས། །ཞེས་པ་དང་འབྲེལ། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་
གྱི་དྲོགས་པ་བྱེ་མ་གཉིས་ལའང་རིགས་འབྲེལ་བྱེད་ཆོག་མིན་དབྱུང་པར་བྱ་ཞིང་།
གྲང་ཐང་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་མཆན་འབྲེལ་ལས། མི་ཟད་པ་བརྒྱད་
ཅུའི་ནང་གི་སྦྱོར་བ་དང་ལྷན་པའི་དེ་ཆོགས་ལམ་ན་ཡོད་པས་ཡིན་གྱི་སྦྱོར་སྦྱོར་བ་

དང་ལྷན་པ་སྦྱོར་ལམ་ནས་འཛོག་སྟེ། མི་ཟད་པ་བརྒྱད་ཅུ་འི་ནང་གི་མངོན་ཤེས་དང་
ལྷན་པ་ས་བརྒྱད་པར་ཡོད་ཀྱང་། སྦྱོར་དེ་ས་བཅུ་པ་ནས་འཛོག་པ་བཞིན་ཡིན་པ་འི་
ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ས་མཆོམས་དང་། དཔེ་སྟོགས་ཆོས་
མཐུན་ཞར་བྱང་འཕྲོས་དོན་འགའ་ཞིག་བཀོད་པ་འི་ཤོག་བྱང་འདི་ནི་སེར་བྱེས་ལྷན་
མ་ལྷ་རམས་པ་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས་ཞེས་བྱ་བས། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལོའི་རྒྱ་
ཆོས་བཟང་པོ་ལ་བྲིས་པ་འདིས་ཀྱང་ཀུན་ལ་པན་ཐོགས་པར་བྱུང་ཅིག། །།

ལུང་འཕྲེན་ཕྱག་དཔེ་མཆོན།

༡༽ མངོད་པ་པོ། སྟོབ་དཔོན་ཤེན་པ།

༡༽ ཉེ་ཁྱི་དག་ལྷན་རྒྱུང་མའི་དཔེ་གཟུགས།

༡༽ བརྒྱད་སྟོང་དཀའ་འགྲེལ་སྦྱོང་པོ་མཆོག་། རྒྱུང་མའི་དཔེ་གཟུགས།